

UNIwersytet PEDAGOGICZNY
im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie
Instytut GEOGRAFII
KATEDRA PRZEDSIĘBIORCZOŚCI
I GOSPODARKI PRZESTRZENNEJ

POLSKIE TOWARZYSTWO GEOGRAFICZNE
KOMISJA GEOGRAFII PRZEMYSŁU

Problematyka 37.
Międzynarodowej Konferencji Naukowej nt.
„Wpływ pandemii
na przemiany przemysłu i usług”

pod redakcją
Zbigniewa Ziło i Wojciecha Piontka

KRAKÓW - WARSZAWA 2021

**Problematyka 37. Międzynarodowej
Konferencji Naukowej nt.**

**„Wpływ pandemii na przemiany
przemysłu i usług”**

**Main Theme of 37th International
Scientific Conference on**

**“The Impact of the Pandemic
on the Transformation of Industry and Services”**

PEDAGOGICAL UNIVERSITY OF KRAKOW
INSTITUTE OF GEOGRAPHY
**DEPARTMENT OF ENTREPRENEURSHIP
AND SPATIAL MANAGEMENT**

POLISH GEOGRAPHICAL SOCIETY
COMMISSION OF INDUSTRIAL GEOGRAPHY

**Main Theme of 37th International
Scientific Conference on**

**“The Impact of the Pandemic
on the Transformation of Industry and Services”**

edited by

Zbigniew Ziolo and Wojciech Piontek

KRAKOW – WARSAW 2021

UNIwersytet Pedagogiczny
im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie
Instytut Geografii
**KATEDRA PRZEDSIĘBIORCZOŚCI
I GOSPODARKI PRZESTRZENNEJ**

POLSKIE TOWARZYSTWO GEOGRAFICZNE
KOMISJA GEOGRAFII PRZEMYSŁU

**Problematyka 37. Międzynarodowej
Konferencji Naukowej nt.**

**„Wpływ pandemii na przemiany
przemysłu i usług”**

pod redakcją

Zbigniewa Ziolo i Wojciecha Piontek

KRAKÓW – WARSZAWA 2021

Redakcja / Edited by: Zbigniew Ziolo, Wojciech Piontek

Redakcja techniczna / Typesetting: Krzysztof Wiedermann

Projekt okładki / Cover design: Krzysztof Wiedermann

Zdjęcia na okładce / Cover photos: Tomasz Padło

Wsparcie w zakresie korekty tekstów w języku angielskim / Support in proofreading of English texts: Biuro Tłumaczeń Heron Translations

e-ISBN 978-83-8084-770-5

Wydawca / Publisher:

Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie

Adres / Address: ul. Podchorążych 2, 30-084 Kraków, Polska

Organizatorzy / Organisers:

Katedra Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej

Instytut Geografii

Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

Komisja Geografii Przemysłu

Polskie Towarzystwo Geograficzne

Strona internetowa cyklu konferencji / Conference website:

www.przemysl.up.krakow.pl

www.industry.up.krakow.pl

Wprowadzenie

Introduction

Dotychczasowe przemiany cywilizacyjne oraz będące ich następstwem procesy rozwoju społeczno-gospodarczego i kulturowego, zostały zakłócone w wyniku nie spodziewanej i bardzo szybko rozprzestrzeniającej się pandemii koronawirusa SARS-CoV-2. Wywołała ona poważne zakłócenia dotychczasowych relacji międzynarodowych, krajowych, regionalnych i lokalnych. Wyrażają się one ograniczeniami w przemieszczaniu się ludności oraz zmianie wykształconych do tej pory sieci powiązań produkcyjnych, surowcowych, energetycznych, kooperacyjnych, handlowych, działalności usługowej, biznesowej, turystycznej. Zmiany te w istotnym stopniu wpłynęły nie tylko na uwarunkowania i możliwości prowadzenia działalności gospodarczej poszczególnych sektorów gospodarczych i przedsiębiorstw, ale także na ograniczanie możliwości rozwojowych różnej skali układów przestrzennych, od skali międzynarodowej po układy lokalne. Pandemia zmienia sytuację społeczno-ekonomiczną świata, układów krajowych i regionalnych. Kreuje liczne bariery, jak i możliwości rozwoju. Wyłoniło się w ten sposób rozległe pole badawcze dla podejmowania analizy zmian zachowań zróżnicowanych podmiotów gospodarczych i sektorów oraz układów przestrzennych. Mają one na celu precyzyjne poznanie zmian oraz wskazanie działań ograniczających negatywne skutki pandemii.

Do wskazanego obszaru badawczego nawiązują referaty zgłoszone na 37. Międzynarodową Konferencję Naukową na temat „Wpływu pandemii na przemiany przemysłu i usług”, organizowaną w ramach prac Komisji Geografii Przemysłu i Usług Polskiego Towarzystwa Geograficznego, przy współudziale Komisji Nauk Ekonomicznych i Statystyki PAN Oddział w Krakowie, pod patronatem Komitetu Przestrzennego Zagospodarowania Kraju PAN w Warszawie, przez Katedrę Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Uniwersytetu Pedagogicznego.

Na ogólnym tle wpływu pandemii na zmiany zachowań przemysłu i usług, podejmowane są szczegółowe problemy badawcze dotyczące wpływu pandemii na: (1) działalność korporacji ponadnarodowych, (2) dynamikę i zmiany struktury produkcji przemysłowej, (3) zmiany struktury przestrzenno-branżowej przemysłu i działalności usługowej w kraju, w układach regionalnych i lokalnych, (4) funkcjonowanie parkingów miejskich aglomeracji, (5) ograniczenia handlu w niedzielę, (6) usług świadczonych przez miejski transport publiczny, (7) działalność lokalnych obiektów gastronomicznych, (8) rozwój usług cyfrowych, (9) zachowania rynków pracy, (10) konieczność rozwoju elastycznych form zatrudnienia. Analizowane są przemiany procesów edukacyjnych (m.in. zalety i wady nauczania zdalnego w czasie pandemii), a także zmiany warunków życia studentów na wybranych uczelniach krajowych i w krajach sąsiadujących z Polską.

Autorzy referatów wskazują także, że pandemię wirusa należy traktować jako: stymulator innowacyjności, czynnik przyspieszający rozwój przemysłu 4.0, czynnik

prowadzący do zmian profilu kompetencji pracowników oraz warunków dalszego rozwoju produkcji przemysłowej, rozwijania innowacyjności oraz pojawienia się nowych produktów.

Na podstawie wielu opinii i przesłanek należy wnosić, że pandemia w wyniku pojawiania się nowych mutacji, będzie się utrzymywać przez następne lata. Dlatego poznawanie jej wpływu na możliwości rozwoju działalności podmiotów gospodarczych oraz przemian społecznych i kulturowych w różnej skali układów przestrzennych wydaje się być bardzo aktualne i konieczne dla wypracowania metod ograniczania jej negatywnych skutków.

W zgłoszonych referatach podnoszone są także zagadnienia bezpośrednio nie związane z pandemią, w szczególności: nowa polityka przemysłowa Unii Europejskiej, przemiany różnych sektorów przemysłu, zmiany organizacji produkcji i zapewnienia ciągłości dostaw materiałów, surowców i półfabrykatów, transformacja cyfrowa europejskich przedsiębiorstw, przemiany przemysłu modowego oraz funkcjonalne terenów przemysłowych i poprzemysłowych. Autorzy przeprowadzają analizę przemian społeczno-gospodarczych wybranych układów lokalnych, zmieniających się zwłaszcza pod wpływem dużych przedsiębiorstw przemysłowych, powiązania ich z sieciami kolejowymi i drogowymi, węzłami przeładunkowo-składowymi i rewitalizacją terenów poprzemysłowych.

* * *

The transformation of civilisation to date, and the ensuing socio-economic and cultural development processes, have been disrupted by the unexpected and very rapidly spreading SARS-CoV-2 pandemic. It has caused serious disruption to existing international, national, regional and local relations. They are expressed in restrictions on population movements and changes in the hitherto developed networks of production, raw materials, energy, cooperation, trade, services, business and tourism links. These changes have had a significant impact not only on the conditions and opportunities for economic activity of individual economic sectors and enterprises, but also on limiting development opportunities of various scales of spatial systems, from international scale to local systems. The pandemic is changing the socio-economic situation of the world, national and regional systems. It creates numerous barriers as well as opportunities for development. A vast field of research has thus emerged for undertaking analysis of changes in the behaviour of diverse economic actors and sectors, as well as spatial arrangements. They aim to gain a precise understanding of the changes and to identify actions to limit the negative effects of the pandemic.

The indicated research area is referred to by the papers submitted to the 37th International Scientific Conference entitled "Influence of the pandemic on the transformation of industry and services", organised in the framework of the work of the Committee for Geography of Industry and Services of the Polish Geographical Society, in cooperation with the Committee for Economic Sciences and Statistics of the Polish Academy of Sciences, Krakow Branch, under the auspices of the Committee for

Spatial Planning of the Polish Academy of Sciences in Warsaw, by the Department of Entrepreneurship and Spatial Management of the Pedagogical University.

Against the general background of the impact of the pandemic on behavioural changes in industry and services, specific research questions are addressed concerning the impact of the pandemic on: (1) the activity of transnational corporations, (2) the dynamics and changes in the structure of industrial production, (3) changes in the spatial and sectoral structure of industry and service activity in the country, in regional and local arrangements, (4) the functioning of urban agglomeration car parks, (5) restrictions on Sunday trading, (6) services provided by urban public transport, (7) the activity of local catering facilities, (8) the development of digital services, (9) the behaviour of labour markets, (10) the need to develop flexible forms of employment. The transformation of educational processes is analysed (e.g. the advantages and disadvantages of distance learning during the pandemic), as well as changes in the living conditions of students at selected Polish universities and in countries neighboring Poland.

The authors of the papers also indicate that the virus pandemic should be treated as: a stimulator of innovation, a factor accelerating the development of Industry 4.0, a factor leading to changes in the competence profile of employees and the conditions for the further development of industrial production, the development of innovation and the emergence of new products.

On the basis of many opinions and indications, it must be concluded that the pandemic, as a result of the emergence of new mutations, will continue for years to come. Therefore, learning about its influence on the development possibilities of the activities of economic entities and social and cultural transformations at different scales of spatial systems seems to be very up-to-date and necessary in order to develop methods of limiting its negative effects.

The submitted papers also raise issues not directly related to the pandemic, in particular: the new industrial policy of the European Union, the transformation of various industrial sectors, changes in the organisation of production and ensuring the continuity of supply of materials, raw materials and semi-finished products, the digital transformation of European companies, the transformation of the fashion industry and the functional transformation of industrial and post-industrial sites. The authors analyse the socio-economic transformations of selected local systems, changing especially under the influence of large industrial enterprises, their connection with rail and road networks, reloading and storage hubs and revitalisation of post-industrial areas.

Zbigniew Ziolo, Wojciech Piontek

Katedra Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej, Instytut Geografii
Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

Department of Entrepreneurship and Spatial Management, Institute of Geography
Pedagogical University of Krakow

EWA BATKO

Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

Zastosowanie merchandisingu w handlu na przykładzie sieci sklepów Delikatesy Centrum

Use of merchandising in trade on an example of chain store Delikatesy Centrum

Przedmiotem rozważań w niniejszej pracy jest merchandising, jego geneza, spotykane w literaturze przedmiotu ujęcia i stosowane jego techniki w badanej sieci sklepów. Celem niniejszego artykułu jest przedstawienie wybranych elementów merchandisingu handlowego i zbadanie czy klienci sieci sklepów Delikatesy Centrum (DC) zauważają ich wpływ podczas dokonywania zakupów. Przedstawiono definicję, istotę pojęcia oraz rodzaje merchandisingu, objaśniono procedurę badawczą i zaprezentowano wyniki przeprowadzonych badań ankietowych. Materiałem źródłowym do badań była literatura przedmiotu dotycząca genezy jak i szeroko rozumianych zagadnień merchandisingu. W przeprowadzonych badaniach użyto także kwestionariusza ankiety wykonanego za pomocą Formularzy Google (Google Forms), udostępnionego za pomocą komunikatorów internetowych, dzięki niemu uzyskano opinie klientów na temat wpływu merchandisingu na ich zachowania i nastrojów w sklepie. Jak wynika z badań ponad połowa ankietowanych wskazała, że bodźce słuchowe wpływają na ich nastrój podczas dokonywania zakupów. Nabywcy zwracali również uwagę na rozkład towaru w obrębie sali sprzedażowej. Stwierdzono, że klienci sieci sklepów Delikatesy Centrum (DC) zauważają wpływ zastosowanych technik merchandisingu na swoje zachowanie czy decyzje zakupowe

Wpływy pandemii na działalności afrykańskich misji dyplomatycznych na przykładzie wybranych krajów

The pandemic impacts on African diplomatic missions' activities. The case of selected countries

Pandemia COVID-19 doprowadziła do ogromnych przemian życia ludzkiego we wszystkich obszarach. Do nowych warunków przemian dostosować musiał się również świat polityki i dyplomacji. COVID-19 uderzył mocno w sektor stosunków międzynarodowych. Prawie wszystkie ambasady i konsulaty zostały zamknięte, obsługa interesantów, kontakty zagraniczne, współpraca międzynarodowa przeniosły się na system pracy zdalnej. Przemiany spowodowane pandemią dotknęły również sposobu działalności afrykańskich misji dyplomatycznych. Pomimo ich słabo rozwiniętych struktur technologicznych musiały one dostosować się do nowych sposobów komunikacji.

W niniejszym referacie omówione zostaną kluczowe zagadnienia związane ze zmianą sposobu utrzymywania stosunków dyplomatycznych i funkcjonowaniem afrykańskich ambasad i konsulatów w Ghanie oraz Etiopii w czasie pandemii. Głównymi zagadnieniami referatu będą: działalność polityczna ambasad przed pandemią oraz konieczność dostosowania się do nowych warunków w czasie pandemii COVID-19; konsekwencje wynikające z przeniesienia dyplomacji z płaszczyzny face-to-face na płaszczyznę świata wirtualnego; media społecznościowe i inne wirtualne sposoby komunikacji w działalności afrykańskich ambasad i konsulatów; strategie komunikacji afrykańskich misji dyplomatycznych ze swoimi obywatelami, obcokrajowcami oraz innymi zagranicznymi państwami i partnerami; problemy i ograniczenia wynikające z konieczności przemian pandemicznych wirtualnego funkcjonowania afrykańskich misji dyplomatycznych oraz wskazane zostaną problemy i ograniczenia wynikające z konieczności wirtualnego prowadzenia dyplomacji w krajach słabo rozwiniętych.

Niniejszy referat opiera się na metodzie analityczno-syntetycznej i bazuje na koncepcji używanej w dyplomacji zwanej dyplomacją publiczną i digitalną. Teoria ta polega na strategicznej komunikacji z osobami oraz innymi państwami przez rządy krajów zwłaszcza w czasie kryzysu przy użyciu digitalnych

mediów społecznościowych jako środka pośredniczącego. Teoria dyplomacji publicznej i digitalnej pomaga w strategicznym analizowaniu sytuacji pandemii i wybieraniu najlepszych sposobów komunikowania się dyplomatów i polityków ze swoimi obywatelami poza krajem. Jest to wykorzystanie metod jakościowych opierających się na analizie literatury z zakresu dyplomacji wirtualnej i innych źródeł wiedzy, jak m.in. public relations. Praca analizuje również sposoby komunikacji afrykańskich misji dyplomatycznych z Ghany i Etiopii ze szczególnym uwzględnieniem analizy ich kont w mediach społecznościowych od czerwca do września 2021 r. Praca opiera się na badaniu dwudziestu dwóch ambasad i konsulatów afrykańskich - siedmiu z Etiopii i piętnastu z Ghany.

Wyniki badań pokazują, iż wpływ pandemii COVID-19 zmusił ambasad i konsulaty afrykańskie zwłaszcza w Ghanie i Etiopii do całkowitego korzystania z komunikacji digitalnej, tj. między innymi z mediów społecznościowych w ich działalności i codziennym funkcjonowaniu. Z pewnością ambasady te nie były przygotowane na tą przemianę, szczególnie biorąc pod uwagę problem poziomu i jakości technologii na kontynencie afrykańskim.

Pomimo, iż już przed pandemią istniała idea digitalizacji dyplomacji, gdzie większość ambasad i konsulatów od dawna podjęło próbę wirtualizacji swojej działalności korzystając chociażby z mediów społecznościowych, to życie w czasach pandemii pogłębiło to zapotrzebowanie, przyspieszyło je, umocniło tę koncepcję, ale także postawiło przed nią nowe wyzwania. Pandemia postawiła również liczne, nowe wyzwania przed samymi politykami w zakresie szkoleń dla afrykańskich misji oraz w zakresie współczesno-technologicznych wymagań dla dyplomacji. Referat ten rekomenduje afrykańskim ministerstwom ds. zagranicznych, aby prowadziły one częstsze szkolenia na temat komunikacji digitalnej dla swoich misji dyplomatycznych, gdyż jest to warunek dobrego funkcjonowania misji dyplomatycznych w obecnej sytuacji spowodowanej pandemią.

Powiązania kolei z zakładami przemysłowymi i obiektami przeladunkowo-składowymi w Szczecińskim Obszarze Metropolitalnym

Connections of railways with industrial plants and transshipment and storage facilities in the Szczecin Metropolitan Area

Rozwój przewozów kolejowych, które powinny przejmować ładunki z transportu drogowego jest ważnym elementem zrównoważonego rozwoju i realizacji polityki transportowej i klimatycznej Unii Europejskiej. Aby zwiększyć wykorzystanie transportu kolejowego w łańcuchach dostaw potrzebne jest doprowadzenie kolei bezpośrednio do obiektów generujących znaczne potoki ładunków.

Celem badań było wskazanie zakładów produkcyjnych i usługowych, które posiadały połączenie z siecią kolejową oraz sprawdzenie, czy wykorzystywały one transport kolejowy. Obszar badań objął gminy należące do stowarzyszenia Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego i kilku przyległych gmin, ściśle z nimi powiązanych ze względu na przebieg linii kolejowych. Przeanalizowano infrastrukturę kolejową oraz projekty inwestycyjne związane z jej rozbudową. Przedstawiono stan istniejący i perspektywy rozwoju kolejowych przewozów towarowych w badanym obszarze.

Sieć kolejowa obszaru badań obejmowała prawie 360 km linii kolejowych i około 80 bocznic kolejowych. Składy towarowe były obsługiwane na 17 stacjach, w tym 12 posiadało ogólnodostępne punkty ładunkowe. Głównymi generatorami kolejowych przewozów towarowych na badanym obszarze były porty morskie i zakłady chemiczne w Policach.

Ze względu na prowadzone inwestycje w zakresie rozbudowy przemysłu – przede wszystkim powstanie zakładu Polimery Police i rozbudowy portu Świnoujście oraz modernizacji infrastruktury kolejowej należy przypuszczać, że w przyszłości badany obszar będzie generował jeszcze większy ruch pociągów towarowych. Wskazane jest także podjęcie działań w celu jeszcze większego wzrostu roli kolei w obsłudze podmiotów produkcyjnych i magazynowych, w tym szczególnie doprowadzenie bocznic do parków przemysłowych w gmi-

nach Goleniów i Stargard. Jednocześnie intensyfikacja ruchu pociągów aglomeracyjnych na badanym obszarze może prowadzić do konfliktu ze wzrastającym ruchem pociągów towarowych, zwłaszcza na linii 406 Szczecin – Police. Należałoby temu przeciwdziałać budując zachodnią kolejową obwodnicę Szczecina stanowiącą alternatywne połączenie kolejowe do Polic oraz odbudowując stacje i dobudowując dodatkowe tory na najbardziej obciążonych liniach wychodzących ze Szczecina.

Studenci wielkopolskich uczelni publicznych i niepublicznych wobec wyzwań kształcenia zdalnego podczas pandemii COVID-19

Students of public and private universities in Wielkopolska region facing the challenges of remote education during the COVID-19 pandemic

Celem referatu jest analiza zróżnicowania postaw społecznych studentów w czasie pandemii wobec zmian funkcjonowania uczelni oraz sposobów nauczania. W połowie marca 2020 roku, po zawieszeniu zajęć na uczelniach społeczność akademicka stanęła przed dylematem wyboru nowych możliwości kontynuowania kształcenia i wyboru najbardziej odpowiednich jego form. Pomimo udostępnienia przez uczelnie platform e-learningowych można było zaobserwować zróżnicowany stopień ich wykorzystania, zarówno przez studentów, jak i nauczycieli akademickich. W przypadku studentów duża część dość szybko zaakceptowała nowe formy zdalnej realizacji zajęć dydaktycznych, ale też część z nich nie podjęła z różnych względów aktywności w tym zakresie. Głównie ujawniły się problemy związane z możliwościami technicznymi i organizacyjnymi korzystania z nowych narzędzi kontynuowania kształcenia. W związku z nową sytuacją ważne z punktu widzenia podstawowych celów szkolnictwa wyższego staje się rozpoznanie zróżnicowania postaw studentów wobec nowych warunków studiowania, a w szczególności: ustalenie zakresu wiedzy studentów na temat nowych narzędzi dydaktycznych, ustalenie podstawowych barier uniemożliwiających studentom podjęcie zajęć dydaktycznych w nowych formach e-learningowych, poznanie oceny studentów na temat oferowanych i zastosowanych form nauczania zdalnego, poznanie oceny studentów dotyczącej organizacji i sposobów realizacji zajęć zdalnych. W opracowaniu podjęto próbę odpowiedzi na postawione pytania badawcze w oparciu o badania ankietowe, przeprowadzone na w I kwartale 2021 roku, na próbie ponad 3 tys. studentów z uczelni zlokalizowanych w województwie wielkopolskim.

Wpływ pandemii na funkcjonowanie parkingów P&R w Krakowie

The impact of the pandemic on operating P&R car parks in Krakow

Polityka transportowa Unii Europejskiej wskazuje na konieczność racjonalizacji indywidualnego użytkowania samochodów oraz podnoszeniu atrakcyjności miejskiego niskoemisyjnego transportu zbiorowego. System parkingów typu Park&Ride realizuje postulat wielomodalności oraz sprzyja zrównoważonemu rozwojowi systemu komunikacyjnego miasta. Przedmiotem pracy były wszystkie obecnie funkcjonujące parkingi typu P&R w Krakowie, tj. Czerwone Maki, Kurdwanów, Bieżanów, Mały Płaszów. Celem artykułu jest przedstawienie roli parkingów P&R w systemie transportowym Krakowa oraz zmian zajętości miejsc parkingowych w latach 2017-2021. W pracy przedstawiono zasady funkcjonowania tego typu parkingów, czynniki wpływające na korzystanie z systemu P&R i określono prawidłowości w zakresie miesięcznego i rocznego obłożenia miejsc parkingowych oraz wpływ pandemii na wykorzystane parkingów. Podstawę analiz stanowiły niepublikowane godzinowe raporty historii wjazdów na parkingi uzyskane w byłej Miejskiej Infrastrukturze Sp. z o.o. oraz Zarządzie Transportu Publicznego w Krakowie, które poddane zostały agregacji statystycznej i analizie. W artykule zaprezentowano cząstkowe wyniki szerszych badań w tym zakresie. Na wszystkich krakowskich parkingach zaznaczają się wyraźne miesięczne i dobowe cykle natężenia zajętości miejsc. W wyniku wprowadzonego okresowego lockdownu, a także długiego zdalnego funkcjonowania firm, urzędów, uczelni i szkół z powodu pandemii COVID-19 zaobserwowane znaczne zmniejszenie liczby pojazdów na parkingach. Ponownie jednak obserwuje się powrót do zainteresowania korzystaniem z parkingów P&R w Krakowie i w konsekwencji duże potrzeby inwestycyjne w zakresie rozbudowy tego systemu i kolejnych lokalizacji parkingów P&R. W dalszych etapach prace będą zamarzały do pogłębionej analizy możliwości i barier lokalizacji kolejnych P&R oraz oceny ich funkcjonowania.

**Ocena wpływu ograniczeń handlu w niedzielę i COVID-19
na usługi świadczone przez miejski transport publiczny
– przykład Łodzi**

**Assessing the impacts of Sunday trading restrictions and
COVID-19 on services provided by urban public transport
– an example of Łódź**

W badaniach dokonaliśmy oceny czasowego i przestrzennego zróżnicowania poziomu użytkowania zbiorowego transportu miejskiego, w wyniku wprowadzenia ustawowego ograniczenia handlu w niedziele oraz na skutek pandemii, na przykładzie Łodzi (dużego ośrodka miejskiego w centralnej Polsce). Dane dotyczące liczby skasowanych biletów w pojazdach miejskiego transportu zbiorowego zostały ujęte w trzech formach. Pierwsza prezentowała liczbę skasowań we wszystkich pojazdach w godzinnej rozdzielności czasowej. Druga przedstawiała liczbę skasowań według poszczególnych linii tramwajowych i autobusowych, trzecia zaś informowała o liczbie skasowanych biletów, przyporządkowanej do przystanku tramwajowego/autobusowego w zasięgu, którego dokonano skasowania. Badania wykazały zwiększoną fluktuację w zakresie obciążenia transportu publicznego w niedziele w zależności od pełnej możliwości prowadzenia działalności handlowej. Wspomniana zmienność obserwowana jest w znacznie mniejszym stopniu w obliczu występowania innych ograniczeń związanych z mobilnością (sytuacja pandemii). Zaobserwowano także przesunięcie przestrzenne realizacji mobilności w kierunkach: peryferii i połączeń międzydzielnicowych, co może wskazywać na zmiany w zakresie celów podróży.

KAROL BOŻEK

Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

Dziedzictwo starożytnego Rzymu w wybranych miastach zachodnioeuropejskich jako motyw turystyki kulturowej

Heritage of the Roman Empire in selected Western European cities as a motive of cultural tourism

Przedmiotem referatu jest dziedzictwo starożytnego Rzymu w wybranych miastach zachodnioeuropejskich jako motyw turystyki kulturowej. Głównym celem wystąpienia jest zaprezentowanie autorskiej koncepcji szlaku dziedzictwa kulturowego, łączącego obiekty dziedzictwa starożytnego Rzymu na odcinku pomiędzy dwoma nadreńskimi miastami - Kolonią oraz Moguncją. Celem szczegółowym referatu jest charakterystyka dziedzictwa starożytnego Rzymu zachowanego w powyższych miastach, będących punktami kotwicznymi zaproponowanego szlaku. Do zrealizowania założonych celów zastosowano następujące metody badawcze: kwerendę źródeł (literatury naukowej, popularnonaukowej, materiałów kartograficznych oraz materiałów ikonograficznych); krytyczną analizę i wybór źródeł; analizę literatury naukowej i popularnonaukowej; metody kartograficzne (metoda sygnaturowa, zdjęcia satelitarne Google Earth).

Przeprowadzone badania wykazały, iż Nadrenia cechuje się dużym potencjałem dla rozwoju turystyki dziedzictwa kulturowego w kontekście dziedzictwa starożytnego Rzymu. Wdrożenie zaproponowanej przez referenta koncepcji szlaku mogłoby stanowić determinantę do podjęcia działań na rzecz ochrony, renowacji i rekonstrukcji obiektów dziedzictwa starożytnego Rzymu w Nadrenii, przyczyniając się do rozwoju regionalnego produktu turystycznego oraz wpływając na wizerunek Nadrenii jako destynacji turystycznej.

W nawiązaniu do idei wpisania historycznych granic Cesarstwa Rzymskiego na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO, jawi się potencjał, by w dalszej perspektywie zaproponowany szlak rozszerzyć o Dunaj – rzekę, która wspólnie z Renem stanowiła w przeszłości północną granicę Cesarstwa. Wzdłuż obu rzek przebiegają współcześnie trasy odcinków EuroVelo (EV 6 i 15), co tworzy naturalny potencjał do połączenia inicjatyw związanych z turystyką kulturową i rowerową. Rzymskie zabytki połączone dobrze zagospodarowanym

oraz przygotowanym tematycznie szlakiem mogłyby tworzyć unikalny, międzynarodowy produkt turystyczny.

Działalność przemysłowa i zmiana jej struktury przestrzennej w Polsce w okresie pandemii SARS-CoV2

Industrial activity and changes in its spatial structure in Poland during the SARS-CoV2 pandemic

Artykuł podejmuje problematykę oceny działalności przemysłowej, jej zróżnicowania przestrzennego oraz skali zmiany struktury przestrzennej przemysłu podczas okresu pandemii SARS –CoV2 w Polsce w układzie województw.

Zachodzące zmiany w systemie produkcji wpływają na przekształcenia jej przestrzennej organizacji. Dokonują się one pod wpływem zmian w społecznym podziale pracy, zmian korzyści zewnętrznych, większej elastyczności rynku pracy, silniejszego powiązania przemysłu z lokalnymi warunkami społeczno-ekonomicznymi. Wspominane procesy przemian gospodarczych, dokonują się pod wpływem określonych reguł ekonomicznych oraz przyjmowanych zasad polityki, które oddziałują na procesy zróżnicowania poziomu rozwoju gospodarczego i realizują się w różnych skalach przestrzennych. Współcześnie ważnym czynnikiem zakłócającym dotychczasowy proces rozwoju jest kryzys pandemiczny (SARS-CoV2), który niejednokrotnie zmienia zasady funkcjonowania zarówno przedsiębiorstw przemysłowych, instytucji, jak i zachowań społeczeństwa. Prowadzi on także do przemian uwarunkowań układów przestrzennych, które wynikają z konieczności dostosowania ich elementów do nowych sytuacji wywołanych kryzysem.

Celem artykułu jest ocena skali wpływu pandemii na działalność przemysłową w okresie 2020-2021 i określenie konsekwencji w strukturze przestrzennej przemysłu Polski w układzie województw. Zakres przyjętych do analiz zagadnień uzależniony był dostępnością danych, szczególnie na poziomie regionalnym. W artykule zaprezentowano analizy dotyczące m.in.: kwartalnych wartości produkcji przemysłowej oraz liczby podmiotów zarejestrowanych w działalności przemysłowej, czy miesięcznych wartości wskaźnika ogólnego klimatu koniunktury w przetwórstwie przemysłowym. Dopełnieniem analiz struktury regionalnej przemysłu w okresie pandemii były badania procesu wyjść i wejść w sektorze przedsiębiorstw mierzonego liczbą podmiotów podejmujących dzia-

łałość w przemyśle oraz liczbą podmiotów wyrejestrowanych w kwartałach badanego okresu. Ta swoista przeżywalność przedsiębiorstw przemysłowych stanowi nie tylko istotny barometr kondycji każdej gospodarki ale także pozwala obserwować zmiany w jej strukturze. Wykorzystując jedną z taksonomicznych metod porządkowana liniowego, na podstawie skonstruowanego wskaźnika syntetycznego, dokonano analizy i oceny poziomu wpływu okresu pandemii na działalność przemysłową w poszczególnych województwach Polski. W dalszej części opracowania określono zmiany w strukturze przestrzennej przemysłu w Polsce na podstawie miernika syntetycznego poprzez zastosowanie rachunku wektorowego.

Wyniki przeprowadzonych badań wskazują na dość istotne przekształcenia jakie nastąpiły w okresie trwania pandemii w strukturze przestrzennej polskiego przemysłu.

Usługi w czasach COVID-19 – portret przedsiębiorczych kobiet w miastach na prawach powiatu województwa dolnośląskiego

Services in the times of COVID-19 – a portrait of entrepreneurial women in cities with poviat status in the Lower Silesia

Pandemia COVID-19 przeddefiniowała każdy aspekt życia ludzkiego, w tym gospodarczy, społeczny, ekonomiczny. Naznaczyła ludzkość piętnem „współczesnej” zarazy niosącej śmierć, chaos, zwątpienie, ograniczenia, osamotnienie. Jednak to, co dla jednych oznacza koniec, dla innych jest początkiem, szansą rozwoju, okazją do sięgnięcia „po nowe”. Bycie przedsiębiorczą w tak trudnym czasie wymaga odwagi, zaangażowania i z pewnością pomysłowości, a posiadaczy takich cech bezsprzecznie można odnaleźć w gronie osób zakładających działalność gospodarczą, rozpoczynających „przygodę” z szeroko rozumianym biznesem. Wśród nich nie brakuje kobiet.

Za cel artykułu przyjęto, po pierwsze: zaprezentowanie przedsiębiorczych zachowań kobiet, które w latach 2016-2021 założyły działalność gospodarczą w czterech miastach na prawach powiatu w województwie dolnośląskim, ze szczególnym uwzględnieniem liczby, rodzajów założonych przez nie firm, zwłaszcza o charakterze usługowym; po drugie: próbę określenia, czy pandemia COVID-19 miała wpływ na przedsiębiorcze decyzje kobiet w: Jeleniej Górze, Legnicy, Wałbrzychu i Wrocławiu. Analiz – w oparciu o metodę desc research oraz dedukcję – dokonano na wybranych danych statystycznych pozyskanych z Głównego Urzędu Statystycznego, opartych w głównej mierze na bazie REGON i zestawieniu PKD.

Wskazano rodzaje działalności, które cieszyły się największym zainteresowaniem wśród kobiet decydujących się na założenie własnej firmy, przy czym pandemia COVID-19 nie wpłynęła znacząco na zmianę rodzaju rejestrowanych działalności w badanej grupie.

Wpływ pandemii COVID-19 na działalność przedsiębiorstw hotelarskich

Impact of COVID-19 Pandemic on the activity of hotel enterprises

Przemysł turystyczny ma istotne znaczenie dla światowej gospodarki zarówno w sensie uzyskiwanych dochodów z turystyki jak i generowanej podaży miejsc pracy. Gospodarki wielu krajów nie posiadające mocno rozwiniętych sektorów przemysłowych oparte są w znaczącej mierze na turystyce, stąd jakiegokolwiek zawirowania na rynku turystycznym odbijają się szerokim echem na kondycji gospodarek tych krajów i w konsekwencji oddziałują także istotnie na dobrostan ich obywateli. Systemowy charakter powiązań turystyki z otoczeniem powoduje zjawisko synergii zarówno w odniesieniu do pozytywnych zmian w tym i innych sektorach jak i kumulacje negatywnych skutków wynikających ze stagnacji na rynku turystycznym i innych rynkach bezpośrednio czy pośrednio z nim powiązanych. Celem prezentacji jest ocena wpływu pandemii na działalność obiektów hotelarskich w Polsce dzięki analizie danych okresowych (kwartalnych) publikowanych przez GUS z ostatnich pięciu lat dotyczących osiągniętych przez przedsiębiorstwa z tej branży wyników finansowych, wskaźników obłożenia oraz danych publikowanych przez inne instytucje badawcze. Branża hotelarska w Polsce w szczególny sposób odczuwa skutki pandemii COVID-19, która w Polsce rozpoczęła się z końcem 2019 roku i wpłynęła zarówno na działalność funkcjonujących już obiektów hotelarskich jak i na cały rynek inwestycyjny związany z branżą noclegową.

Autorski Szlak Militariów i Dziedzictwa Kulturowego Południowo-Wschodniej Polski jako motyw turystyki militarnej we wschodniej Małopolsce

An authorial Military and Cultural Heritage Trail of the South-Eastern Polish as a motif of military tourism in eastern Lesser Poland

Głównym celem wystąpienia jest przedstawienie autorskiego szlaku dziedzictwa kulturowego oraz jego potencjalnego wpływu na rozwój lokalny w kontekście kulturowej turystyki militarnej. Cel pracy oparty jest na przesłance, że we wschodniej Małopolsce atrakcjami turystycznymi są obiekty militarne z różnych okresów historii Polski XIX i XX w., a ich unikatowe w skalo Europejskiej cechy decydują oraz historia decydują o atrakcyjności turystycznej tych obiektów. Ponadto w porównaniu z innymi regionami Polski są one słabo wyeksponowane.

Realizacja tego oparta została na kwerendzie bibliotecznej. Przystudiowano i przeanalizowano zebraną literaturę naukową i popularnonaukową. Zastosowano także metodę kwerendy źródeł: danych statystycznych, stron internetowych, filmowych, materiałów kartograficznych i ikonograficznych. Zastosowano metodę opracowania schematu szlaku.

Po przeglądzie obiektów militarnych zbudowanych w latach 1918-1945, a znajdujących się na terenie Polski, wybrano najciekawsze z nich, leżące w obrębie wschodniej Małopolski. Wybrane obiekty militarne to Twierdza Przemyśl, Przemyski Rejon Umocniony, Anlage Süd, poligon rakietowy w Bliźnie. Obiekty przedstawiono jako atrakcję turystyczno-krajoznawcze wschodniej Małopolski w odniesieniu do kulturowej turystyki militarnej. Wybrane obiekty militarne charakteryzują się wartościami historycznymi, edukacyjnymi, architektonicznymi, techniczno-konstrukcyjnymi, tożsamością, autentycznością, unikatowością. Przegląd obiektów militarnych tego regionu umożliwił utworzenie autorskiego Szlaku Militariów i Dziedzictwa Południowo-Wschodniej Polski. Ten szlak może wpłynąć na promocję regionu, rozwój lokalny i zachowanie dziedzictwa wschodniej Małopolski oraz zagospodarowanie go w celach turystycznych.

Przeprowadzone badania wykazały, że wschodnia Małopolska posiada bardzo duży potencjał dla rozwoju kulturowej turystyki militarnej. Korzystne uwarunkowania przyrodnicze oraz uwarunkowania historyczno-polityczne miały wpływ na lokalizację wielu obiektów militarnych we wschodniej Małopolsce. Autorski Szlak Militariów i Dziedzictwa Południowo-Wschodniej Polski stanowi potencjalną atrakcję turystyczno-krajoznawczą wschodniej Małopolski i może przyczynić się do rozwoju lokalnego oraz ochrony regionalnego dziedzictwa.

JOANNA DOMINIAK

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Wpływ pandemii COVID-19 na zmiany w sektorze usług w Polsce

The impact of the COVID-19 pandemic on changes in the services sector in Poland

Epidemie chorób zakaźnych nie są nowością w dziejach ludzkości, jednak ogłoszony w 2020 r. przez Światową Organizację Zdrowia stan pandemii globalnej COVID-19 spowodował bezprecedensowe ograniczenia w funkcjonowaniu społeczeństwa i gospodarki. Pod wpływem tych ograniczeń, również sektor usług uległ przeobrażeniom. Pandemia wpłynęła jednak na poszczególne rodzaje usług w różnym stopniu i zakresie, co oznacza że wrażliwość usług na tak silne oddziaływanie czynnika zewnętrznego jest zróżnicowana.

Celem referatu jest określenie stopnia i kierunku zmian sektora usług w czasie pandemii COVID-19 oraz określenie prawidłowości wynikających ze stopnia zróżnicowania wrażliwości usług na tak silny bodziec zewnętrzny. Zjawisko takie, będące zagrożeniem niespodziewanym, prowadzącymi do kryzysu na szeroką skalę w różnych aspektach określane jest w literaturze mianem czarnego łabędzia. W pracy dokonano analizy zmian zachodzących w różnych rodzajach działalności usługowej (w układzie Polskiej Klasyfikacji Działalności). Analiza zmian zachodzących w sektorze usług w Polsce prowadzona jest z wykorzystaniem danych publikowanych przez Główny Urząd Statystyczny oraz Eurostat.

Transformacja cyfrowa przedsiębiorstw w Europie podczas pandemii COVID-19 jako wyraz odporności organizacyjnej

The digital transformation of companies in Europe during the COVID-19 pandemic as a sign of organizational resilience

Transformacja cyfrowa to proces, w którym przedsiębiorstwa wdrażają nowoczesne technologie wykorzystujące sieci komputerowe i Internet. Technologie te obejmują z jednej strony elementy powszechnie dostępne i znane w europejskich przedsiębiorstwach, takie jak: strony i portale internetowe wraz z ich nowoczesnymi funkcjonalnościami, e-mail oraz inne elektroniczne sposoby wewnętrznej i zewnętrznej komunikacji, marketing w wyszukiwarkach i na portalach społecznościowych, e-handel. Z drugiej – są to również programy i aplikacje wykorzystywane jak dotąd w nielicznych przedsiębiorstwach, służące zbieraniu i przetwarzaniu dużych zbiorów danych (big data), wspólnej pracy w czasie rzeczywistym oraz przechowywania danych w tzw. chmurze, a także pracy zdalnej czy organizacji wirtualnych spotkań – wideokonferencji. Proces transformacji cyfrowej pozwala na usprawnianie zarządzania przedsiębiorstwem, jak również na znajdowanie nowych sposobów dostarczania wartości klientom.

Wiele zmian w przedsiębiorstwach, szczególnie tych stanowiących część tzw. Przemysłu 4.0, zaczęto wdrażać w praktykach firm w Europie nie wcześniej niż kilka lat temu. Lata 2020-2021 przyniosły jednak ogólnosiwiatową pandemię COVID-19 i rozpoczęcie stosowania licznych innowacji cyfrowych w tym okresie (np. pracy zdalnej, wideokonferencji, elastyczności korzystania ze stanowisk pracy w biurach) stało się wyrazem odporności organizacyjnej. Odporność organizacyjną definiuje się jako zdolność do przewidywania poważnych zdarzeń, a także unikania ich negatywnych konsekwencji lub dostosowywania się do zmian nimi wywołanych.

W celu zbadania tematyki tego, jak pandemia COVID-19 wpłynęła na cyfryzację przedsiębiorstw w Europie (w tym trwałość wdrożonych w nich zmian), a także na dalsze bariery tego procesu i konieczne do podjęcia działania, przeprowadzona została internetowa ankieta wśród dwóch typów respondentów:

przedstawicieli jednostek administracji publicznej, odpowiedzialnych za wdrażanie strategii i projektów digitalizacji w gospodarce, oraz menadżerów projektów przedsiębiorstw realizowanych w organizacjach otoczenia biznesu, przede wszystkim tzw. Węzłach Innowacji Cyfrowych (doradzających rozwiązania z zakresu cyfryzacji i Przemysłu 4.0). W ankiecie udział wzięło kilkudziesięciu ekspertów z kilkunastu państw Europy. Wyniki wskazują, że wiele korzystnych usprawnień w zakresie cyfryzacji, wprowadzonych w przedsiębiorstwach podczas oraz w efekcie pandemii COVID-19, na stałe zmieni funkcjonowanie zarówno dużych, jak i małych i średnich przedsiębiorstw, zarówno firm usługowych, jak i produkcyjnych.

Badanie przeprowadzone zostało w międzynarodowym zespole badawczym w Digital Manufacturing Laboratory – jednostce badawczej Uniwersytetu Padewskiego we Włoszech. Jest to jeden z owoców stypendium zagranicznego autora referatu, finansowanego przez Narodową Agencję Wymiany Akademickiej (program im. Bekkera, nr projektu PPN/BEK/2019/00308).

Wpływ pandemii na zmiany modelu świadczenia pracy

The impact of the pandemic on changes in the model of work

Przedmiotem badań są zmiany w obszarze tradycyjnego modelu świadczenia pracy w kontekście pandemii. Konsekwencją ograniczeń pandemicznych związanych z czasowym ograniczeniem aktywności w obszarze prowadzenia działalności gospodarczej stało się zwiększenie zakresu wykorzystania modelu pracy zdalnej lub hybrydowej, co miało swoje konsekwencje zarówno dla pracodawców, jak i pracowników oraz wywołało konieczność wprowadzenia stosownych regulacji na gruncie prawa pracy. W artykule analizie poddano najważniejsze zmiany w obszarze legislacji, jak również podjęto próbę oceny zaobserwowanych trendów w kontekście dalszego funkcjonowania rynku pracy w Polsce. W artykule zastosowano metody analizy opisowej oraz analizy danych statystycznych.

BEATA GIERCZAK-KORZENIOWSKA

Uniwersytet Rzeszowski

MATEUSZ STOPA

University of Stavanger

KRZYSZTOF SZPARA

Polskie Towarzystwo Geograficzne – Oddział w Rzeszowie

Zmiany w ruchu turystycznym w czasie pandemii COVID-19 – na przykładzie województwa podkarpackiego

Changes in Tourist Traffic During the COVID-19 Pandemic: A Case Study of Podkarpackie Province

Szeroko rozumiany potencjał turystyczny regionu i związany z tym napływ turystów, a także chęć uzyskania przewagi konkurencyjnej nad innymi, skłania władze oraz instytucje samorządowe do prowadzenia cyklicznych badań ruchu turystycznego. Są to trudne i wymagające przedsięwzięcia, a ich realizacja w czasie pandemii COVID-19 niewątpliwie stanowi dodatkowe wyzwanie. Sam fakt realizacji badań w czasie pandemii, w sytuacji trudnej i zarazem wyjątkowej, jest jednak bardzo ważny z punktu widzenia naukowego a przede wszystkim gospodarczego. Ma też charakter bezprecedensowy w kontekście planowania i podejmowania działań w zakresie rozwoju, czy kierunków zmian w turystyce na terenie województwa podkarpackiego. Celem artykułu jest pokazanie zmian w ruchu turystycznym w czasie pandemii COVID-19 na przykładzie województwa podkarpackiego. Wyniki zaprezentowane w publikacji odnoszą się do badań przeprowadzonych na terenie województwa podkarpackiego w 2020 i 2021 roku. Wykorzystanym narzędziem był kwestionariusz, który charakteryzował się wysokim stopniem wystandaryzowania i zrealizowany został tradycyjną techniką PAPI i CAPI. Zgromadzone dane pomiarowe poddane były analizie statystycznej bazującej m.in. na teście niezależności chi kwadrat, a w celu rozstrzygnięcia, czy pomiędzy zmiennymi występują istotne statystycznie różnice średnich, przeprowadzono analizę wariancji (ANOVA). Przeprowadzone badania stanowią cenne źródło informacji dotyczących ludzkich zachowań i motywacji. Są także odzwierciedleniem reakcji i potrzeb człowieka w warunkach ogra-

niczonych możliwości realizowania czynności związanych z odpoczynkiem i podróżowaniem. I wreszcie – co najważniejsze - badania pokazały jak szybko i nieoczekiwanie wrócił do stanu pierwotnego, czyli sprzed pandemii, ruch turystyczny, uwzględniając jego strukturę i charakter oraz preferencje turystyczne podróżujących.

ALEKSANDRA GLĄDAŁA

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

Rola platformy DHL Resilience360 w zapewnianiu ciągłości łańcuchów dostaw w czasie pandemii COVID-19

DHL Resilience360 role in supply chain continuity during COVID-19 pandemic

Artykuł prezentuje teoretyczne i praktyczne rozważania nad zapewnieniem ciągłości łańcuchów dostaw w dobie pandemii COVID-19. Charakteryzuje odporność łańcuchów dostaw i określa czynniki zakłócające ich sprawne funkcjonowanie, które w konsekwencji prowadzą do ich skracania lub nawet zrywania. Autorka przeprowadziła analizę i ocenę platformy DHL Resilience360 pod kątem zapewnienia ciągłości globalnych łańcuchów dostaw. W ramach platformy zaprezentowano także przydatność narzędzi, których rolą jest zapewnienie w realnym czasie wszelkich informacji o zakłóceniach, które bezpośrednio wynikają z obecnie trwającej pandemii wirusa COVID-19.

**Znaczenie komponentów dostępności transportowej
w Szczecinie ze szczególnym uwzględnieniem transportu
zbiorowego w latach 2009-2018 – wyniki projektu**

**The importance of the transport accessibility components
in Szczecin with a particular focus on public transport
in the years 2009-2018 – results of the project**

W tym wystąpieniu uwaga będzie skierowana na znaczenie specyficznych uwarunkowań kształtowania się komponentów dostępności transportowej (komponenty: transportowy, przestrzenny, czasowy i indywidualny) w Szczecinie, gdzie specyficzny układ rzeczno-portowy kształtuje codzienną dostępność mieszkańców. Podstawowym celem projektu jest określenie, w jaki sposób rozkład źródeł i celów podróży ma wpływ na zmianę dostępności dzielnic (osiedli) miasta: transportem publicznym i indywidualnym; w osiąganiu różnych celów podróży w ujęciu statystycznym i dynamicznym; w ciągu wybranych godzin doby, w szczycie porannym; przez mieszkańców w różnym wieku. Wpływ poszczególnych komponentów transportowych na zmianę dostępności, w tym wybór ścieżki przejazdu, środka transportu oraz oceny rozmieszczenia infrastruktury, pozwala formułować wnioski ogólne, które rozwinięto przy pomocy różnych metod badawczych. Metody wykorzystane w projekcie to: najbliższej odległości, odsetka ludności, dostępności kumulatywnej, dostępności potencjałowej, ilorazu potencjału. Główny wniosek potwierdza duży wpływ komponentu przestrzennego źródeł i celów podróży na ogólną dostępność. Również określony czas przejazdu, zarówno transportem publicznym, jak i transportem prywatnym zdeterminowany jest z kolei stanem infrastruktury oraz organizacją ruchu. Wpływ komponentów na zmiany dostępności w zależności od analizowanego obszaru, czy jest to dzielnica lub osiedle jest mało zróżnicowany, ponieważ każda dzielnica i osiedle są specyficzne, porównując lokalizacje celów podróży, jak i stan infrastruktury.

Projekt finansowany ze środków Narodowego Centrum Nauki nr UMO-2017/25/N/HS4/01237 oraz stypendium doktorskiego nr UMO-2020/36/T/HS4/00131.

MAGDALENA GORZELANY-DZIADKOWIEC, HALINA SMUTEK, MAŁGORZATA
KOSAŁA, SEBASTIAN KUBALA
Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie

Profil kompetencji pracowników a rewolucja 4.0

Employee competence profile and revolution 4.0

W kontekście organizacji kapitał ludzki obejmuje wykształcenie, doświadczenie, wiedzę i umiejętności, które są posiadane i wykorzystywane przez pracowników w celu generowania wartości zapewniającej sukces firmy. Prognozuje się, że rewolucja 4.0 będzie miała wpływ na rynki, środowisko pracy i zmiany w obszarze kapitału ludzkiego. Z tych względów celem artykułu była analiza zmian na rynku pracy w wyniku rewolucji 4.0. Dla zrealizowania celu artykułu postawiono hipotezę badawczą – rewolucja 4.0 wpływa na kształtowanie kompetencji współczesnego pracownika. W nieustannie rozwijającym się środowisku zawodowym, niezmiennie istotne znaczenie ma wspieranie rozwoju zawodowego pracowników, którzy pragną zabezpieczyć i polepszyć swoją przyszłość we wszystkich krajach, w całej ich różnorodności, poprzez zapewnienie równych szans dla wszystkich. Różnorodność wykonywanych przez pracowników zawodów stanowi atut zarówno dla organizacji, jak i jej pracowników. Z tych względów przeprowadzone badania pozwoliły na wykreślenie profilu kompetencji pracownika 4.0 w przekroju branżowym co stanowi wartość dodaną artykułu. Wykreślony profil kompetencji pozwoli przygotować się ludziom wchodzącym na rynek pracy do pozyskania satysfakcjonującej pracy i już podczas edukacji kształtować te kompetencje, które współcześnie mają istotne znaczenie na rynku pracy. Dla osób pracujących badania będą cenną wskazówką jak kształtować swoje kompetencje, aby nieustannie się rozwijać, co ma ogromne znaczenie dla rozwoju osobistego oraz społecznego.

The centre of the periphery or the periphery of the centre. Pécs case study

We will present Pécs as the centre of a depressed, abandoned region. The Transdanubian region is among the 20 most disadvantaged regions of the European Union which shows a significant decline compared to previous years. This in our opinion justifies the need for professional research directed at changing this situation by performing some tangible efforts. The investigation of the cultural heritage of the area's centres, and the drafting of their possible development path in harmony with the existing development plans may not only provide a positive vision of the future for the towns, but their wider environment as well.

Pécs is a 2,000-year-old city, acquiring various historical and mutually reinforcing central functions, by virtue of which it has developed into a regional centre. Of the historical drivers of the development of Pécs, we were able to identify three groups of factors 1) centrality within its region, the regional functions it has fulfilled throughout its history, 2) culture and multiculturalism, and 3) industrial development. We will analyse the relation of the cultural center position and the other functions of Pécs.

The other aim of the study will discuss some Hungarian concepts and their effect on the county seat. Among other concepts, we will analyse the Pécs pole concept – a loosely connected set of health, cultural and environmental cluster building initiatives – which is distinguished by its services and amenities-based approach aiming to reposition Pécs as a creative city appealing to its visitors and residents alike on the basis of quality of life factors. Despite its weak economic impact, it provided a major impetus for the city to identify new development priorities, attract new target populations searching for metropolitan alternatives and promote a better valorisation of its rich environmental (proximity of curative waters, viticulture, Mecsek mountain) and cultural capital (e.g. the EU-sponsored UNESCO World Heritage Site, its nationally renown museum network). The role of culture as the main catalyst of postindustrial urban change gained official recognition with the European Capital of Culture 2010. With culture gaining increasing prominence in the city's self-identification, manufacturing was relegated to the position of a de-emphasised or "hidden" sector.

Nowe geoprodukty podczas pandemii COVID-19

New geo-products during the COVID-19 pandemic

Despite all the misfortunes that the COVID-19 pandemic has brought, it has also managed to become a trigger of thinking and the appearance of geo-products. Nowadays the regions are forced to assess their capabilities taking into account the limitations that the pandemic introduces. For example, such a characteristic of any geo-product as "providing anti-COVID measures" has become integral. We mean at least the use of protective masks, a certain visiting mode, the use of QR codes to confirm the fact of vaccination.

We can just hope that the regions be really able to form new geo-products and offer them to the consumers, receiving not only their demand, but also grant support of the state.

One of the spheres of activity suffering from the pandemic is tourism. In response, new tourist products are appearing on the market, that in "non-pandemic times", most likely, would have never appeared. An example can be the "flights to nowhere", offered in Moscow by Aeroflot, with return to Moscow.

Attention should be drawn to the fact that, like in the periods of any crisis, it is not necessary to reduce advertising costs. As the experience of the last two years has shown, the level of consumers' interest to those geo-products that had been intensively promoted before 2020 does not decrease – the inertia of consumers' interest still allows them to be very successful and needed. It can be said that, from the marketing point of view, the pandemic is not only the time of losses, but as well the time of discoveries.

Zrównoważony rozwój a strategia biznesowa sektora mody i designu po pandemii

Sustainable development and the business strategy of the fashion and design sector after the pandemic

Branża TCLF do czasu wybuchu pandemii charakteryzował się szybką dynamiką wzrostu w sektorze produkcyjnym. Równoległe jednak odnotowano ciągły wzrost zapotrzebowania na tanią, modną i jednorazową odzież, definowaną jako Fast Fashion. W następstwie produkowania coraz większej ilości odzieży zauważalnym problemem stała się kwestia negatywnego oddziaływania sektora TCLF na środowisko. W obliczu danych, z których wynika, że przemysł modowy, przyczynia się do około 10% światowej emisji gazów cieplarnianych, ONZ określił obecny ogólny stan wyżej wymienionej branży mianem zagrożenia ekologicznego i społecznego. Jednocześnie recykling i ponownego wykorzystanie odpadów wynosi tylko ok. 18%. Antidotum na sytuację mogą okazać nowe nawyki konsumentów w związku z wybuchem pandemii a oscylujące wokół nabywania produktów wytworzonych zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Wraz z kryzysem gospodarczym powróciły pytania o zmiany technologiczne i ich możliwy wpływ na poprawę sytuacji.

W referacie zostanie podjęta próba identyfikacji innowacyjnych rozwiązań wprowadzanych do świata mody (Fashion Tech; Fash Tech) oraz poznanie ich funkcji w kontekście zrównoważonego rozwoju branży TCLF w ramach istniejących ram prawnych.

ZOFIA KAWCZYŃSKA-BUTRYM, VIKTORIYA PANTYLEY

The Maria Curie-Skłodowska University in Lublin

MAREK BUTRYM

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie

GANNA KISLA

National Pedagogical Dragomanov University, Kyiv

LUDMILA FAKEYEVA

The University of Edinburgh Business School

Analiza porównawcza zmian w życiu studentów na wybranych uczelniach w Polsce, Białorusi i Ukrainie w pierwszym etapie pandemii COVID-19

Comparative analysis of the changes in students' life at the selected universities in Poland, Belarus, and Ukraine during the first stage of the COVID-19 pandemic

The global character of the COVID-19 pandemic changed the functioning of the higher education institutions and affected the students' life in many dimensions. The research aims to determine and outline the changes in students' life at selected universities in Poland, Ukraine, and Belarus. The analysis is based on the results of an online survey with self-assessment of different aspects of students' life in four universities in study countries before the pandemic and during the first stage of the pandemic (n=380).

The material situation of students had been assessed relatively negatively before the pandemic and further worsening was outlined during the first stage pandemic by 46,6% of respondents. Foreign students were affected financially more often than the domestic students and 56.8% of them declared worsening of their material situation compared to 46.0 % of the domestic students who participated in the research.

According to the research results, a considerable worsening of mental health was outlined by the respondents. Appearance or intensification of anxiety was mentioned by 45.3% of respondents, alongside depression (44.5%), irritability (40.5%), fatigue (36.6%), general indisposition (35.2%), and insomnia (25.2%).

The comparative analysis revealed similarities between students' life preferences, plans regarding their university education, and differences in material situation, health, and employment.

Wpływ pandemii na działalność korporacji ponadnarodowych

The impact of the pandemic on the activities of transnational corporations

Działalność przedsiębiorstw różnego typu ściśle nawiązuje do mechanizmów gospodarki rynkowej. Podaż i popyt regulują funkcjonowanie zarówno małych firm, jak i dużych korporacji. Jednak współcześnie dodatkowym czynnikiem wpływającym na ich działalność jest pandemia, która od końca 2019 roku zaburzyła funkcjonowanie wielu podmiotów, niezależnie od ich wielkości czy profilu działalności. Znacznie zmieniły się warunki funkcjonowania firm, zarówno wewnętrzne, jak i zewnętrzne. Przedsiębiorstwa musiały na nowo wyznaczyć priorytety w swojej działalności oraz kierunki funkcjonowania.

Jednym z nowych zjawisk, wynikających z pandemii, które wpłynęły na działalność korporacji ponadnarodowych jest praca zdalna, która dotychczas testowana była przez część korporacji, lecz nie przygotowywano się na zaistniałą sytuację. W bardzo krótkim czasie przedsiębiorstwa musiały odnaleźć się w nowej sytuacji, a ich pracownicy zmuszeni zostali do pozostania w domu, podejmując w nim jednak swoje obowiązki zawodowe. Praca zdalna wymusiła w korporacjach nie tylko nowy sposób na wykonywanie pracy, ale także szybką wymianę sprzętu i akcesoriów, by pracownicy byli w stanie realizować swoje obowiązki zawodowe w warunkach domowych. Jednak podczas pandemii COVID-19 firmy musiały niezwykle szybko dostosować się do nowych standardów pracy i warunków sanitarnych oraz zdecydować czy pracownicy będą pracować zdalnie z domu, czy wynająć lokale biurowe.

Istotną konsekwencją pandemii jest także finansowa strona działalności firm. Wiele firm straciło bardzo wielu swoich pracowników. Korporacje reprezentujące niektóre branże ze względu na lock down zaprzestały niekiedy na wiele miesięcy swojej działalności np. linie lotnicze, zaś inne zaczęły bardzo szybko się rozwijać, np. firmy farmaceutyczne. W zależności od branży obecnie można już zauważyć wczesne ekonomiczne konsekwencje pandemii COVID-19. Analizując wyniki działalności poszczególnych korporacji w ciągu 12 miesięcy

obserwujemy wiele zawirowań na rynku, m.in. zmniejszającymi się wynikami ze sprzedaży, lecz wzrostem wartości rynkowej poszczególnych korporacji.

MONIKA MURZYN-KUPISZ, ARKADIUSZ KOCAJ
Uniwersytet Jagielloński

Przemiany przemysłu modowego w Polsce z perspektywy różnych skal przestrzennych

Transformations of the fashion industry in Poland in different spatial scales

Głęboka przebudowa przemysłu modowego w Polsce, począwszy od produkcji tkanin, przez projektowanie i produkcję odzieży, po jej dystrybucję obserwowana od lat 90. XX wieku wydaje się mieć za sobą okres gwałtownych przemian ilościowych i przestrzennych. Obserwowane są natomiast nowe zjawiska jakościowe związane z przebudową branży modowej wykorzystujące między innymi nowe czynniki lokalizacyjne, nową organizację łańcucha produkcyjnego, nowe podejścia do zrównoważonej produkcji i konsumpcji odzieży. Nowe czynniki lokalizacji analizujemy z perspektywy ogólnopolskiej a w skali lokalnej (wewnątrz miejskiej) na przykładzie dwóch istotnych ośrodków współczesnej mody w Polsce tj. Poznania i Krakowa. Bardzo przełomowe w prowadzonych badaniach okazały się ostatnie dwa lata, które przeorganizowały model zarządzania dystrybucją a częściowo także produkcją odzieży, zarówno ze względu na nowe trendy (ekologizacja konsumpcji), jak i wyzwania związane z pandemią COVID-19.

Wpływ pandemii COVID-19 na rozwój usług cyfrowych w działalności krakowskich muzeów

The impact of the COVID-19 pandemic on the development of digital services in the activities of Krakow museums

Pandemia COVID-19 i związany z nią ogólnoswiatowy lockdown, który objął w ogromnej mierze sektor usług, wymusił zmianę w działalności firm i instytucji, przenosząc ofertę ze świata realnego do wirtualnego. Przyspieszone przejście do konsumpcji online zwiększyło pilną potrzebę instytucji kultury do wprowadzenia nowych sposobów cyfrowej komunikacji z odbiorcą, a technologia cyfrowa bardziej niż kiedykolwiek wcześniej zwiększyła potencjalną wartość dziedzictwa kulturowego. Usługi cyfrowe w kontekście udostępniania dziedzictwa kulturowego umiejscawia się w literaturze na granicy e-turystyki oraz e-kultury. Pojęcie e-turystyki odnosi się do czynności związanych m. in. z szukaniem informacji w Internecie, dokonywaniem rezerwacji miejsc noclegowych, usług transportowych, przewodnickich i innych, zakupem biletów wstępów, wirtualnym zwiedzaniem miejsc lub obiektów, czy korzystaniem z różnorodnych aplikacji, natomiast e-kultura związana jest m. in. z tworzeniem, przetwarzaniem i dostarczaniem informacji o kulturze w sieci.

Celem niniejszego artykułu było porównanie zastosowania usług cyfrowych przez muzea i galerie sztuki, znajdujące się w historycznym mieście Krakowie w okresie przed pandemią COVID-19 i w trakcie jej trwania. W pracy postawiono następujące pytania badawcze:

1. Czy w porównywanych okresach czasowych występują różnice w dostępności poszczególnych usług cyfrowych?
2. Które usługi cyfrowe oferowane były najczęściej przed pandemią i w 2021 roku?
3. Jaką dodatkową działalność w zakresie usług cyfrowych podejmowały muzea w okresie pandemii?
4. Do jakich grup odbiorców skierowane były materiały publikowane w czasie pandemii?

Badania nad rozwojem usług cyfrowych przeprowadzono w grudniu 2019 (przed wybuchem pandemii w Polsce) oraz powtórzono w lipcu 2021, kiedy w Polsce dostęp do muzeów był możliwy w reżimie sanitarnym (maseczka, dezynfekcja, dystans) uzupełniając proces zbierania danych o elementy oferty, które pojawiły się w czasie pandemii. Badanie obejmowało pogłębioną analizę stron internetowych krakowskich muzeów, a aktualność istniejących aplikacji weryfikowano w oparciu o Google Play.

W wyniku prowadzonych badań stwierdzono większą w porównaniu do okresu przed pandemią dostępność następujących usług: zakup biletu on-line, wirtualne spacer, e-rezerwacja usługi przewodnickiej, a także dostępność zbiorów online. Ponadto stwierdzono, że 34,0% placówek podjęło dodatkowe działania, skierowane głównie do dzieci i młodzieży a także nauczycieli.

MONIKA KORDOWSKA
Uniwersytet Warszawski
ANNA POREDA
Uniwersytet Łódzki

Wpływ pandemii COVID-19 na działalność obiektów gastronomicznych na przykładzie bulwarów wiślanych w Warszawie

COVID-19 pandemic and its influence on urban gastronomy. The example of Vistula Boulevards in Warsaw

Obostrzenia wywołane pandemią COVID-19 wpłynęły na całą gospodarkę krajową, w tym również na branżę gastronomiczną. Sytuacja ta spowodowała zmiany w zakresie działalności lokali gastronomicznych, ich funkcjonowania, a nawet spowodowała przeorganizowanie ich wnętrza. Zmiany można było zauważyć w rozmieszczeniu stolików, istnieniu dodatkowych przesłon montowanych wewnątrz lokalu oraz dodatkowe ogródki zewnętrzne. W niektórych przypadkach długotrwałe zamknięcie lokalu i obowiązujące obostrzenia doprowadziły nawet do ich likwidacji.

Tereny nad Wisłą stanowią znane miejsce spotkań towarzyskich oraz rekreacji, których uzupełnieniem jest zróżnicowana oferta gastronomiczna. Niniejsze opracowanie ma na celu przedstawienie zmian jakie zaszły w obiektach gastronomicznych znajdujących się na obszarze nadwiślańskich bulwarów w Warszawie w czasie pandemii COVID-19 (w roku 2020 i 2021) względem lat poprzedzających 2018-2019.

Wyniki przeprowadzonych badań terenowych wskazują, że liczba obiektów gastronomicznych na bulwarach wiślanych w Warszawie nieznacznie zmieniła się w latach 2020-2021 w stosunku do lat poprzednich. Korzystny wpływ na działalność obiektów w czasie pandemii miała ich sezonowość oraz zróżnicowanie pod względem: rodzaju (np.: bar, restauracja), charakteru lokalu (np.: budynek, barka) oraz pełnionej funkcji dodatkowej (np.: rozrywkowa, rekreacyjna).

MICHAŁ KOWALSKI, MARTA BOROWSKA-STEFAŃSKA, PAULINA KURZYK,
SZYMON WIŚNIEWSKI
Uniwersytet Łódzki

Czasowa i przestrzenna zmienność obciążenia miejskiego systemu transportu drogowego wobec stałych i okresowych prawno-administracyjnych ograniczeń w handlu detalicznym

Spatiotemporal changeability of the load of the urban road transport system under permanent and short-term legal and administrative retail restrictions

W badaniach za cel przyjęto zidentyfikowanie zmienności obciążenia miejskiego systemu transportu drogowego wobec stałych i okresowych prawno-administracyjnych ograniczeń w handlu detalicznym oraz określenie jej czasowego i przestrzennego charakteru. Dla jego realizacji wykorzystano trzy rodzaje danych źródłowych tj. dane oficjalne (rządowe) o charakterze normatywnym (ustawy, rozporządzenia), dane oficjalne (rządowe) o charakterze informacyjnym (m.in. komunikaty dotyczące pandemii COVID-19 z rządowych konferencji, mediów społecznościowych) oraz dane empiryczne o charakterze obiektywnym (dane z pętli indukcyjnych). Dzięki tym bazom danych, możliwym stało się „poszukiwanie” zmienności obciążenia miejskiej sieci drogowej w wymiarze czasowym i przestrzennym, towarzyszącej implementowaniu stałych lub okresowych restrykcji w prowadzeniu działalności handlowej. Nałożenie się restrykcji pandemicznych na wcześniej wprowadzone ograniczenia w handlu w sposób wyraźny kształtuje tygodniowy rozkład ruchu. W tygodnie z niedzielami niehandlowymi ruch pojazdów w dni robocze stanowi znacznie większe udziały w tygodniowym ruchu, kosztem obserwacji weekendowych. Dało się to zaobserwować szczególnie w pierwszym roku pandemii. Obserwacje z dłuższego okresu wskazują, iż po pierwszych „ograniczeniach niedzielного handlu” ludność zaczęła inaczej planować weekendy.

Stan obecny i współczesne kierunki rozwoju turystyki narciarskiej w Polsce

Contemporary state of downhill skiing basis and main directions of development of ski resorts in Poland

Polska należy do światowej czołówki pod względem rozwoju infrastruktury narciarskiej i uczestnictwa Polaków w turystyce narciarskiej. W 2019 roku spośród 68 krajów, w których znajdują się tereny narciarskie na świeżym powietrzu, nasz kraj zajmował 10 miejsce pod względem liczby wyciągów narciarskich, 15 miejsce pod względem liczby wizyt narciarzy w polskich ośrodkach narciarskich i 8 miejsce pod względem liczby osób uczestniczących w turystyce narciarskiej. Celem referatu jest przedstawienie obecnego stanu rozwoju infrastruktury narciarskiej w Polsce oraz wskazanie na współczesne kierunki rozwoju ośrodków narciarskich na badanym terenie, w szczególności w warunkach pandemii. Tereny narciarskie w Polsce są zlokalizowane nie tylko w górach, ale także w pasach wyżyn, nizin, pojezierzy i pobrzeży. W sezonie zimowym 2019/2020 w infrastrukturę dla narciarstwa zjazdowego było wyposażonych 169 miejscowości. Stan bazy narciarskiej w Polsce liczył 765 urządzeń wyciągowych, w tym 119 kolei linowych, o łącznej zdolności przewozowej ponad 623 tys. osób/godz. oraz 822 trasy zjazdowe o długości ok. 444 km. Współczesne kierunki rozwoju ośrodków narciarskich w naszym kraju odzwierciedlają światowe trendy rozwojowe bazy narciarskiej. Do najważniejszych z nich należą: modernizacja i budowa nowych, wysokiej jakości urządzeń przeznaczonych do transportu narciarzy po stokach, rozbudowa oferty ośrodków narciarskich pod kątem sezonu letniego, w szczególności dla rowerzystów i rodzin z dziećmi, łączenie ofert wielu ośrodków narciarskich z regionu w postaci wspólnych kart / skipassów, stosowanie specjalnych promocji cenowych na zakup karnetów narciarskich poza sezonem wysokim, stosowanie nowoczesnych narzędzi interaktywnych przyciągania klientów, wysoka koncentracja ruchu turystycznego w wybranych miejscowościach oraz rozwój infrastruktury przeznaczonej dla turystów podróżujących kamperami.

JOANNA KUDEŁKO, DARIUSZ ŻMIJA

Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie

MONIKA LIPIŃSKA-FRYDRYCH, MAŁGORZATA MAJEWSKA-MADURA

HR Navigator, Kraków

Praca dorywcza jako jedna z elastycznych form zatrudnienia – studium przypadku agencji pracy tymczasowej HR Navigator

Casual work as one of the flexible forms of employment – case study of HR Navigator

W artykule omówiona została praca dorywcza, jako jedna z elastycznych form zatrudnienia, zyskujących na popularności w dobie gospodarki cyfrowej. Zwrócono uwagę na korzyści i zagrożenia związane z tą formą zatrudnienia, zarówno z punktu widzenia pracodawców, jak i pracowników. W części empirycznej zaprezentowano studium agencji pracy tymczasowej HR Navigator, zatrudniającej pracowników dorywczych, głównie na potrzeby niemieckich firm kurierskich. Przeprowadzone badania umożliwiły sformułowanie wniosków dotyczących liczby zatrudnianych pracowników tymczasowych, ich struktury wiekowej oraz czasu zatrudnienia pracowników z poszczególnych grup wiekowych.

JOANNA KUDEŁKO, KAROL WAŁACHOWSKI, DARIUSZ ŻMIJA
Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie

Koncepcja badania społeczno-ekonomicznych konsekwencji i wyzwań pandemii

Concept for research on the socio-economic consequences and challenges of a pandemic

Celem artykułu jest przedstawienie koncepcji identyfikacji problemów i wyzwań stojących przed różnymi interesariuszami gospodarek regionalnych, pojawiających się w warunkach kryzysu COVID-19 oraz sposobów ich przezwyciężania. W niniejszym opracowaniu przyjęto koncepcję delimitacji wyzwań rozwojowych gospodarek regionalnych, ujawniających się w obliczu kryzysu, przyjmując za punkt wyjściowy pojawiające się problemy, z punktu widzenia różnych interesariuszy gospodarki regionalnej, tj. gospodarstw domowych, przedsiębiorstw, regionalnych władz publicznych oraz organizacji pozarządowych.

Trzy dekady przemian motoryzacyjnych w Polsce oraz ich uwarunkowania

Three decades of car ownership transformation in Poland and its determinants

Celem referatu jest analiza przemian poziomu motoryzacji w Polsce oraz uwarunkowań, które wpłynęły na jego dynamikę po 1989 r. Pierwsza część rozdziału koncentruje się na trzech wydarzeniach, które miały szczególny wpływ na rewolucję samochodową w Polsce:

1. upadku systemu nakazowo-rozdziałowego w 1989 r. i towarzyszącym mu przemianom politycznym i gospodarczym,
2. przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej w 2004 r. oraz
3. globalnym kryzysie finansowym, który dotknął światową gospodarkę w latach 2007-2008.

Wymienione wydarzenia były punktami krytycznymi, które zdeterminowały tempo zmian poziomu motoryzacji oraz jego specyfikę.

W dalszej części referatu uwaga poświęcona została przestrzennemu zróżnicowaniu poziomu motoryzacji oraz zmianom tego zróżnicowania w badanym okresie. Podobnie jak samo zjawisko motoryzacji również jego przestrzenne rozmieszczenie przeszło gwałtowne zmiany. Na początku transformacji najwyższy jego poziom charakteryzował obszary miejskie i przemysłowe o najwyższym poziomie rozwoju. Sytuacja ta zmieniła się całkowicie w ciągu ostatnich 30 lat i obecnie najwięcej samochodów przypada na 1000 mieszkańców obszarów wiejskich i podmiejskich, podczas gdy najniższy wskaźnik motoryzacji cechuje obszary miejskie.

Przedstawione zostaną wyniki modelowania ekonometrycznego, którego celem była identyfikacja uwarunkowań determinujących poziom motoryzacji w Polsce w 2005 roku i 2019 roku.

Przemiany społeczno-gospodarcze w gminie Kleszczów po uruchomieniu KWB Belchatów

Socio-economic changes in the Kleszczów commune after the launch of KWB Belchatów

Przedmiotem artykułu są zmiany społeczno-gospodarcze, jakie zaszły w gminie Kleszczów (województwo łódzkie) pod wpływem inwestycji Kopalni Węgla Brunatnego Belchatów. Głównym celem artykułu jest wskazanie wpływu KWB Belchatów na zmiany w strukturze społecznej i gospodarczej gminy Kleszczów. W szczególności, w sferze społecznej skupiono się na ukazaniu zmian w liczbie i rozmieszczeniu ludności, migracji, w ruchu naturalnym oraz strukturze zawodowej mieszkańców. W sferze gospodarczej zidentyfikowano z kolei wpływ ww. inwestycji na sektor rolniczy, usługi, a także infrastrukturę techniczną i społeczną. Ponadto, w pracy omówiono także specyfikę fizyczno-geograficzną oraz historyczną gminy Kleszczów, a także dokonano analizy percepcji warunków i jakości życia w świadomości społeczności lokalnej. Badaniem objęto okres 1975-2018, tj. od momentu uruchomienia w Belchatowie wspomnianej inwestycji. W artykule wykorzystano różnorodne metody badawcze zarówno kameralne, jak i terenowe. Poza studiowaniem literatury przedmiotu wykorzystano przede wszystkim metodę wywiadu kwestionariuszowego, który przeprowadzono na grupie 130 mieszkańców gminy Kleszczów, co stanowiło około 3% wszystkich z nich oraz wywiady bezpośrednie, które z kolei przeprowadzono z wybranymi przedstawicielami władz gminy Kleszczów oraz przedstawicielami społeczności lokalnej. W sumie wywiad bezpośredni przeprowadzono z 8 osobami. Poza wymienionymi źródłem danych była także inwentaryzacja terenowa, którą przeprowadzono na obszarze całej gminy Kleszczów. Przeprowadzone badania dowiodły, że obecność kopalni Belchatów znacząco zmieniła społeczne i gospodarcze oblicze gminy Kleszczów. Zmiany te znalazły również swój wyraz w pozytywnej ocenie jakości i warunków życia w tej gminie wyrażonej przez mieszkańców. W świetle przeprowadzonych badań Kleszczów w pełni wykrył potencjał „jakim obdarzyła go natura”. Gdyby nie obfite pokłady węgla brunatnego zapewne nigdy nie osiągnąłby tak wysokiej pozycji nie tylko w całym regionie łódzkim, ale także i w kraju i zapewne nie dorobiłaby się tytułu „polski Kuwejt”. W obliczu aktualnej sytuacji jeden problem pozostaje nierozwiązany - jak będzie wyglądać przyszłość tej gminy? Czy po zamknięciu kopalni, której los został już przesądzony nadal uda się utrzymać tę wysoką jakość życia, czy też gmina podzieli

los tych, o których, z których mieszkańcy masowo wyjeżdżają w poszukiwaniu lepszych warunków życia.

Structural and spatial transformation of Slovenian economy under the COVID-19 pandemic: first insight

The COVID-19 epidemic in Slovenia began on 12 March 2020. The first wave ended in May 2020, but the epidemiological situation worsened again in autumn 2020. It led to the restriction on social and economic life that lasted until May 2021. The autumn of 2021 is marked by the introduction of the “PCT” condition, which is supposed to keep the economy and society open.

Expectations regarding a major economic crisis due to the imposed restrictions have not yet materialized in Slovenia. Intensive government intervention has kept the unemployment rate relatively low, and the economic growth that followed its decline in first half of 2020 is higher than the average in other EU Member States with a positive outlook.

The article will be based on a quantitative approach, ie an macroeconomic analysis (development of individual sectors, size structure, and unemployment rate) and a spatial analysis to identify which areas in Slovenia have met with greater economic decline. The relatively short time of occurrence, methodological obstacles (lagged official data) prevent more detailed analyzes at lower spatial levels, so it is difficult to draw final conclusions about the impact of a pandemic on the transformation of industry and services in Slovenia.

However, based on the first insights from Slovenia, we can conclude that the acute impact of the COVID-19 pandemic on the economic structure might be overestimated. When addressing economic transformation, it is therefore necessary to pay appropriate attention to a broader, global changes in economic development, which are partly the result of a pandemic and, to an important extent, a result of conceptual changes in economy (green transformation), but also geopolitical and broader social and political processes.

The influence of social environment on sustainable development on the example of post-soviet countries: risks and modern trends

Globalization creates a significant impact on social development of certain areas, countries and regions, bringing it to a new level of quality, characterized by the dominant social priorities. The strategy of sustainable social development of each region, as well as Ukraine should include the following tasks:

- a) the elimination of poverty and poverty reduction,
- b) human habitat improvement and development of its social activity,
- c) ensuring of equal opportunities in obtaining education, health care, organized and accessible recreation,
- d) formation of general environmental education system, easy access to environmental information, formation of regional consumption and a healthy lifestyle.

A common problem of post-soviet states is a weakened attention to the social sector reformation, where there is an ambiguous trend related to the annual Human Development Index, which slows down the integration of these countries with Europe. However, not all countries in this list occupy the same positions according to the mentioned indicators that clearly reflects the nature of sustainable development in the social sphere.

In 2020 Ukraine took 74st place according to the Human Development Index (this position has been growing positively over the last decade). Among the post-soviet countries, a better index have Kazakhstan (51), Russia (52), Belorussia (53) and Georgia (61). Some other countries of former Soviet Union, which are part of the EU today, also have better position. These are Estonia (29), Lithuania (34), and Latvia (37). Thus, Ukraine, among former 15 states of the former Soviet Union, found itself in the second part of the list. This is an alarming figure, considering the initial conditions in early 90's of XX century, which were associated with her leadership. Some major regions of Ukraine also have differences in human development index.

According to the results of the regional index of human development (2019) can be divided into three groups. They are: 1) the leading regions, which take the leading places according to the results of the regional index of human development calculations (permanent leader since 2010 is the Kyiv. It was inclu-

ded in the ranking top three for the formation of the labour market, the level of education, also holds leading positions on status and health, material prosperity, the living conditions of the population and social environment. This group also includes Kyiv, Lviv and Kharkiv regions. At the same time, in the region there are some problems with the environmental situation and the financing of the social sphere; 2) regions of the intermediate group. It includes regions, which take place from 5 (Chernivtsi region) to 21 (Zhytomyr region) in the general regional index of human development. However, they can be divided into regions, which in recent years have improved or held their permanent positions in the general ranking, and those, which have worsened their place in the rating); 3) regions-outsiders, which take the last places, according to the integral calculations. Areas that show the worst components of the general regional index of human development fall into this group. The list has shrunk in recent years. It includes Kirovograd, Kherson, Khmelnytsky and Chernihiv regions. Ranking also covers Krym, Luhansk and Donetsk regions because of the military actions carried out on their territory).

Conclusions. The social component of development sustainability reflects the quality of life and is focused on preserving the stability of the social and cultural systems, in particular on reducing the number of destructive conflicts between people. Under such conditions, a person must be involved in the formation of its livelihoods, making and implementing decisions, monitoring their realization. This concept is based upon the idea of noble humane quality of life for present and future generations and sustainable development approaches, which could provide such changes.

W kierunku nowej polityki przemysłowej Unii Europejskiej. Rola mechanizmu IPCEI

Towards a new industrial policy of the European Union. The role of the IPCEI mechanism

Jednym z kluczowych obszarów integracji europejskiej, w których zmiany globalne, w tym determinowane w wyniku pandemii COVID-19, wymuszają i wymuszają będącą permanentną modyfikację jest międzynarodowa konkurencyjność gospodarcza UE, a w jej ramach polityka przemysłowa i polityka konkurencji, stanowiące dwa kluczowe filary Jednolitego Rynku Europejskiego (JRE). W kontekście tematyki niniejszego artykułu istotne jest nowe podejście do JRE poprzez wyodrębnienie priorytetowych obszarów wsparcia (mikroelektronika, elektromobilność, sztuczna inteligencja, gospodarka wodorowa, bezemisyjny transport), które to dodatkowo będą uwolnione z restrykcyjnych i krępujących ich rozwój zasad pomocy publicznej, szczególnie w sytuacji postpandemicznej. W efekcie potrzebna jest nowa, ofensywna europejska polityka przemysłowa z bardziej liberalną, ale przemyślaną i strategicznie zorientowaną pomocą publiczną. Jednym z ‘nowych’ narzędzi takich działań mogą stać się tzw. ważne projekty wspólnego europejskiego zainteresowania IPCEI (Important Projects for Common European Interest). Instytucja ta ma łączyć w sobie globalne i strategiczne wyzwania dla europejskiej polityki przemysłowej (wymiar zewnętrzny), jak i dawać możliwość dla przyszłościowo zorientowanej polityki konkurencji (pomocy publicznej), a w konsekwencji zliberalizowania JRE oraz określenia nowych zasad współpracy na linii UE – państwa członkowskie (wymiar wewnętrzny).

Celem głównym artykułu jest analiza mechanizmu IPCEI, który jest swego rodzaju innowacyjnym narzędziem zarządzania polityką przemysłową i konkurencji na poziomie europejskim. Jego innowacyjność wiąże się z trzema aspektami, które stanowią cele szczegółowe niniejszego artykułu. Pierwszym celem szczegółowym jest wskazanie kluczowej roli państw w tym mechanizmie, który można utożsamiać z. nowym podejściem międzyrządowym i opisywanym tam mechanizmem konstruowanego spill-overu. Drugi cel wiąże się z opisem nowego podejścia do projektów innowacyjnych, czy szerzej gospodarczo-

przemysłowych w skali europejskiej, czyli budowaniem i zarządzaniem całym strategicznym łańcuchem wartości projektów (SVC – Strategic Value Chain). Ostatni, trzeci cel szczegółowy wiąże się z nowym podejściem do polityki przemysłowej w powiązaniu z zasadami pomocy publicznej w ramach JRE. W opracowaniu zostaną zastosowane metody badawcze właściwe dla nauk społecznych, tj. metoda systemowa średniego rzędu dzięki której opisane będą wzajemne systemowe relacje formalno-instytucjonalne między politykami i działaniami strukturalnymi UE, w szczególności odnoszące się do polityki przemysłowej i polityki konkurencji oraz neoinstytucjonalizm racjonalnego wyboru, który wykorzystany zostanie do analizy mechanizmów i oczekiwanych efektów wynikających z IPCEI. Zastosowane techniki badawcze to analiza dokumentów oraz obserwacja jawna, pośrednia. Teorią, która będzie pomocna przy analizie implementacji mechanizmu IPCEI i jego użyteczności względem dwóch horyzontalnych polityki UE będzie nowe podejście międzyrządowe. Wnioski będą skupiały się na wskazaniu potencjalnych korzyści i zagrożeń wynikających z implementacji zarówno prawnego mechanizmu IPCEI, jak i jego społeczno-ekonomicznych skutków. W hipotezie badawczej falsyfikowanej w pracy założono, iż IPCEI jest potencjalnie skutecznym mechanizmem wspierania międzynarodowej konkurencyjności UE, ale jego efektywność wiązać się będzie z właściwym definiowaniem wyzwań strategicznych UE, precyzyjnie określoną i respektowaną współpracą na linii UE - państwa członkowskie i wreszcie mierzalnymi efektami zmian społeczno-ekonomicznych dla obywateli i firm UE.

BARTŁOMIEJ LISICKI

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

Wpływ pandemii COVID-19 na reakcję inwestorów z GPW na Warszawie na sprawozdawanie odpisów z tytułu utraty wartości aktywów

The impact of the COVID-19 pandemic on the reaction of investors to reporting impairment of assets on the example of WSE

The main task of the article is to examine the impact of the reported impairment of assets (IoA) on the market reaction of investors on the Warsaw Stock Exchange [WSE] in the crisis condition caused by the COVID-19 pandemic. There is a need to verify whether the disclosure of this information in the period of economic downturn will cause a similar negative reaction as in previous topics in this area. Research undertaken in this article helps identify the rules of behaviour (in the short term) whether the reaction of investors on updating the company's assets in crisis conditions is different than in times of prosperity. The main hypothesis will be verified using the event study methodology. It allows to verify whether the upcoming information about IoA during the COVID-19 pandemic confirms an existence of statistically significant negative abnormal returns. Based on the 55 cases of current reports informing about IoA, which were submitted to the investors in the year 2020 and finally qualified for the research sample, I have not observed statistically significant negative abnormal returns on the adjacent days. The results are different from those obtained by researchers who study the market reaction to the IoA under non-crisis conditions of the economy.

Rewitalizacja Zabłocia w Krakowie ze szczególnym uwzględnieniem obszaru poprzemysłowego

The revitalisation of Zabłocie in Kraków in particular with regard to a post-industrial site

Odnowa obszarów poprzemysłowych w polskich miastach związana jest głównie z procesem rewitalizacji. W referacie przedstawione zostały przemiany zachodzące na skutek działań rewitalizacyjnych takiego typu przestrzeni, która znajduje się w bliskim położeniu centralnej części miasta. Jako przykład obszaru doświadczającego intensywnych i dynamicznych zmian w strukturze funkcjonalno-przestrzennej i społecznej, widocznych w okresie ostatnich kilkunastu lat i obecnie podlegającego rewitalizacji, wybrano Zabłocie w Krakowie, ze szczególnym uwzględnieniem obszaru poprzemysłowego.

Badania empiryczne przeprowadzane zostały w 2020 r. i pierwszym kwartale 2021 r. Zastosowana metoda inwentaryzacji, obserwacji terenowej i badania ankietowego z mieszkańcami obszaru pozwoliła na sprawdzenie, przedstawienie i ocenę efektów dotychczasowej rewitalizacji i jej wpływu na różne sfery funkcjonowania Zabłocia. Zbadano również zależność między lokalizacją Zabłocia, a oddziaływaniem na nie obszaru centralnego miasta, a także aspekt bliskości centrum na procesy rewitalizacyjne i obecne funkcjonowanie Zabłocia. Wszystkie uzyskane wyniki ukazują zmieniający się krajobraz obszaru oraz jego dynamiczne przemiany na płaszczyźnie przestrzennej, społecznej oraz ekonomicznej.

Na podstawie wyników przeprowadzonych badań można wskazać, że obecnie na Zabłociu następuje rozwój inwestycji w zakresie zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej oraz rozwój licznych usług lokalnych, a także sieciowych – tworzących się często w formie business parków oraz siedzib firm (biur). Stwierdzono również niedostateczną ilość dobrze zagospodarowanych terenów zielonych, pomimo istniejącego potencjału urządzenia ogólnodostępnych przestrzeni zieleni. W obliczu tworzącej się nadal przestrzeni Zabłocia podkreślono znaczenie integracji mieszkańców długo zamieszkujących ten teren i nowych lokatorów w kontekście powstawania więzi społecznej i wzmacniania kapitału społecznego obszaru. Rozwój Zabłocia oraz tożsamość tego obszaru powiązana

jest również z jego dziedzictwem, zwłaszcza przemysłowym, ale również historycznym dotyczącym czasów II wojny światowej i funkcjonowania ludności żydowskiej.

Wyniki badań wskazują wyraźnie, że rewitalizacja Zabłocia poprzez nadmierną liczbę inwestycji mieszkalno-usługowych wkracza w zauważalny proces gentryfikacji, marketingu urbanistycznego i wprowadzanych innowacji oraz poprzez bliską odległość do centrum miasta, coraz bardziej z nim się utożsamia i łączy. Prowadzone od prawie dwóch dekad działania rewitalizacyjne na Zabłociu, przyniosły szereg zmian w sferach: społecznej, gospodarczej funkcjonalno-przestrzennej i kulturowej, które pozwoliły na wydobyć tego obszaru z degradacji i stworzyły szanse na przywrócenie jego rozwoju i stanie się ponownie znaczącym obszarem miasta Krakowa.

MAŁGORZATA MARKOWSKA
Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
DANUTA STRAHL
Akademia WSB

Wpływ pandemii COVID-19 na rynek pracy w krajach UE – różnice w zatrudnieniu kobiet i mężczyzn

COVID-19 impact on labour market in EU countries – differences in men and women employment

Rynki pracy w krajach Unii Europejskiej w różnym stopniu zostały dotknięte skutkami pandemii COVID-19. Oddziaływanie to było różne jeżeli rozpatrywać zatrudnienie w podziale na kobiety i mężczyzn oraz z uwzględnieniem krajów i sekcji klasyfikacji działalności gospodarczej. Cel pracy stanowi próba identyfikacji różnic ze względu na płeć. Wykorzystano dwie metody. Pierwsza polegała na porównywaniu prognoz uzyskanych z modeli opisujących zmiany w zatrudnieniu w okresach poprzedzających pandemię z informacjami dotyczącymi rzeczywistego poziomu zatrudnienia w roku 2020, z wykorzystaniem trzech wskaźników mierzących znaczenie zaobserwowanych rozbieżności. Druga metoda zakłada zastosowanie dynamicznej analizy skupień dla okresu 2008-2020 i ocenę zmian w składzie grup, jakie nastąpiły w roku 2020. Metody te zostały zastosowane odrębnie do danych o zatrudnieniu kobiet oraz mężczyzn, każdorazowo w podziale na następujące sekcje gospodarki: Rolnictwo, leśnictwo i rybactwo (sekcja A); Przemysł (B-E); Budownictwo (F); Handel detaliczny i hurtowy, transport, usługi hotelowe i gastronomiczne (G-I); Informacja i komunikacja (J); Działalność finansowa i ubezpieczeniowa (K); Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości (L); Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna oraz w zakresie usług administrowania i innych (M i N); Administracja publiczna, obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne, edukacja, opieka zdrowotna i pomoc społeczna (O-Q); Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją (R); Pozostała działalność usługowa, gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników, produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby, organizacje i zespoły nie związane z terytorium (S-U). Źródło danych stanowiły zasoby Eurostatu.

Pandemia COVID-19 a światowy przemysł usług turystycznych

The COVID-19 pandemic and the global tourism service industry

The tourism service industry in the era of service-based development has become increasingly important around the world since 1990. Tourism is one of the major economic sectors in the world and is the third largest export industry. The tourism services industry in some countries can account for more than 20% of their GDP, globally generates one in ten jobs and provides livelihoods for many millions of people in both developing and developed countries. Tourism is one of the sectors most affected by the COVID-19 pandemic, and we are facing a crisis of unprecedented scale, with implications for the entire tourism value chain. The epidemic has significantly affected global travel. Governments in most countries around the world have imposed widespread restrictions (including temporary border closures), foreign and domestic tourists have cancelled trips, airlines have cancelled flights, and hotels have been almost completely empty, resulting in job cuts and huge economic losses. The special nature, unprecedented circumstances and impacts of COVID-19 indicate that this crisis is not only different, but may result in profound and long-term structural and transformational changes in tourism as a socio-economic activity and industry. It is also predicted that the severity of COVID-19 will have a long-term negative impact on tourism worldwide.

The purpose of this paper is to characterize the impact of the COVID-19 pandemic on the global tourism services industry. This paper uses statistics from the World Tourism Organization, the World Health Organization, government data, and online reference materials.

Rozwiązania Przemysłu 4.0 warunkiem dalszego rozwoju produkcji przemysłowej krajów członkowskich UE w świetle doświadczeń pandemii COVID-19

Industry 4.0 solutions as a condition for further development of industrial production in EU Member States in context of the COVID-19 pandemic

Szybkie rozprzestrzenianie się wirusa SARS- CoV-2 w gospodarce globalnej wpłynęło zarówno na podaż towarów i usług, jak i popyt na towary konsumpcyjne i dobra inwestycyjne. Dla krajów Unii Europejskiej kulminacyjnym miesiącem był kwiecień 2020 roku, kiedy to indeks produkcji przemysłowej wykazał spadek o 20 procent w stosunku do wyniku z 2015 roku (Eurostat, 2021). Problemy z którymi najczęściej borykały się przedsiębiorstwa to niska elastyczność globalnych łańcuchów wartości w stosunku do zakłóceń po stronie popytu i podaży, a także istotne wyzwania związane z transportem, przede wszystkim morskim. Pandemia tym samym uwypukliła słabości związane z dywersyfikacją źródeł dostaw, a także koncentracją produkcji wielu branż w Azji Południowo-Wschodniej.

Podjęte dotychczas badania na temat uwarunkowań poprawy kondycji przemysłu w obliczu pandemii COVID-19 pozwalają na wyciągnięcie dwóch tez – możliwości pomyślnego pokonania trudności związanych z pandemią, dzięki wdrożeniu rozwiązań Przemysłu 4.0 oraz przekonanie o konieczności implementacji nowych technologii, dla firm, które nie podjęły jeszcze wyzwania związanego z czwartą rewolucją przemysłową (McKinsey, 2021).

Celem referatu jest prezentacja głównych problemów, które dotknęły produkcję przemysłową krajów Unii Europejskiej oraz wskazanie możliwych rozwiązań w ramach koncepcji Przemysłu 4.0. W pracy przyjęto hipotezę, że doświadczenia przedsiębiorstw związane z kryzysem spowodowanym przez pandemię są impulsem do wdrażania technologii Przemysłu 4.0. Nie ma bowiem gwarancji powrotu do świata sprzed pandemii. Transformacja jest zatem nie tylko tymczasowym sposobem radzenia sobie z kryzysem, ale także trwałym rozwiązaniem pozwalającym na rozwój przemysłu UE. W celu weryfikacji tak

przyjętej hipotezy analizę zostaną poddane najnowsze raporty dotyczące wpływu pandemii na produkcję przemysłową oraz dane statystyczne.

Produkt turystyczny w parkach narodowych – skutki pandemii COVID-19

Tourism product in national parks – effects of pandemic COVID-19

Rynek turystyczny wyjątkowo silnie zareagował na ograniczenia podróży i działalności gospodarczej, które wprowadzone zostały w celu zahamowania zachorowań w czasie pandemii COVID – 19.

Po pierwsze, pandemia wpłynęła na zachowania konsumentów, którzy z obawy o swoje zdrowie zmienili swoje decyzje odnośnie do wyjazdów wakacyjnych. Po drugie, z uwagi na zagrożenie, rządy wprowadziły ograniczenia wyjazdów, jak również działalności różnego typu przedsiębiorstw. W rezultacie, wielu turystów poszukiwało innych form rekreacji i wypoczynku. Bardzo ważna okazała się oferta parków narodowych. Celem artykułu jest diagnoza wykorzystania i zmian produktu turystycznego w polskich parkach narodowych będącego wynikiem pandemii COVID-19.

Dla zobrazowania sytuacji w poszczególnych etapach restrykcji i ograniczeń uprawiania turystyki wykorzystano studium wielu przypadków działań wprowadzonych w polskich parkach narodowych. Posłużono się metodą analizy porównawczej, której efektem jest katalog dobrych praktyk. Należą do nich takie działania, które po stronie popytu pozwoliły na rekreację i wypoczynek turystom, którzy w wyniku pandemii potrzebowali kontaktu z naturą, a po stronie podaży ujawniły kreatywność i innowacyjność w tworzeniu nowych form produktu turystycznego. We wnioskach wskazano również na fakt, że nowe, wirtualne formy produktu turystycznego mogą być wsparciem dla ochrony przyrody w parkach narodowych, poprzez wspomaganie świadomości ekologicznej oraz substytucję tradycyjnego zwiedzania parków na rzecz wirtualnych form produktu turystycznego.

Wpływ pandemii COVID-19 na rynek kredytów mieszkaniowych w Polsce

The impact of the COVID-19 pandemic on the mortgage market in Poland

Pandemia COVID-19 pozostawia trwały ślad w gospodarce. Większość badaczy uważa, że spowodowała ona przyspieszenie procesów już istniejących wcześniej a nie pojawienie się zupełnie nowych. Różne sektory w różnym stopniu zostały nią dotknięte. Niektóre branże- zwłaszcza oferujące swoje usługi w postaci cyfrowej, oparte na obecności w Internecie, gromadzeniu i przetwarzaniu informacji i zdalnym kontakcie - zanotowały rekordowe wzrosty a inne z powodu zamknięcia „tradycyjnej” gospodarki drastyczne spadki. Sektor bankowy, którego rola polega na obsłudze realnej gospodarki, na te wstrząsy w otoczeniu musiał reagować.

Celem artykułu jest przegląd zmian dostosowawczych na rynku kredytu mieszkaniowego, które zostały wprowadzone w związku z epidemią COVID-19 w okresie 2020-2021. Przeprowadzona analiza bierze pod uwagę przede wszystkim perspektywę kredytobiorcy. Poszukuje odpowiedzi na następujące pytania:

- a) jakie zmiany miały miejsce w sferze kredytu mieszkaniowego w związku z pandemią?
- b) jak można oceniać charakter tych zmian z punktu widzenia pozycji kredytobiorców konsumentów?
- c) które z tych zmian uruchomiła pandemia a których wprowadzenie tylko przyspieszyła?
- d) które zmiany mają charakter trwały a które przejściowy?

Jedną z konsekwencji epidemii jest zdalna forma kontaktu pomiędzy bankiem a kredytobiorcą. Jeszcze do niedawna zaciągnięcie kredytu hipotecznego i dopełnienie wszystkich formalności z tym związanych wymagało osobistej wizyty w oddziale bankowym i gromadzenia licznych dokumentów. Obecnie odbywa się to w formie zdalnej za pomocą maila, po zeskanowaniu lub wykonaniu zdjęć, a osobisty kontakt z bankiem wymagany jest jedynie w momencie podpisania umowy kredytowej.

MONIKA NOVIELLO

Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

Wpływ pandemii COVID-19 na sytuację społeczno-ekonomiczną we Włoszech w ujęciu regionalnym

The impact of the COVID-19 pandemic on the socio-economic situation of Italian regions

Referat traktuje o wpływie pandemii COVID-19 na dalszy rozwój społeczno-ekonomiczny regionów włoskich. Utrzymujące się od wieloletnich różnice w poziomie rozwoju gospodarczego regionów wskazują na występowanie dużych dysproporcji społeczno-ekonomicznych (biorąc chociażby pod uwagę podstawowe dane makroekonomiczne), a problem ten w dobie pandemii nabrał jeszcze większego znaczenia. Celem referatu jest wskazanie w jakim stopniu i w jakich obszarach pandemia COVID-19 wpłynęła na gospodarkę poszczególnych regionów włoskich oraz jakie są prognozy na nadchodzący 2022 rok. Do analizy wybrano cztery podstawowe dane makroekonomiczne wskazujące na zmianę w stosunku do roku poprzedniego: wielkość PKB regionu, zatrudnienie, eksport oraz wydatki w rodzinie. Ich zestawienie pozwoli wskazać grupy regionów, których gospodarka najbardziej ucierpiała na skutek trwającej pandemii oraz bazujące między innymi na lokalnych zasobach skutecznie walczą z kryzysem. Autor zasygnalizuje również zmiany jakie już teraz obserwuje się we Włoszech w sektorze przemysłu i usług.

Szansa czy zagrożenie? Turystyczne start-upy wobec wyzwań wynikających z pandemii COVID-19

Opportunity or Threat? Tourist start-ups facing the challenges of the COVID-19 pandemic

Turystyka należy do działalności gospodarczych, które zostały szczególnie mocno dotknięte skutkami pandemii wywołanej wirusem COVID-19 (Baum i Hai, 2020; Sigala 2020). Jak wynika z danych UNCTAD (2021) załamanie się międzynarodowej turystyki spowodowane pandemią koronawirusa może spowodować straty w wysokości ponad 4 bilionów dolarów w globalnym PKB w latach 2020 i 2021. Zamknięcie gospodarki i znacznej części aktywności społecznej było egzogenicznym wstrząsem dla wielu podmiotów gospodarczych, w tym dla innowacyjnych start-upów (Kuckertz i in., 2020). Start-upy należą do tych przedsiębiorstw, które mają potencjalnie największe szanse na wykorzystanie szybko zachodzących zmian. Wynika to z ich cech tj. dużej innowacyjności, ciągłej gotowości do zmiany w produkcji i modelu biznesowym (tzw. pivot) oraz nowoczesnych technologiach, będących rdzeniem ich działalności. Jednocześnie są to przedsięwzięcia szczególnie wrażliwe na zmiany rynkowe, narażone na wstrząsy wywołane zmianami warunków rynkowych i trendów. Dotychczasowe badania (Kuckertz i in., 2020) wskazują, że start-upy stoją w obliczu natychmiastowych i namacalnych konsekwencji wybuchu epidemii COVID-19, zwłaszcza w postaci zmniejszonej sprzedaży przy utrzymujących się kosztach stałych, co zagraża ich płynności finansowej i długoterminowemu przetrwaniu.

W tych okolicznościach istotne wydaje się pytanie jaką rolę odegrała pandemia COVID-19 dla rozwoju start-upów działających w branży najmocniej dotkniętej skutkami pandemii? Celem artykułu jest więc identyfikacja skutków kryzysu wywołanego przez pandemię COVID-19 dla start-upów działających w branży turystycznej. Analiza studiów przypadku pozwoliła wskazać okoliczności i warunki wykorzystania skutków pandemii jako szansy na szybki rozwój. Osiągnięcie celu artykułu wymagało przeprowadzenia badań z wykorzystaniem źródeł wtórnych. W efekcie zidentyfikowano główne wątki, które zaklasyfikowano do następujących tematów: szanse i zagrożenia wynikające z pandemii COVID-19 dla turystycznych start-upów, strategie radzenia sobie z kryzysem, cechy przedsiębiorstw dla których COVID-19 był szansą i cechy przedsiębiorstw dla których COVID-10 był zagrożeniem. W artykule przedstawiono też plany dalszych badań i rekomendacje dla przed-

siębiorców i polityki gospodarczej związanej z ekosystemem, w których funkcjonują przedsiębiorstwa typu start-up.

JOANNA PETRONIEC, KATARZYNA ROKOSZ-LEMPART,
AGNIESZKA KWIATEK-SOŁTYS
Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

Wpływ pandemii na funkcjonowanie wybranych instytucji kultury w Krakowie i Katowicach

The pandemic impact on the functioning of selected cultural institutions in Krakow and Katowice

Zaspokajanie potrzeb niematerialnych, w tym uczestnictwo w kulturze należy obecnie do podstawowych potrzeb człowieka żyjącego w społeczeństwie wysoko rozwiniętym. Tym samym działalność kulturalna staje się zjawiskiem popularnym i powszechnym. Współcześnie, w większości miast pojawia się wyraźnie zarysowana funkcja kulturalna, która jest realizowana przez działalność takich miejsc użytku społecznego jak muzea, teatry, kina i inne placówki kultury. Pandemia COVID-19 zmieniając rzeczywistość na całym świecie, również silny wpływ miała na strefę kulturalną polskich miast. Wszystkie instytucje kultury musiały i nadal muszą, mierzyć się z często zmieniającymi się zasadami ich funkcjonowania i dostosowywać się do obowiązującego reżimu sanitarnego.

Praca, która bazuje na wynikach badań prowadzonych w ramach prac magisterskich w Instytucie Geografii ma na celu zobrazowanie istotnych zmian w funkcjonowaniu strefy kulturalnej Krakowa i Katowic, wprowadzonych w wyniku pandemii COVID-19 w 2020 roku. Rozmowy i wywiady z przedstawicielami wybranych placówek pozwoliły zwrócić uwagę na podstawowe problemy ich funkcjonowania. Ponadto na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych w gronie odbiorców kultury, ukazano także wykorzystanie i stopień zadowolenia z wprowadzanych rozwiązań.

Obszarem badań stały się dwa miasta: Kraków, o historycznie rozwiniętej funkcji kulturalnej, w którym funkcjonuje niezliczona liczba placówek i instytucji kultury oraz Katowice, w których ma miejsce sytuacja zmiany funkcji przewodniej kształtującej miasto od modelu „Miasta Industrialnego” do modelu „Miasta Kultury” - opisanego w Strategii Rozwoju Kulturalnego Katowic 2020+ przez A. Klasika (2011), także pod nazwą „Miasta Ogrodów”. Funkcjonowanie placówek kultury ukazano dla Katowic na przykładzie: Narodowej Orkiestry Symfonicznej Polskiego Radia, Filharmonii Śląskiej im. Henryka Mikołaja Góreckiego, Muzeum Śląskiego, Teatru Śląskiego im. Stanisława Wyspiańskiego,

Kina Kosmos i Centrum Kultury Miasto Ogrodów im. Krystyny Bochenek oraz dla Krakowa na przykładzie: Opery Krakowskiej, Filharmonii Krakowskiej, Nowohuckiego Centrum Kultury, Muzeum Narodowego, Teatru Bagatela, Muzeum Lotnictwa, Krakowskiego Forum Kultury i Teatru Scena STU.

Z badań wynika, że wszystkie badane placówki, po wejściu w życie 12 marca 2020 roku rozporządzenia o ich zamknięciu, już pod koniec miesiąca zaczęły tworzyć inne, zdalne drogi kontaktu z respondentem. Od tej pory instytucje zaczęły za sprawą wszelkich kont na portalach społecznościowych, jak Facebook i Twitter, własnych stron internetowych, czy za pomocą YouTube udostępniać treści i atrakcje w sposób zdalny. Do treści tych należały np. transmisje koncertów oraz spektakli, zdalne spacery po muzeum, wszelkie quizy i dyskusje na profilach Facebook instytucji. Zainteresowanie działalnością placówek kulturalnych w badanych miastach w okresie pandemii było, jak można się spodziewać, znacząco ograniczone. W okresie przed pandemią ponad połowa respondentów przyznała, że brała udział w różnorodnych wydarzeniach kulturalnych kilka razy w roku, tak w czasie pandemii brak aktywności wykazało aż 33% (Katowice) i 46% (Kraków) respondentów.

Na pytanie w przeprowadzonych wywiadach o przewidywany wpływ okresu pandemicznego na funkcjonowanie placówek kultury w przyszłości, instytucje w sposób zgodny, zajmują stanowisko, że większość najważniejszych wydarzeń będzie w przyszłości bardziej obecnych on-line, stając się wydarzeniami hybrydowymi. Działania te są skutkiem nabycia doświadczenia w pracy w Internecie oraz nadzieją, że będzie to procentowało w przyszłości w zakresie przyciągnięcia uwagi młodszych odbiorców.

ADAM PŁOSZAJ, PIOTR MISZCZUK, AGNIESZKA PONICHTERA, ALEKSANDRA
ĆWIK, MAGDALENA GRABOWSKA
Uniwersytet Warszawski

Latać czy nie latać? Postawy naukowców wobec środowiskowych aspektów transportu lotniczego

To fly or not to fly? Researchers' attitude towards environmental aspects of air transport

Naukowcy są jedną z bardziej mobilnych przestrzennie grup zawodowych. Podróże zagraniczne są stałym elementem pracy dużej części pracowników naukowych. Co więcej, wiele badań pokazuje pozytywny wpływ współpracy międzynarodowej na efekty działalności naukowej oraz kariery naukowców. Jednocześnie w ostatnich latach pojawiają się coraz liczniejsze głosy, analizy – i publikacje naukowe – wskazujące na negatywne konsekwencje mobilności naukowej dla środowiska naturalnego. Dotyczy to zwłaszcza emisji gazów cieplarnianych pochodzących z transportu lotniczego. W skali globalnej to właśnie transport lotniczy jest głównym środkiem transportu wykorzystywanym w krótkoterminowej mobilności naukowej (udział w konferencjach, seminariach, szkoleniach czy spotkaniach projektowych). W referacie omawiane są postawy pracowników polskich instytucji naukowych wobec środowiskowych aspektów mobilności naukowej, wraz z wskazaniem czynników wpływających na zróżnicowanie tych postaw. Materiał empiryczny do referatu pochodzi z własnego badania ankietowego zrealizowanego wiosną 2021 r. na reprezentatywnej, losowej, próbie pracowników naukowych polskich szkół wyższych i instytutów badawczych. Wyniki badania pokazują, że z jednej strony duża część badanych jest gotowa w przyszłości ograniczyć liczbę podróży lotniczych ze względu na ich negatywny wpływ na środowisko naturalne (42,5%). Z drugiej strony prawie co trzeci badany twierdzi, że ze względu na charakter swoich badań nie może zrezygnować ze służbowych podróży lotniczych.

ADAM PŁOSZAJ, MAGDALENA KOŻŁUK, KAROLINA SKOMOROWSKA,
AGNIESZKA PONICHTERA, PIOTR MISZCZUK, ALEKSANDRA ĆWIK, MAGDA
GRABOWSKA

Uniwersytet Warszawski

Wpływ pandemii na mobilność naukową – implikacje dla sektora turystyki biznesowej

The impact of the pandemic on academic mobility – implications for the business tourism sector

W referacie omawiany jest wpływ pandemii COVID-19 na mobilność naukową oraz analizowane są możliwe konsekwencje tych przemian dla sektora turystyki biznesowej. Empiryczna część badania oparta jest na danych z reprezentatywnego badania pracowników naukowych polskich szkół wyższych i instytutów badawczych. Badanie zrealizowano wiosną 2021 r. w formie ankiety internetowej na losowej próbie respondentów. Uzyskano 2202 w całości wypełnionych ankiet. Zgromadzone dane pozwalają ocenić skalę, kierunki i cele zawodowych podróży polskich naukowców w roku przed pandemią COVID-19 (w 2019 r.) oraz w pierwszym roku epidemii (2020 r.). Zgodnie z oczekiwaniami epidemia spowodowała drastyczne ograniczenie mobilności naukowej, zwłaszcza krótkookresowej, związanej z udziałem w konferencjach i kongresach. Skutki tych przemian są bardzo niejednoznaczne w opinii respondentów. Przeważają jednak głosy wskazujące negatywny wpływ pandemii. Jednocześnie nastąpiło bezprecedensowe upowszechnienie spotkań naukowych w formie wirtualnej. O ile przed pandemią jedynie niewielki odsetek respondentów miał doświadczenie z wirtualnymi konferencjami, o tyle w roku pandemicznym prawie wszyscy respondenci uczestniczyli przynajmniej w jednym takim wydarzeniu. Zawodowe podróże naukowców są częścią sektora turystyki biznesowej. Ich ograniczenie, np. w wyniku zastępowania przez formy zdalne, może mieć istotne konsekwencje dla funkcjonowania sektora turystyki biznesowej.

Changes in innovation in times of pandemic

COVID-19 pandemic has tested our healthcare systems severely. It has also caused the rise of a number of encouraging developments. The urgency of responding to the global threat of the pandemic has developed a plethora of efforts worldwide to tackle this pandemic and its social and economic consequences as quickly as possible.

Undoubtedly pandemic caused changes in probably all spheres of human activity. The need to react quickly to the challenges of the new reality made people hungry for innovation. And the COVID-19 crisis became the time for innovation. One can list plenty of examples of new goods and services that even after pandemic times stay with us. However, the impact of the crisis has been highly uneven across industries. Firms with outputs including software, internet and communications technologies, hardware and electrical equipment industry and pharmaceuticals and biotechnology amplified their investments in innovation and increased their R&D efforts. In contrast, firms in sectors heavily hit by the pandemic's containment measures and whose business models rely on in-person activities – such as transport and travel – cut back their outlays.

The aim of the article is to investigate the change in innovation landscape due to pandemic innovation challenges. The “change” contains the change in innovation process (the use of open innovation model and intensive use of open science) as well as change in the innovative product structure. Also the geography of innovation will be investigated to check whether there are new innovation leaders or newcomers that achieved high innovation scores in pandemic.

The main method applied in this research will be scientific study, meaning that the study applies descriptive, comparative, documentation, and desk research methods, along with deductive and inductive forecasting.

Conceptual features of the service sector organization

The services sector is rapidly expanding and diversifying according to the growth and differentiation of the demand for services. At the same time, there is a disproportion in the territorial organization of the services sector, the contrasts of the services level in the center and on the periphery, caused by migration processes. The perfect territorial organization of the services sphere is among the key tasks of regional state policy, one of the administrative-territorial system's restructuring criteria.

From the point of social geography, the needs and behavior of consumers are important factors in the territorial organization of the services sector. The developed model of consumer behavior in the selection of services reflects the impact of political, legal, scientific, economic, geospatial, natural, demographic, social, cultural, psychological, and inductive factors on human behavior in the consumer market.

The determining factor for the formation of the services sector is the focus on the consumer, so the service sector is subject-oriented in space. Its "territorial image" forms the contingent of service users, according to which the entire services system is organized.

Using the law of Robert Metcalfe, it can be stated that the usefulness of the service sector is proportional to the square of the number of users of these services. That is, the greater the number of nodes in the networks is, the greater the benefit to the networks of all nodes becomes.

The services sector is characterized by a complex structure, a multifactor of interconnections, and a hierarchical organisation. The driving force behind the development of the services sector is the need to determine the strategy, goals, mechanisms and performance. Each level of the needs hierarchy meets certain services. At different regional levels, meeting the needs of one hierarchical level has its own specifics.

The services sector is a powerful communicative component of the globalisation process. The emergence of global producers and services consumers, and the creation of global channels for services implementation, are factors determining the development of the services industry at the present stage. In the future, consumers will receive "global" services in the event of the direct absen-

ce of contact with the manufacturer, and traditional local services will make changes to the geospatial structure.

Within the structure of the national economic complex, the services sector is the dominant segment of dynamic development: the production of services is increasing and their structure is becoming more complicated. A priority task of the services sector's development is the need to eliminate significant regional disproportions in the production and sales of services in Ukraine.

BIBLIOGRAPHY:

1. Ferguson N. The square and the tower. Networks, Yierarchies and the Struggle for Global Power. Allen Lane an imprint of Penguin Books. London, 2017.
2. Kuzyshyn A. The current state of the Territorial organization of the Sphere of Services of Ukraine // Problematyka 33 Międzynarodowej Konferencji Naukowej nt. «Przemiany strukturalne przemysłu i usług w układach przestrzennych» / Redakcja Z. Ziolo i M. Płaziak Warszawa – Krakow, 2017. p. 46-47.

ŁUKASZ QUIRINI-POPŁAWSKI

Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

MARCIN SEMCZUK

Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie

Zarządzanie obiektami turystycznymi z wykorzystaniem GIS podczas pandemii COVID-19 – implikacje dla decydentów

Using GIS for tourist facility management during the COVID-19 pandemic – implications for policymakers

Zarządzanie infrastrukturą turystyczną, w tym noclegową w miejscowościach turystycznych stanowi duże wyzwanie, szczególnie w okresach kryzysów. Proces ten wymaga gromadzenia, konfiguracji i zestawiania z sobą dużej liczby informacji pochodzących z wielu źródeł, o różnym charakterze i w odmiennej formie. Kwestią istotną staje się ich integracja, a także wymóg późniejszego przeszukiwania takiej bazy danych. Ponadto, aby taki zbiór danych mógł stanowić podstawę podejmowania decyzji wymaga on stałej aktualizacji (Quirini-Popławski, Semczuk, 2021). Oczekuje się, że nowoczesne systemy zarządzania, w tym Geograficznych Systemów Informacyjnych (GIS), zapewnią niezbędną infrastrukturę dla wszystkich wymienionych aspektów (Apostolopoulos et al., 2018; Iandelli et al., 2021). Jednocześnie, pomimo gwałtownego wzrostu wykorzystania GIS do badań terenowych, mało uwagi poświęca się metodycznym aspektom użyteczności aplikacji mobilnych.

Położenie obiektu turystycznego i jego cechy (m.in. typ, pojemność) są ważnymi aspektami w zarządzaniu turystycznymi obiektami noclegowymi. Do określenia lokalizacji i opisu wykorzystywane są różne sposoby, choć aktualnie coraz powszechniejsze stają się metody cyfrowe (Bunruamkaew & Murayama, 2012; Nowak et al., 2020). W pracy pokazano metodykę badań terenowych obiektów turystycznych z wykorzystaniem możliwości GIS. Przedstawiono etapy proponowanego podejścia: od przygotowania materiałów wejściowych, realizacji prac terenowych (w miejscowości turystycznej Krynica-Zdrój w Karpatach Polskich) do stworzenia w pełni funkcjonalnej bazy danych. Przedstawione postępowanie wykorzystuje komercyjne rozwiązania desktopowe (ArcMap) i mobilne (Collector for ArcGIS).

Możliwe wydają się zastosowania zaproponowanych rozwiązań zarówno w codziennej praktyce administracji publicznej różnego szczebla, jak również organizacji wspomagających rozwój turystyki. Prezentowane badania zwracają uwagę decydentów na wykorzystanie GIS: (1) jako narzędzia dostarczania wiarygodnych danych dla wspomagania procesów decyzyjnych w administracji publicznej; (2) w celu digitalizacji procesów. Spodziewane korzyści wynikające z funkcjonowania systemu opartego na GIS mogą obejmować bardziej efektywne zarządzanie infrastrukturą turystyczną w miejscowościach turystycznych, szczególnie podczas niespodziewanych wyzwań jak pandemia COVID-19. Pod koniec pracy zostały omówione ograniczenia i przyszłe kierunki badań.

BIBLIOGRAFIA

1. Apostolopoulos, K., Geli, M., Petrelli, P., Potsiou, C., & Ioannidis, C. (2018). A new model for cadastral surveying using crowdsourcing. *Survey Review*, 50(359), 122–133. <https://doi.org/10.1080/00396265.2016.1253522>
2. Bunruamkaew, K., & Murayama, Y. (2012). Land use and natural resources planning for sustainable ecotourism using GIS in Surat Thani, Thailand. *Sustainability*, 4(3), 412–429. <https://doi.org/10.3390/su4030412>
3. Iandelli, N., Coli, M., Donigaglia, T., & Ciuffreda, A. L. (2021). An Unconventional Field Mapping Application : A Complete Opensource Workflow Solution Applied to Lithological Mapping of the Coatings of Cultural Heritage. *ISPRS International Journal of Geo-Information*, 10(6), 357. <https://doi.org/10.3390/ijgi10060357>
4. Nowak, M. M., Dziób, K., Ludwisiak, Ł., & Chmiel, J. (2020). Mobile GIS applications for environmental field surveys: A state of the art. *Global Ecology and Conservation*, 23, e01089. <https://doi.org/10.1016/j.gecco.2020.e01089>
5. Quirini-Popławski, Ł., & Semczuk, M. (2021). Use of Geographic Information Systems in The Cataloguing of Tourist Facilities: The Proposal of a New Research Procedure. *Proceedings of the 37th International Business Information Management Association (IBIMA)*, 30-31 May 2021, Cordoba, Spain, 12510–12524.

Wpływ pandemii COVID-19 na produkcję przemysłową w Polsce na tle innych krajów Unii Europejskiej

The impact of the COVID-19 pandemic on industrial production in Poland compared to other European Union countries

Pandemia koronawirusa COVID-19 spowodowała podejmowanie przez rządów krajów decyzji o mniejszym lub większym zamknięciu gospodarek, co określane jest jako tzw. *lockdown*. W obliczu przepełnionych szpitali i trudności w zapewnieniu opieki zdrowotnej na odpowiednim poziomie (w tym dostępu do respiratorów, uznanych za niezbędne w leczeniu powikłań chorobowych), również w krajach europejskich od wiosny 2020 roku podejmowano decyzje o ograniczeniu funkcjonowania gospodarki i mobilności ludności. Wpłynęło to na gwałtowne zmniejszenie popytu nie tylko na usługi (np. hotelowe, gastronomiczne, kosmetyczno-fryzjerskie, rozrywkowo-rekreacyjne), ale także na wyroby przemysłowe. Ponadto restrykcyjne przepisy dotyczące kwarantanny osób, które miały kontakt z innymi osobami zakażonymi powodowały dodatkowe ograniczenie możliwości zaangażowania pełnych zasobów pracy. Skutkowało to zmniejszeniem możliwości w zakresie wielkości produkcji, co przejawiało się w rezygnacji z pracy wielozmianowej lub wręcz zatrzymaniu linii produkcyjnych. Przykładowo, dnia 16 marca 2020 r. decyzję o wstrzymaniu pracy w większości europejskich fabryk podjął zarząd Fiat Chrysler Automobiles (FCA, obecnie, po połączeniu z grupą PSA, koncern Stellantis), zatrzymanie linii produkcyjnych dotyczyło wtedy trzech krajów: Polski, Serbii i Włoch, w tym tyskiej fabryki FCA Poland. Choć przerwy w produkcji starano się wykorzystać na prace modernizacyjne i konserwacyjne, to postój taki odbił się na wielkości i wartości produkcji sprzedanej. Kolejne przestoje linii produkcyjnych szczególnie w przypadku bardziej skomplikowanych wyrobów, jakimi są samochody, związane były z brakiem dostaw podzespołów, szczególnie z fabryk chińskich i z innych krajów Azji, a także trudnościami w logistyce, wywołanymi m.in. brakiem osób zdrowych do pracy przeładunkowej w portach. Przykładowo, brak części (głównie półprzewodników) był powodem zatrzymania pracy tyskiej fabryki FCA Poland w lipcu i wrześniu 2021 r. Na szczególne w branży motoryzacyjnej trud-

ności nałożył się także spadek popytu na samochody w 2020 r. w związku ze znacznym ograniczeniem mobilności ludności. W podobny sposób pandemia dotknęła inne działy przemysłu, jednak nie wszystkie, gdyż poszczególne działy przemysłu w różny sposób zareagowały na sytuację kryzysową. Również zróżnicowane decyzje rządów poszczególnych krajów co do ograniczeń działalności przedsiębiorstw i reguł kierowania na kwarantannę pracowników spowodował, że w analizowanych państwach europejskich stopień spadku produkcji przemysłowych był różny. Warto także zaznaczyć, że w wyniku interwencjonizmu państwowego w wielu krajach, także i w Polsce, skierowano dużą pomoc dla przedsiębiorców, której warunkiem otrzymania było utrzymanie zatrudnienia na podobnym poziomie jak przed kryzysem. Mimo więc dużego spadku wielkości i wartości produkcji zatrudnienie spadało w niewielkim stopniu.

W świetle powyższych przesłanek przedmiotem referatu jest wpływ pandemii COVID-19 na wielkość i strukturę działową produkcji przemysłowej w Polsce w oparciu o podstawowe mierniki potencjału, takie jak wartość produkcji sprzedanej i wielkość zatrudnienia. Za rok bazowy przyjęto 2019 r., przyjmując go umownie jako rok przedkryzysowy. W badaniach wykorzystano dane statystyczne GUS i Eurostat. We wnioskach podsumowujących szczegółowe analizy wykazano, że wpływ kryzysu na dynamikę produkcji przemysłowej w Polsce był w porównaniu z innymi krajami bardzo ograniczony, a w wielu działach wielkość i wartość produkcji sprzedanej wróciła do poziomu sprzed 2020 r. Tzw. zamrożenie gospodarki dotknęło tylko niektóre działy przemysłu, a obserwowane tendencje przemian nie odbiegały zasadniczo od ogólnych trendów zmian wielkości produkcji w Polsce. Do czynników, które wpłynęły na tak niewielkie zmiany produkcji przemysłowej w Polsce należy zaliczyć stosunkowo małe ograniczenia działalności przedsiębiorstw przemysłowych w wyniku decyzji rządowych w Polsce (w porównaniu z innymi krajami), obniżenie wartości waluty krajowej, co stanowiło dodatkowy bodziec proeksportowy i lepsze wyniki finansowe przedsiębiorstw-eksporterów, możliwości wypełnienia luki na zagranicznych rynkach europejskich w wyniku przzerwania łańcuchów dostaw z krajów azjatyckich, silny rozwój e-handlu, co w warunkach ograniczeń mobilności sprzyjało zakupom konsumpcyjnym, wsparcie rządowe w celu utrzymania działalności przedsiębiorstw i zatrudnienia, duże zróżnicowanie działowe przemysłu Polski oraz stosunkowo wysokie znaczenie przemysłu spożywczego i innych dóbr konsumpcyjnych podstawowego użytku w strukturze produkcji, które w najmniejszym stopniu dotknęła sytuacja kryzysowa. Przeprowadzone analizy pozwalają stwierdzić, że polski przemysł stosunkowo dobrze poradził sobie z sytuacją kryzysową wywołaną przez pandemię COVID-19.

Atrakcje turystyczne powiatu będzińskiego (województwo śląskie) – preferencje mieszkańców w czasie pandemii (wiosna-lato 2021 r.)

Tourist attractions of the Będzin district (Śląskie province) – preferences of residents during the pandemic (spring-summer 2021)

Powiat będziński położony jest w Zagłębiu Dąbrowskim, w centralnej części województwa śląskiego, w pobliżu konurbacji śląskiej. Składa się z siedmiu gmin (Będzin, Bobrowniki, Czeladź, Mierzęcice, Psary, Sławków, Wojkowice), jego powierzchnia wynosi 368 km², a zamieszkuje go ok. 150 tysięcy osób (<https://demografia.stat.gov.pl>). Według regionalizacji fizycznogeograficznej jest on położony we wschodniej części Wyżyny Katowickiej (Kondracki, 2009).

Powiat będziński ma długą i ciekawą historię. Dzięki badaniom archeologicznym odkryto w Będzinie osadę z epoki brązu ok. 900-500 lat p.n.e. (Krajniewski, 1998). W powiecie znajdują się liczne zabytki – zamki, kościoły i pałace. Do najcenniejszych zabytków zalicza się m.in. zamek w Siewierzu z XII wieku, romański kościół z XII wieku znajdujący się na siewierskim cmentarzu, zamek w Będzinie z XIV wieku, kościół w Siewierzu z XV wieku oraz Pałac Mieroszewskich z XVIII wieku w Będzinie. Interesującym zabytkiem znajdującym się na Szlaku Architektury Drewnianej Województwa Śląskiego jest drewniany kościół w Bobrownikach z XVI wieku. W Parku Krajobrazowym Góra św. Doroty znajduje się zabytkowy kościółek z XVII wieku. Przez teren tego parku przebiega też Droga św. Jakuba do Santiago de Compostela w Hiszpanii.

W każdej gminie powiatu znajdują się także atrakcje przyrodnicze – parki miejskie (np. Park Rogoźnik, Park Dolna Syberka, Park Prochownia, Park Grabek itp.) z infrastrukturą rekreacyjną (np. tężnia, sztuczny akwen z możliwością pływania w łódkach, „Małpi Gaj”, siłownia na świeżym powietrzu, ścieżka edukacyjna i ścieżka rowerowa).

W sezonie wiosna-lato 2021 r. została przeprowadzona ankieta dotycząca atrakcyjności powiatu będzińskiego, która dostarczyła także danych o preferencjach ankietowanych odnośnie sposobu wypoczynku i aktywnej rekreacji.

W ankiecie wzięli udział tylko mieszkańcy powiatu będzińskiego (reprezentatywna grupa 100 osób) należący do różnych grup wiekowych (<20, 21-30, 31-40, 41-50, 51-75, >75). Wyniki ankiety pokazały, że respondenci uważają powiat będziński za atrakcyjny turystycznie. Według ankietowanych najbardziej atrakcyjną gminą jest gmina Będzin, a najmniej atrakcyjne są trzy gminy (Psary, Wojkowice oraz Mierzęcice). Natomiast najbardziej atrakcyjnym miejscem w powiecie będzińskim jest zamek w Będzinie z ekspozycjami muzealnymi (72 głosy). Duże uznanie respondentów (niezależnie od wieku) uzyskały także parki miejskie (89 głosów). Wynik ankiety wskazuje, że ubiegłoroczny lockdown na początku pandemii, w okresie marzec-maj 2020 r., wpłynął na postrzeganie przez mieszkańców miejsc najbardziej atrakcyjnych w powiecie będzińskim. W okresie wiosna-lato 2021, mieszkańcy tego powiatu (niezależnie od wieku) wybrali przede wszystkim odpoczynek i aktywną rekreację na świeżym powietrzu blisko miejsca zamieszkania.

BIBLIOGRAFIA:

1. Kondracki J. (2009). Geografia regionalna Polski. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN. 468p.
2. Krajniewski J. (1998). Będzińskie Spacerzy. Będzin: Będzińska Oficyna Wydawnicza. 78p.
3. Wyniki badań bieżących – Baza Demografia – Główny Urząd Statystyczny, demografia.stat.gov.pl [pobrano 2021-02-11].

Do crises offer opportunities? An evaluation on Şanlıurfa manufacturing industry under the conditions of the COVID-19 pandemic

The COVID-19 pandemic, which started in Wuhan, China, in 2019, adversely affected social and economic life all over the world. Within the scope of the measures taken against the pandemic, the restrictions applied negatively affected the economic sectors and business life. International scientific studies and reports show that industrial activities have been drastically damaged due to the pandemic. This study, it is aimed to reveal how and how much the manufacturing industry, which is the most important industry sector of Şanlıurfa province, was affected by the COVID-19 pandemic regarding the number of investments certificates, investment value and the number of jobs created. In this context, industry data for the years before and after 2019, the beginning of the pandemic, were used. These data were obtained from the primary source, the Republic of Turkey Ministry of Industry and Technology. The data obtained were analyzed by comparison and association methods.

According to the data obtained from the Ministry of Industry and Technology, it is seen that there is a general increase in the number of investments certificates, the investment value and the number of jobs created in the manufacturing, energy and mining sectors in Turkey in 2020 compared to 2018. However, there was a general increase only in the manufacturing and mining sectors in Şanlıurfa. While the number of investments certificates (37.4%) and the investment value (211.9%) increased in the manufacturing sector in Şanlıurfa, the number of jobs created (3.3%) decreased. The number of investments certificates (85.1%), the investment value (51.6%) and the number of jobs created (14%) in the energy sector decreased. In the mining sector, while the number of investments certificates did not increase, the investment value (37.8%) and the number of jobs created (55.6%) decreased. However, according to data for June 2021, it is seen that the number of investments certificates, investment value and the number of jobs created in all three sectors are almost equal to half of the data for 2020. Overall, it may be said that the manufacturing industry in Şanlıurfa was less affected by the COVID-19 pandemic than other industries. Among the reasons why the manufacturing sector was less affected by the pandemic, the economic support measures taken during the pandemic and the incentives given to the manufacturing industry due to Şanlıurfa is among the Priority Provinces for Development have an important place.

Wpływ pandemii COVID-19 na jakość zarządzania w historycznych obiektach hotelarskich w Polsce

Influence of the COVID-19 pandemic on the quality of management in historical hotel buildings in Poland

Problematyka jakości stanowi kluczowy element związany z gospodarką rynkową. Zapewnienie odpowiedniego poziomu jakości dóbr i usług, jak również jego trwałego utrzymania stanowi obszar zainteresowania nauk związanych z zarządzaniem jakością. Globalna pandemia COVID-19 wywołała powszechny kryzys gospodarczy, który szczególnie dotkliwie dotknął sektor usług, w tym zwłaszcza obiekty hotelarskie. Nie pozostała również obojętna na zarządzanie jakością w tym sektorze.

Celem niniejszej publikacji jest przedstawienie wpływu globalnej pandemii COVID-19 na jakość zarządzania obiektów hotelarskich w Polsce. W części teoretycznej autorzy pokazali specyfikę obsługi hotelowej, zarządzania jakością usług oraz pandemii COVID-19. Dla zrealizowania założonych celów pracy, autorzy przeprowadzili badania w formie wywiadu osobistego na losowo wybranej grupie właścicieli i managerów obiektów hotelarskich w całej Polsce. W celu zawężenia problematyki pod uwagę wzięto tylko obiekty hotelowe z rodowodem historycznym, powiązane obecnie i przed pandemią z projektem „Gościnne Zabytki”. W części empirycznej publikacji przedstawiono wyniki przeprowadzonych badań. Hipoteza badawcza opiera się założeniu, że pandemia spowodowała wdrożenie nowych procedur i standardów w obsłudze hotelarskiej, wzrost kosztów funkcjonowania obiektów oraz wzrost cen. Głównym wkładem niniejszego artykułu jest weryfikacja wpływu pandemii COVID-19 na zarządzanie jakością w wybranym segmencie obiektów noclegowych oraz bezpośrednich konsekwencji tego zjawiska dla przyszłej działalności organizacji i poziomu ich kosztów. Badanie to zostało wykorzystane do osiągnięcia głównego celu. Publikacja została napisana przy wykorzystaniu materiałów zwartych, publikacji naukowych, jak również danych statystycznych i netograficznych oraz danych pozyskanych poprzez wywiad osobisty.

Zmiany funkcjonalne terenów przemysłowych i poprzemysłowych ziemi kłodzkiej

Functional changes in industrial and post-industrial areas of the Kłodzko region

W wyniku przemian społeczno-gospodarczych, które zostały zainicjowane w naszym kraju po 1989 roku struktura przestrzenna wielu miejscowości uległa przeobrażeniu. Do typów użytkowania terenu, które najczęściej ulegały przemianą w ostatnich dekadach niewątpliwie można zaliczyć tereny przemysłowe i poprzemysłowe. Ich dogodne położenie w tkance miejskiej, relatywnie niska cena i olbrzymie rezerwuary powierzchni powodowały, że często stawały się one miejscem przemian o różnorodnym charakterze, dynamice i skali. Do jednych z ciekawszych zjawisk zachodzących na tego typu terenach można zaliczyć przemiany funkcjonalne, które bardzo często całkowicie zmieniały charakter i oblicze tych przestrzeni.

Celem proponowanego wystąpienia będzie zaprezentowanie wyników badań nad przemianami funkcjonalnymi terenów przemysłowych i poprzemysłowych ziemi kłodzkiej. Wybór ziemi kłodzkiej do badań związany jest ze specyfiką tego regionu na tle Polski, w którym z uwagi na niekorzystne warunki naturalne działalność rolnicza na obszarach wiejskich od wieków była wzmacniania przez funkcję produkcyjną i przemysłową, a od XIX w. również przez turystykę. Ponadto, do tej pory, w literaturze przedmiotu można znaleźć zazwyczaj opracowania odnoszące się do przemian funkcjonalnych terenów produkcyjnych i poprodukcyjnych zlokalizowanych głównie na terenach miasta. Przeprowadzone badania i otrzymane wyniki pozwolą odpowiedzieć na pytanie czy zjawisko przemian funkcjonalnych na terenach przemysłowych i poprzemysłowych występuje także na obszarach wiejskich, i czy ma podobny charakter oraz skalę. W analizie podjęta zostanie również próba określenia wpływu pandemii covid-19 na skalę i tempo zaobserwowanych przemian.

ANDRZEJ SOKOŁOWSKI

Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie

MAŁGORZATA MARKOWSKA

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

Wpływ pandemii COVID-19 na zatrudnienie w krajach UE – metody analizy i ujęcie globalne

COVID-19 impact on the employment in EU countries – methods and general approach

W pracy zaproponowano dwa podejścia metodologiczne w badaniu wpływu zjawisk zewnętrznych na procesy makroekonomiczne, analizowane na podstawie danych rocznych. W analizie szeregów czasowych takie zdarzenia określane są mianem interwencji.

Pierwsze podejście przewiduje porównywanie prognoz sporządzonych w oparciu o modele oszacowane przy wykorzystaniu danych z okresów poprzedzających ten, w którym miała nastąpić interwencja z rzeczywistą realizacją procesu w tymże roku. Zaproponowano trzy indeksy mierzące odchylenie realizacji od prognozy oraz metodę jakościowej oceny wpływu. Pierwsza miara jest prostym indeksem dynamiki, druga wykorzystuje prognozę sporządzoną na podstawie funkcji trendu, a trzecia – prognozę sporządzoną przy wykorzystaniu klasycznego modelu autoregresji. Badano wpływ pandemii COVID-19 obserwowany w roku 2020, na poziom zatrudnienia w 27 krajach Unii Europejskiej. Rozważono zatrudnienie ogółem, oraz zatrudnienie w dziesięciu sekcjach gospodarki, a modele prognostyczne szacowano na podstawie danych z lat 2008-2019. Wskazano, w których sekcjach i w których krajach pandemia wywarła istotny wpływ na poziom zatrudnienia, ze wskazaniem kierunku tego wpływu.

Drugie podejście metodologiczne przewiduje wykorzystanie dynamicznej analizy skupień tzw. obiektów-okresów (państw w poszczególnych latach) i ocenę zmian, jakie nastąpiły w składzie grup, w roku 2020. Takie ujęcie pozwala na identyfikację nie tylko zmian w poziomie zatrudnienia, ale również w jego strukturze.

ANNA STANKOWSKA

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie

Cybernetyczny model oporu społecznego w kontekście rozwoju infrastruktury liniowej

Cybernetic model of social resistance in the context of the development of linear infrastructure

The aim of the article is to present the cybernetic model of social resistance (CMOS) that enables forecasting the behavior of property owners participating in the process of public consultations. The author posed the following research question: Are there any statistically verifiable factors that make it possible to predict the amount of social resistance that may occur before starting a linear investment?

In order to answer the question, the following research methods were used: empirical (field) research with the use of the proprietary questionnaire of the subject of consultation, statistical analysis (descriptive statistics, non-parametric tests, correlations) and the construction of a classification-regression tree (CRT).

The presented results of the field studies were carried out during the actual implementation of a linear infrastructure investment, which required special methodological sensitivity due to the existing risk of the researcher's interference in the ongoing decision-making process. The tree quality analysis showed its good prognostic power, and the prognosis certainty using CMOP is 85.0%.

Increasing social acceptance (approvals of property owners) for the expansion of the power grid is possible by earlier (at the design stage of the overhead line route) analyzing the structure of residents broken down into: gender/relationship, plot size, probability of adopting a specific position of the unit. The results of this study can help practitioners to develop tailored strategies for public consultation. The developed CMOS is therefore a contribution to the application development of economic theory and is a valuable tool that can be directly applied for use among specialists in the field of linear investment planning. This will enable a better understanding and prediction of the actions of linear investment market participants.

Znaczenie i rola harmonizacji zbiorów danych zagospodarowania przestrzennego w kształtowaniu rozwoju przemysłu i usług

The importance and role of harmonization of spatial development data sets in shaping the development of industry and services

Wyzwania związane z brakiem dostępności, jakością, organizacją, dostępnością i współdzieleniem informacji przestrzennej są powszechne w wielu politykach i działaniach, a natknąć się na nie można na różnych szczeblach władzy publicznej w Europie. Dostęp do kompletnych danych dotyczących zagospodarowania przestrzennego odgrywa coraz większą rolę dla nowego, bardziej zintegrowanego planowania przestrzennego i rozwoju. Z jednej strony ma to wpływ jakość dokumentów planistycznych poziomu lokalnego a w konsekwencji również poziomu regionalnego, sub-regionalnego, w których ustalane są zasady kształtowania rozwoju przemysłu i usług. Z drugiej strony istotne znaczenie w czasie pandemii miał dostęp do aktów planistycznych w ramach procedury ich sporządzania, kiedy tak zwaną ustawą COVID-ową wprowadzono częściąową elektroniczną procedurę sporządzania projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Regulacje prawne dopuszczają możliwość wniesienia uwag i wniosków do projektów ww. dokumentów w formie elektronicznej oraz prowadzenie dyskusji publicznej nad rozwiązaniami przyjętymi w tych projektach również za pomocą środków porozumiewania się na odległość. Obecne rozporządzenia utrzymano w mocy do 24 grudnia 2021 roku. Z tego powodu konieczne jest wydanie nowych przepisów wykonawczych. Te natomiast przesądzą między innymi o obowiązku zamieszczania w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie organu sporządzającego plan lub studium, informacji o podjęciu uchwały o przystąpieniu do sporządzania planu/studium, jak również dokonania wyłożenia projektu dokumentu. Uporządkowana ma być zawartość dokumentacji planistycznej. Jej gromadzenie dostosowane ma być do realiów cyfryzacji procedury planistycznej. Większe zmiany mają nastąpić w kwestii planów miejscowych uwzględniających katalog nowych symboli, nazw i

oznaczeń graficznych dotyczących przeznaczenia terenów stosowanych w aktach planowania przestrzennego. Jest to także odpowiedź na konieczność tworzenia nowych przeznaczeń, postęp technologiczny oraz na przepisy o cyfryzacji planowania przestrzennego wprowadzone w 2020 roku. Autorka referatu odnosi się do nowych projektów aktów prawnych w kontekście przeprowadzonych badań jakościowych w latach 2011-2013 oraz w 2017-2019 dotyczących oceny jakości, kompletności zbiorów danych w zakresie „zagospodarowania przestrzennego” (w rozumieniu Dyrektywy INSPIRE), warunkowanych potrzebami użytkowników. Przyczyną problemów w tym zakresie jest przede wszystkim wadliwe prawo oraz nieefektywność obecnie obowiązujących aktów planistycznych. W opinii autorki w nowelizacji przepisów większa uwaga powinna być skupiona na doprecyzowaniu formy i zakresu ww. studium, w tym na dookreślenia geodezyjnych zbiorów danych referencyjnych wykorzystywanych do jego tworzenia. Uzasadniono tezę: „Rozstrzygnięcie kwestii podstawowych zapisów funkcji i przeznaczenia terenu w polskich dokumentach planistycznych poziomu lokalnego, ułatwi podjęcie decyzji o dalszych kierunkach harmonizacji zbiorów danych, odpowiadających planowanemu zagospodarowaniu przestrzennemu i będzie istotnym etapem na drodze do osiągnięcia interoperacyjności zbiorów”.

ANATOLY STEPANOV, ALEXANDER BURNASOV, MARIA ILYUSHKINA,
YURY KOVALEV, VADIM KUZMIN
Ural Federal University

Stages of interaction of China and the Sverdlovsk Region under conditions of transformation in economic development models

The author of the article observe the origins and evolution of the economic cooperation between the Sverdlovsk region and the People's Republic of China. The particularity of these economic relations between one of the subjects of the Russian Federation and the PRC under different operation conditions of the planned and market economic models is illustrated through exact examples. In conclusion, two major stages can be traced clearly: “the nomenklatura partnership” (second half of the 20th century) followed by “the market pragmatism” (the beginning of the 21st century).

Zmiany na rynku samochodowym w okresie pandemii COVID-19

Changes in the car market during the COVID-19 pandemic

Rynek samochodowy podlega ciągłym przeobrażeniom, które zwykle nabierają tempa w tzw. momentach krytycznych (critical junctures), w których dochodzi do dużej, szybkiej i nieciągłej zmiany, zaburzającej ewolucyjną ścieżkę rozwoju. Skokowość zmiany w momentach krytycznych rodzi często długofalowe skutki dla funkcjonowania danego sektora gospodarki, w tym w wymiarze przestrzennym. Pandemia COVID-19 jest w aktualnie prowadzonej dyskusji naukowej traktowana coraz częściej jako jeden z najważniejszych momentów krytycznych po zakończeniu „zimnej wojny” i upadku „żelaznej kurtyny”. W sektorze motoryzacyjnym jej następstwa zaznaczają się bardzo silnie, nakładając się na rewolucyjne zmiany technologiczne (wzrost znaczenia elektromobilności w kontekście nowej polityki klimatycznej) oraz geograficzne (wyraźny wzrost znaczenia rynków wschodzących, głównie Chin i pozostałych państw Azji Południowo-Wschodniej). Konsekwencje pandemii są często porównywane ze skutkami globalnego kryzysu finansowego z lat 2007-2009.

Celem prezentacji jest przedstawienie najważniejszych zmian, do których doszło na rynku samochodowym w okresie pandemii COVID-19 i porównanie ich ze zmianami, jakie zachodziły w pierwszych latach globalnego kryzysu finansowego z lat 2007-2009. Zostaną one zaprezentowane w podziale na (1) procesy globalne, wpływające na światowy rynek samochodowy (m.in. zmiany wielkości produkcji i sprzedaży samochodów wskutek obniżenia popytu oraz zaburzenie łańcuchów dostaw surowców i półproduktów) oraz (2) skutki i przebieg tych procesów na polskim rynku. W prezentacji zostaną wykorzystane dotychczasowe wyniki badań w tym zakresie oraz materiały publikowane przez koncerny motoryzacyjne, Międzynarodową Organizację Producentów Samochodów, Europejskie Stowarzyszenie Producentów Samochodów i inne podmioty gromadzące rozproszone dane na temat rynku samochodowego (wg stanu koniec trzeciego kwartału 2021 r.). Z kolei w części dotyczącej zmian na polskim rynku samochodowym, zostaną wykorzystane dane z Centralnej Ewidencji Pojazdów

(wg stanu na koniec 2020 r.) oraz wstępne rezultaty badań prowadzonych w ramach projektu NCN: „Wymiar przestrzenny (r)ewolucji na rynku samochodowym w Polsce”. Z racji względnie krótkiego jeszcze okresu jaki upłynął od momentu zaobserwowania pierwszych zmian na rynku samochodowym wywołanych pandemią COVID-19, prezentacja będzie miała charakter diagnozy aktualnej sytuacji, bez wyprowadzania daleko idących uogólnień (te będą możliwe do określenia za przynajmniej kilka lat), a jej celem będzie m.in. wywołanie dyskusji nad potencjalnymi scenariuszami rozwoju tego rynku.

PAULINA SZYJA

Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

DOROTA MICHALAK

Uniwersytet Łódzki

Energetyka jądrowa – bariery i szanse rozwoju na przykładzie Polski

Nuclear energy – barriers and development opportunities. Case study Poland

Artykuł podejmuje zagadnienie budowy elektrowni jądrowej na przykładzie Polski. Rozważania w tym zakresie oparto o analizę SWOT. Zaprezentowano szerzej najpoważniejsze wyzwania towarzyszące tego rodzaju przedsięwzięciu inwestycyjnemu w sektorze energetycznym. Zostały one poprzedzone wnioskami wypływającymi z badań poświęconych źródłom emisji pyłów PM₁₀ i PM_{2,5}. W ich efekcie ustalono, że spalanie węgla kamiennego przez gospodarstwa domowe jest główną przyczyną emisji. Powodują one negatywne konsekwencje dla zdrowia i życia mieszkańców polskich miast. W sytuacji konieczności przeprowadzenia zmian w polskim systemie energetycznym związanych m.in. z polityką klimatyczno-energetyczną Unii Europejskiej, konieczne jest znalezienie alternatywnych rozwiązań. Nie jest to jednak proste. Pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych wiąże się z szeregiem ograniczeń (mimo wielu zalet) oraz ich zawodnością, szczególnie w niesprzyjających warunkach, jak na przykład niewielka liczba dni słonecznych w przypadku technologii fotowoltaicznej. Dlatego też, jako rozwiązanie proponuje się budowę elektrowni atomowej. Jednak jakiegokolwiek decyzje o zmianach w systemie energetycznym powinny być gruntownie przeanalizowane biorąc pod uwagę nie tylko rachunek ekonomiczny, ale także czas potrzebny na przeprowadzenie niezbędnych zmian, konsekwencje społeczne (niska jakość powietrza w przypadku spalania węgla) oraz środowiskowe.

Wpływ pandemii COVID-19 na zachowania rynkowe młodych dorosłych w obszarze sharing economy

The impact of the COVID-19 pandemic on young adults' market behaviour in the area of sharing economy

Jednym z kluczowych czynników, który przyczynił się do rozwoju sharing economy była globalna recesja spowodowana kryzysem gospodarczym, rozpoczętym w 2008 r. Załamanie gospodarcze sprawiło, że wielu konsumentów, borykając się z trudnościami finansowymi, zmuszonych było do ograniczenia, a nawet zrezygnowania z konsumpcji określonych dóbr i usług. Konsekwencją takiej sytuacji był wzrost zainteresowania sharing economy, a w rezultacie w wielu przypadkach brak konieczności rezygnowania z konsumpcji preferowanych dóbr lub usług. Co więcej, konsumenci mogli uzyskać do nich dostęp dużo niższym kosztem, niż gdyby nabyli je na własność. System umożliwiał zarówno oszczędzanie, jak i zarabianie dodatkowych pieniędzy poprzez wymianę jednego dobra na inne bądź wypożyczenie przedmiotów innym za opłatą.

W związku z powyższym można domniemywać, że pandemia COVID-19, która przyczyniła się między innymi do społecznej izolacji oraz kryzysu w wybranych sektorach gospodarczych, znacząco wpłynie na zachowania ludzi. Z pewnością pandemia nie wywróciła całkowicie hierarchii ludzkich potrzeb i większość z nich prawdopodobnie zostanie zaspokajana, jednak być może w inny sposób, niż miało to miejsce do tej pory. Jest bardzo prawdopodobne, że „nowa normalność” przyniesie szereg zmian strukturalnych, które wpłyną na funkcjonowanie wielu sektorów i ich relatywną atrakcyjność. Można spodziewać się między innymi zmian modelu spędzania czasu wolnego, wzrostu znaczenia zdalnych kanałów obsługi klienta (m.in. e-commerce, m-commerce), czy zmian w podejściu do sharing economy.

Zasadniczym celem artykułu było zdefiniowanie uwarunkowań rozwoju sharing economy wśród młodych konsumentów w okresie pandemii COVID-19. Badaniom poddano osoby w wieku 18-29 lat (pokolenie C), działające w obszarze sharing economy. Jako metodę badawczą zastosowano zogniskowane wywiady grupowe (Focus Group Interview). W analizach zastosowano autorski warsztat badawczy opracowany w oparciu o literaturę metodologiczną. Badania zrealizowane zosta-

ły w ramach projektu MINIATURA 4 finansowanego przez Narodowe Centrum Nauki (Nr DEC-2020/04/X/HS4/00515).

Usługi edukacyjne w Polsce w dobie pandemii COVID-19

Educational services in Poland during the COVID-19 pandemic

W dobie gospodarki opartej na wiedzy, rynki usług edukacyjnych w krajach wysokorozwiniętych są znaczące i stale zyskują na wartości. Ich wzrostu nie powinien również zatrzymywać kryzys spowodowany pandemią COVID-19, biorąc pod uwagę fakt, że nowoczesne technologie informacyjne, a wraz z nimi rozwój e-learningu, stwarzają nieistniejące wcześniej możliwości zaspokajania rosnącego popytu na edukację na skalę masową. Co więcej, fizyczna izolacja społeczna, wymuszona przez pandemię, spowodowała przeniesienie znaczących obszarów codziennego życia w sferę on-line (w tym edukacji, gospodarki), w której funkcjonowanie wymagało podniesienia umiejętności korzystania z technologii informacyjno- komunikacyjnych, dla znacznej części polskiego społeczeństwa.

Nie wszystkie jednak podmioty na rynku usług edukacyjnych z właściwym refleksem reagowały na zmiany swego otoczenia. Ogromny rynek usług edukacyjnych w Polsce w obszarze kształcenia obowiązkowego (liczący według danych GUS w 2020 roku 9,36 mln „klientów”- uczniów) jest zdominowany przez sektor publiczny. Państwowe usługi edukacyjne, tylko pozornie „bezpłatne” (zdają się takimi, gdyż są finansowane nie bezpośrednio ze środków użytkowników, lecz podatników), świadczone są w Polsce w ramach powszechnego systemu szkolnictwa, który przeżywa w okresie pandemii kryzys w zakresie jakości świadczonych usług. Dowodzą tego liczne wyniki badań z dziedziny nauk społecznych, jak i wyniki ostatniej kontroli organizacji pracy nauczycieli w szkołach publicznych dokonanej przez NIK. Potrzeby gospodarstw domowych w zakresie usług edukacyjnych nie zostają zaspokojone, a jakość usług odbiega od ich oczekiwań. Zgodnie z teorią kapitału ludzkiego, ludzie wydają pieniądze na kształcenie mając na uwadze swoje przyszłe zyski, traktując te działania jako inwestycję, a nie konsumpcję. Potwierdzeniem tego teoretycznego założenia w okresie pandemii było zaspokajanie przez gospodarstwa domowe potrzeb wynikających z niedostatku szkolnictwa publicznego poprzez korzystanie z prywat-

nych usług edukacyjnych. Efektem jest rozwój usług edukacyjnych sektora prywatnego w okresie pandemii.

Przedmiotem wystąpienia autorki są usługi edukacyjne w Polsce w dobie pandemii COVID-19. Jej celem jest diagnoza sytuacji owego rynku usług i wskazanie zmian w nim zachodzących w wyniku pandemii. W wystąpieniu dokonano analizy danych statystycznych, których zmiany wskazują na określone zjawiska zachodzące na rynku usług edukacyjnych. Wykorzystano również wyniki badań autorki prowadzonych metodą wywiadu pogłębionego z trzema aktorami rynku edukacyjnego: nauczycielem (przedstawicielem sektora publicznego), uczniem („klientem”) i właścicielem prywatnego przedsiębiorstwa z branży usług edukacyjnych. Badanie wykazało zbieżność opinii różnych uczestników rynku edukacyjnego w Polsce na temat zachodzących w nim zmian, w większości rozpatrywanych płaszczyzn.

Efekty zewnętrzne w miastach po pandemii

Externalities in cities after the pandemic

Jednym z elementów różnicujących miasta jest perspektywa ekonomiczna, która powinna wyjaśniać źródła ich pierwszoplanowej roli gospodarczej. Rolę tę odgrywają one dzięki temu, że dwa rodzaje korzyści przestrzennych najpełniej występują właśnie na obszarach zurbanizowanych. Są to korzyści z lokalizacji (specjalizacji) i korzyści z urbanizacji (różnorodności). Niezależnie od różnic w mechanizmach działania tych dwu rodzajów korzyści, obydwa dotyczą zjawisk aglomeracyjnych, a warunkiem koniecznym ich występowania jest bliskość przestrzenna przedsiębiorstw i innych organizacji. Bliskość ta zapewnia możliwość częstych i wygodnych interakcji, zarówno formalnych, jak i nieformalnych, dotyczy to przedsiębiorców, jak i pracowników oraz ekspertów. Poza obniżeniem kosztów transakcyjnych, tego typu interakcje sprzyjają zwłaszcza nieformalnej dyfuzji wiedzy i technologii, która w efekcie zwiększa innowacyjność i konkurencyjność miast.

Działania administracyjne podjęte w ramach walki z pandemią miały szereg skutków bezpośrednich, ale także tych mniej zamierzonych. Do pierwszej grupy zaliczyć można drastyczne ograniczenie kontaktów międzyludzkich odbywanych twarzą w twarz. O ile przy tym spotkania formalne zostały w dużej mierze przeniesione do przestrzeni wirtualnej, to interakcje nieformalne praktycznie wygasły. Pomimo przejściowego charakteru obostrzeń, istnieją podstawy, aby sądzić, że ich wprowadzenie będzie miało skutki trwałe i niekoniecznie pożądane, w postaci spadku intensywności kontaktów nieformalnych. Stałe przejście na pracę zdalną lub hybrydową siłą rzeczy zmniejszy intensywność interakcji międzyludzkich będących dotąd efektami ubocznymi kontaktów zawodowych. Może to mieć przełożenie na zmniejszenie intensywności dyfuzji wiedzy, zwłaszcza tej zachodzącej kanałami nieformalnymi.

W powyższym kontekście podjęto problem badawczy wpływu pandemii COVID-19 na efekty zewnętrzne zachodzące w miastach, ze szczególnym uwzględnieniem dyfuzji wiedzy. Na obecnym - pierwszym etapie badań - celem jest empiryczne zbadanie stopnia, w jakim organizacja pracy przedsiębiorstw uległa zmianie w efekcie pandemii. Przyjęto następującą hipotezę badawczą: w wybranych sektorach gospodarczych zmiana modelu pracy ze stacjonarnego na zdalny lub hybrydowy (łączy tryb stacjonarny i zdalny) a) jest trwałym efektem pandemii COVID-19, b) negatywnie wpływa na nieformalny przepływ wiedzy.

Czynniki determinujące innowacyjność sektora biogospodarki

Biogospodarka wspiera zrównoważony rozwój poprzez zapewnienie realizacji celów środowiskowych, społecznych i ekonomicznych. Choć wielu autorów postrzega biogospodarkę jako sektor kluczowy dla osiągnięcia zrównoważonej transformacji, brakuje kompleksowego zestawu czynników determinujących zrównoważoną przedsiębiorczość w sektorze biogospodarki. W niniejszym referacie zidentyfikowano czynniki wpływające na strategię biznesową dla zrównoważonej przedsiębiorczości w sektorze biogospodarki. W badaniu zastosowano triangulację metod badawczych, w tym proces odkrywania przedsiębiorczości, a także metody wielokryterialne porównania parami i proces hierarchii analitycznej. Na tej podstawie zidentyfikowano priorytetowe czynniki wpływające na wybór odpowiednich strategii biznesowych w biogospodarce. W ramach badań wyodrębniono pięć podstawowych czynników: ekonomiczno-finansowy, rynkowy, technologiczny, ekologiczny, organizacyjno-kadrowy i prawny. Wyniki badań wskazują, że najistotniejszymi czynnikami są czynniki ekonomiczno-finansowe i rynkowe, które determinują wybór strategii innowacyjnych i ofensywnych przez przedsiębiorstwa biogospodarki. Strategie te wpływają na procesy decyzyjne przedsiębiorców w obszarach środowiskowych i społecznych, a także przyczyniają się do rozwoju bardziej zrównoważonych i przedsiębiorczych ekosystemów.

SEMYON VLASOV
The Russian Academy of Sciences

Funkcje inwestycji regionalnej

The functions of the regional investment

The article is devoted to the study of the properties of regional investments. Regional investments are examined from two sides. First, a theoretical analysis of the evolution of the understanding of investments is carried out. It is established that the nature of investments is complementary, has both a material and social purpose, a spiritual and moral purpose, which can exist together and complement each other. Then the analysis of the peculiarities of the distribution of regional investments is carried out on the example of the Sverdlovsk region, Russia for ten years. It is established that the main volume of investments is concentrated in historically established large industrial agglomerations, in which the largest enterprises of the leading sectors of the economy are located. In addition, a direct dependence of the volume of budget investments on the volume of private investments in these territories has been revealed. The author used methods of analysis and synthesis, the method of comparison.

The conclusions and suggestions presented in the article are applicable to the work of federal, regional and municipal authorities, experts in the field of regional innovation and investment policy.

Miasto sprężyste. Determinanty, wymiary i polityka publiczna

Urban resilience. Determinants, dimensions and public policy

Przedmiotem referatu jest teoretyczne omówienie miasta sprężystego (urban resilience) – nowej koncepcji patrzenia na rozwój miast, coraz częściej wykorzystywanej w naukach społecznych (ekonomii, geografii, socjologii, politologii). Koncepcja ta uwypukla rolę kryzysów w rozwoju. Stała się szczególnym przedmiotem zainteresowania badaczy w czasach pandemii COVID-19.

Celem wystąpienia będzie omówienie dotychczasowego dorobku badaczy w zakresie tej teorii. Przedstawione zostaną aktualne sposoby wykorzystania koncepcji, ze szczególnym uwzględnieniem polskich naukowców. Na podstawie powstałych już prac, zostaną zaprezentowane cechy miast sprężystych oraz sposoby, w jaki sposób polityki publiczne mogą przyczynić się do mniejszej wrażliwości miast na kryzysy oraz szybszego z nich wychodzenia.

Z przeglądu literatury wynika, że koncepcja urban resilience jest dopiero na początkowym etapie rozwoju – wśród badaczy istnieje wiele nieuzgodnionych kwestii, które uniemożliwiają porównywanie wyników badań. Sama koncepcja tłumaczy też wąski zakres procesów rozwojowych, dotyczących wyjątkowych w procesie długiego trwania sytuacji kryzysowych. Brakuje także empirycznego potwierdzenia cech budujących miejską sprężystość, co znacznie utrudnia wdrażanie założeń koncepcji we współczesnych politykach miejskich.

Zalety i wady nauczania zdalnego w czasie pandemii COVID-19 w opinii dyrektorów i nauczycieli szkół w województwie wielkopolskim

Advantages and disadvantages of e-learning during the COVID-19 pandemic in the opinion of headmasters and teachers of schools in the Wielkopolska region

Wydarzenia z początku roku 2020, związane z gwałtownym i nieoczekiwanym rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 o skali globalnej pandemii, doprowadziły do powstania sytuacji problemowych we wszystkich obszarach aktywności człowieka. Były one najczęściej konsekwencją wprowadzanych szybkich zmian adaptacyjnych w sferze społecznej, gospodarczej, a nawet politycznej. Wprowadzenie na szeroką skalę nowych form kształcenia o charakterze zdalnym oraz metod przekazywania i egzekwowania wiedzy, stworzyło szereg wyzwań, ale otworzyło także nowe możliwości rozwoju warunków kształcenia dzieci i młodzieży. Wcześniej w Polsce zdalne nauczanie wykorzystywane było sporadycznie, w zasadzie tylko w odniesieniu do zajęć dodatkowych. Znakomita większość nauczycieli oraz dyrektorów szkół nie miała w tym zakresie żadnego doświadczenia. Zaistniała sytuacja wymusiła potrzebę szybkiej adaptacji do zupełnie nowych, nierozpoznanych dotąd warunków. Doświadczenia nauczycieli i dyrektorów w zakresie rozpoznania zalet i wad zdalnego nauczania stanowią niewątpliwie doskonałe i wiarogodne źródło informacji, które może być wykorzystane w przyszłości dla ulepszenia i usprawnienia e-learningu.

Celem pracy jest identyfikacja zalet i wad nauczania zdalnego w czasie pandemii COVID-19 w opinii dyrektorów i nauczycieli szkół podstawowych oraz ponadpodstawowych. Zakres czasowy przeprowadzonych badań obejmował semestr letni roku szkolnego 2019/2020 oraz semestr zimowy roku szkolnego 2020/2021, a zatem dwa najistotniejsze okresy z punktu widzenia wprowadzanych zmian w systemie edukacji, wywołanych sytuacją kryzysową na skutek pandemii COVID-19. Zakres przestrzenny badań obejmował obszar województwa wielkopolskiego.

Metodą badawczą wykorzystaną na potrzeby wnioskowania w odniesieniu do opinii nauczycieli o zdalnym nauczaniu była metoda ankiety. Badanie ankietowe przeprowadzono wśród nauczycieli szkół podstawowych i ponadpod-

stawowych województwa wielkopolskiego za pomocą formularza google. Prośbę o wypełnienie ankiet skierowano do wszystkich szkół podstawowych i ponadpodstawowych funkcjonujących w województwie. Uzyskano 703 odpowiedzi, co stanowi próbę reprezentatywną. W celu uzyskania opinii dyrektorów szkół wykorzystano, natomiast ustrukturyzowane kwestionariusze wywiadu. Rozmowy przeprowadzono z dyrektorami, 36 wylosowanych szkół. Losowanie miało charakter warstwowy w ujęciu przestrzennym.

Przeprowadzone badania empiryczne pozwoliły na wyprowadzenie istotnych wniosków. Do pozytywnych aspektów pracy zdalnej respondenci zaliczyli przede wszystkim: zwiększenie umiejętności w prowadzeniu lekcji on-line, brak konieczności brania zwolnienia lekarskiego w przypadku wystąpienia lekkiej niedyspozycji zdrowotnej, brak tracenia czasu na dojazd, możliwość prowadzenia lekcji on-line z dowolnego miejsca, brak konieczności wczesnego wstawania oraz wydawanie mniejszych sum pieniędzy. Do najistotniejszych wad pracy zdalnej, natomiast respondenci zaliczyli: utrudnione rzetelne sprawdzanie wiedzy i umiejętności uczniów, brak interakcji z uczniami, bardziej wymagające i trudniejsze do przeprowadzenia lekcje, brak uruchamiania kamer przez uczniów, brak kontaktu osobistego z koleżankami i kolegami z pracy oraz spadek aktywności fizycznej, jak również problemy zdrowotne wynikające z długotrwałego spędzania czasu przed komputerem.

Zastosowane podejście pozwoliło na uzyskanie reprezentatywnych wyników, które mogą przełożyć się na dokonanie uogólnień w skali całego kraju, a co za tym idzie, umożliwią ich implementację, nie tylko zakładając powtarzalność zagrożeń epidemicznych, ale także wykorzystanie elementów lub całościowych procedur zdalnego nauczania w warunkach normalnego funkcjonowania systemu edukacyjnego.

Wpływ pandemii na działalność ośrodka rekreacyjno-turystycznego na Górze Wdżar w Kluszkowcach koło Nowego Targu (województwo małopolskie)

The impact of the pandemic on the activity of a recreation and tourist center on the Góra Wdżar in Kluszkowce near Nowy Targ (Małopolska Region)

Góra Wdżar (767 m n.p.m.) znajduje się w województwie małopolskim, powiecie nowotarskim, w gminie Czorsztyn, w miejscowości Kluszkowce (w jej północno-wschodniej części) na granicy z miejscowością Krośnica. Góra ta zaliczana jest do Pienin (Kondracki, 1998; Nyka, 2006) lub do Gorców (Cieszkowski, 2004). Góra Wdżar tworzy wyraźną kopułę ale jest ona znacznie niższa w porównaniu do pobliskich wzniesień Gorców.

Góra Wdżar zbudowana jest z andezytu, który według klasyfikacji IUGS, należy do wulkanicznych skał nasyconych krzemionką (skały obojętne z zawartością SiO_2 od 52 do 63 % wag.). Andezyt tworzy tu ponad 100 małych intruzji. Badania petrograficzne, prowadzone od 130 lat, wykazały, że występują tu trzy odmiany andezytu (Małkowski, 1958): (a) ciemno szary magnetytowy andezyt, (b) jasno szary andezyt amfibolowo-augitowy i (c) andezyt skaleniuowo-amfibolowy. Intruzje te znajdują się w obrębie skał fliszowych, zbudowanych z piaskowców i łupków (tzw. formacji szczawnickiej), należących do osadów płaszczowiny magurskiej Karpat Zewnętrznych (Birkenmajer, 1962). Intruzje andezytu na Górze Wdżar są efektem silnych zjawisk wulkanicznych, które zachodziły w okresie dolnego miocenu w obszarze graniczącym z Pienińskim Pasem Skałkowym (Małkowski, 1958, Birkenmajer, 1962, 1966).

Na stokach Góry Wdżar znajdują się trzy nieczynne kamieniołomy: Snozka (od strony południowej), Tylka i Lisi Łom (od strony północno-zachodniej). Są one świadkami eksploatacji andezytu, która rozpoczęła się w 1917 roku i trwała do 1966 roku. Andezyt ten, ze względu na bardzo dobre parametry techniczne, wykorzystywany był jako surowiec budowlany: krawężniki (np. na ul. Szewskiej w Krakowie), płyty okładzinowe (np. Bank Gospodarstwa Krajowego w Warszawie), płyty pomnikowe (np. Pomnik Odzyskania Niepodległości w Kluszkowcach), posadzki.

Po 1989 roku, obszar Góry Wdżar stał się ważnym ośrodkiem turystyczno-rekreacyjnym, atrakcyjnym zarówno w sezonie zimowym jak i letnim. W ośrodku narciarskim Czorsztyn-Ski znajduje się 9 tras zjazdowych i 8 wyciągów. Można korzystać z wyciągów krzesełkowych na wierzchołek G. Wdżar, aby zobaczyć panoramę widokową na Beskid Sądecki, Pieniny, Magurę Spiską, Tatry i Orawę. Można też skorzystać z zaplecza gastronomicznego i noclegowego. Atrakcje sezonu letniego są następujące: park linowy, Bike Park dla kolarzy grawitacyjnych i enduro, letni tor saneczkowy, trasy rowerowe downhill. Góra Wdżar jest także znanym stanowiskiem paralotniarzy. W 2011 roku powstała także ścieżka edukacyjna wiodąca przez dwa nieczynne kamieniołomy Tylka i Lisi Łom.

Dane dotyczące frekwencji turystów w latach 2019-2021 w sezonie letnim zostały uzyskane za zgodą współwłaścicieli firmy Czorsztyn-Ski. W sezonie letnim 2020r. zanotowano wyraźny wzrost ilości osób korzystających z wyciągów krzesełkowych i kolejki górskiej w porównaniu z sezonem letnim 2019 r. Natomiast dane z roku 2021, wskazują na niewielki spadek ilości turystów w porównaniu z rokiem 2020 ale nie jest to spadek bardzo gwałtowny. Jednak ilość osób korzystająca z wyciągów i kolejki górskiej na Górze Wdżar w sezonie letnim w roku 2021 była jednak wyższa niż w roku przed pandemią (sezon letni 2019). Te różnice wynikają z faktu, że turyści po przymusowym lockdownie w miesiącach marzec-maj 2020r., w czasie wakacji letnich wyjechali wypoczywać w znanych ośrodkach turystycznych w Polsce. Spowodowane to było obawami przed wyjazdami na wypoczynek zagraniczny. Natomiast w roku 2021, nastąpił nieznaczny spadek ilości turystów, ponieważ wiele osób po zaszczepieniu się, zdecydowało się odpoczywać poza Polską.

BIBLIOGRAFIA:

1. Birkenmajer, K. 1962. Forma geologiczna andezytów Wżaru. *Acta Geologica Polonica*, 12 (2), s. 201–213.
2. Birkenmajer, K. 1966. Mioceńskie intruzje andezytowe rejonu Pienin: ich formy geologiczne i rozmieszczenie w świetle badań geologicznych i magnetycznych. *Kwartalnik AGH Geologia*, 22 (1), s. 15–25.

Przykładowe instrumenty prawne ukierunkowane na pomoc dla przedsiębiorców w okresie pandemii

The model legal instruments oriented to aid to the entrepreneurs during the pandemic

Okres pandemii stanowi wyzwanie zarówno dla podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, jak i dla władz publicznych. Celem pracy jest ukazanie przykładowych form prawnych, w jakich państwo angażuje się w pomoc przedsiębiorcom, a następnie – w oparciu o przeprowadzoną analizę istniejących rozwiązań prawnych – udzielenie odpowiedzi na pytanie, w jakim stopniu stanowią one urzeczywistnienie zamieszczonej w art. 20 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.) deklaracji stanowiącej, że: „Społeczna gospodarka rynkowa oparta na wolności działalności gospodarczej, własności prywatnej oraz solidarności, dialogu i współpracy partnerów społecznych stanowi podstawę ustroju gospodarczego Rzeczypospolitej Polskiej”. W artykule wyrażono tezę, że wprowadzone przepisy prawne ukierunkowane na pomoc przedsiębiorcom odczuwającym skutki pandemii stanowią realne wypełnienie zobowiązań spoczywających na władzy publicznej, a wynikających z reguły zawartej w art. 20 Konstytucji RP, przy czym dokonując oceny szczegółowych rozwiązań prawnych sformułowano również pod adresem prawodawcy postulaty dotyczące pewnych koniecznych zmian w zakresie obowiązujących unormowań. Jako metodę badawczą przyjęto w pracy wykładnię przepisów prawnych. Przedmiotem omówienia uczyniono w szczególności wspomnianą wyżej regułę konstytucyjną oraz wybrane przepisy prawne zawarte w ustawie z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1842 z późn. zm.).

Zmiany zachodzące w sektorze usług turystycznych na świecie wywołane pandemią COVID-19 a podejmowane działania na rzecz jego odbudowy

Changes in the global tourism service sector in the wake of the COVID-19 pandemic and the steps being taken to rebuild it

Postęp technologiczny, nowe modele biznesowe, ułatwienia wizowe czy niskie ceny wyjazdów miały znaczny wpływ na wzrost podróży na całym świecie. W ciągu ostatnich dwudziestu lat liczba turystów wzrosła dwukrotnie, a przychody z turystyki – trzykrotnie. Ruch turystyczny, podobnie jak inne branże usług jest podatny na okresowe wahania w gospodarce, na ataki terrorystyczne, pandemie czy katastrofy przyrodnicze. Turystyka w ciągu ostatnich dwóch lat w wyniku wybuchu pandemii COVID-19 odnotowała duże straty. Zaobserwowano gwałtowny spadek przyjazdów międzynarodowych i dochodów z turystyki. Nastąpił szybki wzrost bezrobocia, bankructwo zwłaszcza małych firm, a miliony ludzi utraciło w szybkim tempie źródło utrzymania.

Celem niniejszego artykułu jest przedstawienie zmian jakie zaszły w sektorze usług turystycznych wywołanych pandemią oraz ukazanie działań podjętych na rzecz jego odbudowy. Główne metody badawcze zastosowane w opracowaniu to: analiza literatury, statystyka opisowa i wnioskowanie statystyczne, graficzna prezentacja danych statystycznych oraz metoda CAWI. Jak wykazały przeprowadzone badania sondażowe pandemia miała negatywny wpływ na stopień zainteresowania wyjazdami zagranicznymi głównie z powodu licznych utrudnień w krajach UE, restrykcyjnym zasadom, w pozostałych krajach świata, strachem przed zarażeniem się wirusem, niechęcią związaną z odbywaniem obowiązkowej kwarantanny czy wykonywaniem testu na własny koszt. Pozytywnym zjawiskiem było zwiększenie zainteresowania turystyką krajową. Nie jest do przewidzenia, w jakim kierunku będzie dalej się rozwijać turystyka międzynarodowa. W chwili obecnej branża turystyczna ulega przeobrażeniom, następuje próba ponownego ożywienia i przywrócenia popytu na usługi turystyczne. Nie można zapomnieć jednak, że pandemia nie zniknęła, więc w każdej chwili może dojść do ponownego załamania ekonomicznego. W przyszłości warto byłoby skupić się na utworzeniu w każdym kraju progra-

mów i planów na wypadek wystąpienia sytuacji trudnych, które pomogłyby w szybszy i bardziej efektywny sposób podnieść się gospodarkom z kryzysu gospodarczego.

MAGDALENA ZDUN

Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie

Pandemia wirusa SARS-CoV2 jako stymulator innowacyjności

The SARS-CoV2 virus pandemic as a stymulator of innovation

Celem wystąpienia stanie się diagnoza fenomenu, który określe mianem „odwróconego prawa Schumpetera”. Punktem wyjścia będzie więc stworzona przez austriackiego socjo-ekonomistę koncepcja rozwoju gospodarczego. W myśl przyjętych przez Schumpetera założeń, gospodarka rozwija się w następujących po sobie cyklach: stagnacji i dynamiki, a przejście w ożywienie dla ekonomii stadium możliwe jest dzięki innowacjom. One też określone zostają mianem twórczych turbulencji. Według Schumpetera innowacje pojawiając się w gospodarce, powodują wstrząs przenoszą i system na wyższy poziom. Odwrócenie prawa pozwoliło by więc przyjąć, że to wstrząs (wywołany epidemią) stymuluje innowacyjność, a nie innowacyjność sama w sobie powoduje takowy. Tak też założenie to stanie się punktem wyjścia do rozważań nad znaczeniem pandemii dla innowacyjności. W dalszej diagnozie przedstawione zostaną szanse i zagrożenia dla nowatorstwa pandemicznego, głównie w kontekście społecznym i kulturowym

Wpływ pandemii na zmiany zachowań przemysłu i usług

Impact of the pandemic on changes in industry and services

Procesy przemian potencjału społeczno-gospodarczego oraz dokonujących pod ich wpływem zmiany technologiczne i ekonomiczne są bardzo dynamiczne. Stwarzają one zmieniające się możliwości inwestowania oraz efektywnego wykorzystania zasobów produkcyjno-usługowych podmiotów gospodarczych. Wpływają one także na bardzo szybko zmieniające się uwarunkowania ekonomiczne, polityczne i kulturowe w różnej skali układów przestrzennych. Kierunki i tempo rozwoju w istotnym stopniu zakłócają działania pojawiających się czynników losowych. Na tym tle podjęta zostanie analiza wpływu pandemii na zachowania poszczególnych sektorów i podmiotów gospodarczych. Zwrócona będzie uwaga na zmieniające się relacje zachodzące między podmiotami gospodarczymi a otoczeniem, możliwości ograniczania negatywnego oddziaływania pandemii na procesy rozwojowe oraz na pogłębianie sytuacji kryzysowej, w tym działalności produkcyjnej i usługowej.

Rozprzestrzeniająca się pandemia COVID-19 w zasadniczym stopniu wywołuje kryzys, który dodatkowo pogłębiają nowe instrumenty prawno-administracyjne mające na celu ograniczenia tempa jej rozprzestrzeniania się i negatywnych skutków działania wirusa. Niekorzystne uwarunkowania rozwoju działalności i funkcjonowania społeczeństwa pogłębia gwałtowny wzrost cen energii na rynkach europejskim i światowym oraz porozrywanie dotychczasowe powiązania technologiczne, kapitałowo-finansowe, surowcowe, kooperacyjne i rynkowe. W konsekwencji nastąpił bezprecedensowy spadek tempa rozwoju gospodarczego, społecznego i kulturowego, który wpływa na określone możliwości rozwoju działalności podmiotów gospodarczych. Te nowe uwarunkowania wywołują negatywne konsekwencje i stwarzają nowe wielorakie problemy ograniczające możliwości rozwijania firm, sektorów gospodarki, gospodarek poszczególnych krajów, regionów i układów lokalnych a także całego społeczeństwa. Równocześnie odsłaniają wiele słabości w dotychczasowych metodach gospodarowania i zarządzania. Nowa sytuacja wymaga podejmowanie odpowiednich działań mających na celu ograniczenie negatywnego wpływu kryzysu

na procesy rozwojowe, w tym na kondycję ekonomiczną podmiotów gospodarczych. Działania te nie mogą jedynie mieć na celu wyłącznie przywrócenie gospodarki do stanu sprzed kryzysu. Głównym celem działań powinna być transformacja gospodarki i działalności gospodarczej firm, które na bazie nauki i wykorzystania wiedzy będą bardziej nowoczesne i konkurencyjne.

Istotną rolę w tym procesie, obok innych, odgrywają podmioty gospodarcze, dla których powinny być stworzone najkorzystniejsze warunki otoczenia społecznego, politycznego i instytucjonalnego dla rozwoju ich działalności produkcyjnej i usługowej. Należy jednak nadmienić, że podmioty gospodarcze stanowią różnorodny zbiór, a firmy odznaczają się różnicowanym potencjałem techniczno-ekonomicznym, spełnianymi funkcjami w gospodarce światowej, krajowej, regionalnej i lokalnej, odmiennymi pasywnymi i aktywnymi powiązaniem produkcyjnymi, kapitałowymi, z innymi podmiotami gospodarczymi i otoczeniem. Dlatego kryzys nierównomiernie dotknął poszczególne sektory działalności gospodarczej. W mniejszym stopniu wpływa na ograniczenie działalności branży budowlanej, produkcji artykułów wykończeniowych i dekoracji wnętrz. Kluczem do osiągnięcia lepszych od oczekiwań rezultatów był wzrost zasobów finansowych gospodarstw domowych wpływający na aktywność konsumentów w zakresie budownictwa i remontów. Korzystne warunki rozwoju ma również rynek napraw samochodowych, oraz obrót częściami samochodowych w wyniku wzrostu popytu na usługi i wzrost marży brutto.

Natomiast kryzys bardzo silnie wpływa na zmniejszanie tempa rozwoju przemysłu motoryzacyjnego, firm związanych z dostawami surowców i komponentów zwłaszcza z Chin, czy surowców energetycznych z Rosji. Również podjęte działania administracyjne wpływają na ograniczenia działalności sektora turystyki i rekreacji.

W konsekwencji podmioty gospodarcze funkcjonują obecnie w bardzo złożonych i zmieniających się uwarunkowaniach, w wyniku czego w różnym zakresie mogą pobudzać swoją działalność, ograniczać ją a nawet zamykać. Dlatego ważnym zagadnieniem pozostaje określenie możliwości utrzymania ich działalności produkcyjno-usługowej, w czym może pomóc odpowiednie wspieranie finansowo-kapitałowe państwa. W zaistniałych uwarunkowaniach, celem przetrwania firm wymagane jest obecnie odejście od przyjętych wcześniej długoterminowych strategii rozwojowych a podejmowane decyzji krótkoterminowych dla zachowania korzystnych relacji z otoczeniem, celem możliwości zasilania kapitałowego i zachowania płynności finansowej. Generalnie należy przyjąć, że w warunkach pandemii, podmioty gospodarcze muszą dostosować się do otoczenia, by mogły przetrwać czasy kryzysu w jak najlepszej kondycji finansowej, a następnie by mogły reagować na nowe wyzwania technologiczne, organizacyjne i prawne, a także na zmieniające się otoczenie rynkowe.

Motywy wyboru jazdy na nartach przy sztucznym oświetleniu przez nabywców krajowych

Motives for choosing evening skiing by Polish consumers

Temat roli oświetlenia tras jako ważnego komponentu produktu ośrodków narciarskich nie był do tej pory poruszany na szerszą skalę w badaniach naukowych w Polsce ani na świecie. Dotychczasowa wiedza pozwala na wskazanie na szczególną popularność tej oferty wśród gości polskich ośrodków. W badaniach podjęto próbę analizy przyczyn, dla których mieszkańcy Polski wybierają taką ofertę oraz tego w jaki sposób korzystanie z tej oferty komponowane jest w ich wyjazdy turystyczne. Drogą internetową przeprowadzonych zostało ponad 200 ankiet z osobami deklarującymi korzystanie z oferty wieczornej jazdy. Wyniki badań wskazują na bardziej atrakcyjne ceny oraz mniejszy tłok na stoku i w kolejce do wyciągu, jako na główne motywy wyboru tej oferty. Spośród zaproponowanych sześciu form uczestnictwa w wyjeździe turystycznym, podczas którego uprawiana jest jazda po oświetlonych trasach, nieco częściej wybierane były przez respondentów wyjazdy dłuższe – weekendowe lub urlopowe, jednak także krótsze, jednodniowe i kilkugodzinne miały znaczną liczbę zwolenników, zwłaszcza spośród osób zamieszkałych stosunkowo niedaleko od ośrodków narciarskich. Wśród respondentów widoczna jest grupa osób korzystająca bardzo rzadko z oświetlonych tras w jakiegokolwiek formie, a także druga, osób cechujących się bardzo dużą aktywnością i deklarujących częste uczestnictwo we wszystkich proponowanych formach wyjazdów. Grupa ta niewątpliwie stanowi podstawę frekwencji na oświetlonych trasach i szczegółowe poznanie cech i preferencji jej członków stanowi ważny kierunek przyszłych badań.

WYKAZ OGÓLNOPOLSKICH I MIĘDZYNARODOWYCH
KONFERENCJI NAUKOWYCH Z CYKLU POŚWIĘCONEGO
PROBLEMATYCE GEOGRAFII PRZEMYSŁU I USŁUG

LIST OF NATIONAL AND INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCES IN THE
SERIES FOCUSED ON INDUSTRIAL AND SERVICE GEOGRAPHY

Organizatorzy / Organisers:

Katedra Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii
Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

Komisja Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego

Centralny Ośrodek Metodyczny Studiów Nauczycielskich w Krakowie

Sekcja Gospodarki Przestrzennej Komisji Nauk Ekonomicznych PAN
Oddz. w Krakowie / Komisja Nauk Ekonomicznych i Statystyki PAN
Oddz. w Krakowie

Wykaz konferencji / Conference list:

Geografia przemysłu w akademickim kształceniu nauczycieli geografii, Kraków,
9-10 grudnia 1985 r.

Zakład przemysłowy w akademickim kształceniu nauczycieli geografii, Kraków,
15-17 grudnia 1986 r.

*Problematyka ośrodka przemysłowego w akademickim kształceniu nauczycieli
geografii*, Kraków, 30 listopada-2 grudnia 1987 r.

*Problematyka okręgu przemysłowego w akademickim kształceniu nauczycieli
geografii*, Kraków, 12-13 grudnia 1988 r.

Regionalne problemy uprzemysłowienia – zagadnienia teoretyczno-poznawcze,
Kraków, 27-28 listopada 1989 r.

Problemy przemysłu rolno-spożywczego w badaniach geograficznych, Kraków,
26-27 listopada 1990 r.

*Geografia przemysłu w warunkach nowego systemu gospodarowania. Problemy
badawcze i odzwierciedlenie ich w kształceniu nauczycieli*, Kraków, 2-4 grudnia
1991 r.

Funkcjonowanie przedsiębiorstw przemysłowych w zmieniających się warunkach gospodarowania, Kraków, 23-25 listopada 1992 r.

Zachowania przestrzenne przemysłu w zmieniających się warunkach gospodarowania, Kraków, 8-10 listopada 1993 r.

Wpływ procesów transformacji gospodarki narodowej na funkcjonowanie jednostek gospodarczych i układów przestrzennych, Kraków, 5-6 grudnia 1994 r.

Osiągnięcia i kierunki badawcze geografii przemysłu w ośrodkach akademickich, Kraków, 4-5 grudnia 1995 r.

Problemy transformacji struktur przemysłowych w procesie przechodzenia do gospodarki rynkowej (I), Kraków, 9-10 grudnia 1996 r.

Problemy transformacji struktur przemysłowych w procesie przechodzenia do gospodarki rynkowej (II), Kraków, 8-9 grudnia 1997 r.

Problemy transformacji struktur przemysłowych w procesie przechodzenia do gospodarki rynkowej (III), Kraków, 7-8 grudnia 1998 r.

Problemy transformacji struktur przemysłowych w procesie przechodzenia do gospodarki rynkowej (IV), Kraków, 6-7 grudnia 1999 r.

Przemiany struktur przemysłowych w procesie przechodzenia do gospodarki rynkowej, Kraków, 4-5 grudnia 2000 r.

Problemy transformacji struktur przemysłowych, Kraków, 3-4 grudnia 2001 r.

Przemysł w procesie globalizacji, Kraków, 2-3 grudnia 2002 r.

Międzynarodowe uwarunkowania rozwoju przemysłu, Kraków, 1-2 grudnia 2003 r.

XX Jubileuszowa Ogólnopolska Konferencja Naukowa nt. *Efekty restrukturyzacji polskiej przestrzeni przemysłowej*, Kraków, 6-7 grudnia 2004 r.

XXI Ogólnopolska Konferencja Naukowa nt. *Procesy transformacji przemysłowych układów regionalnych na tle zmieniającego się otoczenia*, Kraków, 5-6 grudnia 2005 r.

XXII Ogólnopolska Konferencja Naukowa nt. *Problemy metodologiczne geografii przemysłu*, Kraków, 4-5 grudnia 2006 r.

XXIII Ogólnopolska Konferencja Naukowa nt. *Wpływ procesów globalizacji i integracji europejskiej na transformację struktur przemysłowych*, Kraków, 3-4 grudnia 2007 r.

XXIV Międzynarodowa Konferencja Naukowa nt. *Funkcje przemysłu i usług w kształtowaniu społeczeństwa informacyjnego* (24th International Scientific Conference on *Functions of Industry and Services in the Development of Information Society*), Kraków, 1-2 grudnia (December) 2008 r.

XXV Jubileuszowa Międzynarodowa Konferencja Naukowa nt. *Procesy transformacji przemysłu i usług w regionalnych i krajowych układach przestrzennych* (25th Jubilee International Scientific Conference on *The Processes of Transformation of Industry and Services in Regional and National Spatial Systems*), Kraków, 30 listopada (November) – 1 grudnia (December) 2009 r.

26. Międzynarodowa Konferencja Naukowa nt. *Wpływ kryzysu na funkcjonowanie przedsiębiorstw oraz zmiany struktur przestrzennych przemysłu i usług* (26th International Scientific Conference on *Impact of Crisis on the Activity of Enterprises and Changes in the Spatial Structures of Industry and Services*), Kraków, 6-7 grudnia (December) 2010 r.

27. Międzynarodowa Konferencja Naukowa nt. *Wpływ innowacyjności na rozwój przedsiębiorstw i gospodarki w układach przestrzennych* (27th International Scientific Conference on *The Effect of Innovation on the Development of Enterprises and Economy in Spatial Systems*), Kraków, 5-6 grudnia (December) 2011 r.

28. Międzynarodowa Konferencja Naukowa nt. *Przemysł i usługi w rozwoju gospodarki opartej na wiedzy* (28th International Scientific Conference on *Industry and Services in the Development of Knowledge-based Economy*), Kraków, 3-4 grudnia (December) 2012 r.

29. Międzynarodowa Konferencja Naukowa nt. *Zmiany struktury przestrzennej przemysłu i usług w warunkach kryzysu gospodarczego* (29th International Scientific Conference on *Changes in the Spatial Structure of Industry and Services under Economic Crisis Conditions*), Kraków, 2-3 grudnia (December) 2013 r.

30. Jubileuszowa Międzynarodowa Konferencja Naukowa nt. *Problematyka badawcza przemian strukturalnych przemysłu i usług w układach przestrzennych* (30th Jubilee International Scientific Conference on *Structural Transformations of Industry and Services in Spatial Systems - Research-related Issues*), Kraków, 1-2 grudnia (December) 2014 r.

31. Międzynarodowa Konferencja Naukowa nt. *Międzynarodowe uwarunkowania rozwoju przemysłu i usług* (31st International Scientific Conference on *International Determinants for the Development of Industry and Services*), Kraków, 7-8 grudnia (December) 2015 r.

32. Międzynarodowa Konferencja Naukowa nt. *Rola przemysłu i usług w rozwoju społeczno-gospodarczym układów przestrzennych* (32nd International

Scientific Conference on *International The Role of Industry and Services in Socioeconomic Development of Spatial System*), Kraków, 5-6 grudnia (December) 2016 r.

33. Międzynarodowa Konferencja Naukowa nt. *Przemiany strukturalne przemysłu i usług w układach przestrzennych* (33rd International Scientific Conference on *Structural Transformations of Industry and Services in Spatial Systems*), Kraków, 4-5 grudnia (December) 2017 r.

34. Międzynarodowa Konferencja Naukowa nt. *Problematyka badawcza geografii przemysłu i usług* (34th International Scientific Conference on *Research Issues in Geography of Industry and Services*), Kraków, 3-4 grudnia (December) 2018 r.

35. Jubileuszowa Międzynarodowa Konferencja Naukowa nt. *Funkcje przemysłu i usług w rozwoju społeczno – ekonomicznym układów przestrzennych* (35th Jubilee International Scientific Conference on *The Functions of Industry and Services in the Socio-Economic Development of Spatial Systems*), Kraków, 2-3 grudnia (December) 2019 r.

36. Międzynarodowa Konferencja Naukowa nt. *Przemiany strukturalne przemysłu i usług* (36th International Scientific Conference *Structural Changes in Industry and Services*), Kraków, 7-8 grudnia (December) 2020 r.

oprac. Wioletta Kilar, Monika Płaziak

WYKAZ OGÓLNOPOLSKICH I MIĘDZYNARODOWYCH
KONFERENCJI NAUKOWYCH Z CYKLU POŚWIĘCONEGO
PROBLEMATYCE PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

LIST OF NATIONAL AND INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCES FOCU-
SED ON ENTREPRENEURSHIP

Organizatorzy / Organisers:

Katedra Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii
Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie
Komisja Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego
Wydawnictwo Nowa Era
Fundacja „Edukacja dla Społeczeństwa”

Wykaz konferencji / Conference list:

Pierwsza Ogólnopolska Metodyczna Konferencja Naukowa nt. *Przedsiębior-
czość a współczesne wyzwania cywilizacyjne*, Kraków, 27-28 września 2004 r.

II Ogólnopolska Metodyczna Konferencja Naukowa nt. *Rola przedsiębiorczości
w podnoszeniu konkurencyjności społeczeństwa i gospodarki* ze specjalną sesją
Rola etyki w przedsiębiorczości, Kraków, 10-11 października 2005 r.

III Ogólnopolska Metodyczna Konferencja Naukowa nt. *Rola przedsiębiorczości
w aktywizacji gospodarczej*, Kraków, 9-10 października 2006 r.

IV Ogólnopolska Metodyczna Konferencja Naukowa nt. *Rola przedsiębiorczości
w gospodarce opartej na wiedzy* ze specjalną sesją nt. *Rola etyki w przedsiębior-
czości*, Kraków, 8-9 października 2007 r.

V Ogólnopolska Metodyczna Konferencja Naukowa nt. *Rola przedsiębiorczości
w kształtowaniu społeczeństwa informacyjnego* połączona z I Ogólnopolskim
Zjazdem Nauczycieli Przedsiębiorczości, Kraków, 6-7 października 2008 r.

VI Ogólnopolska Metodyczna Konferencja Naukowa nt. *Przedsiębiorczość
w warunkach integracji europejskiej* połączona z II Ogólnopolskim Zjazdem
Nauczycieli Przedsiębiorczości, Kraków, 5-6 października 2009 r.

VII Ogólnopolska Metodyczna Konferencja Naukowa nt. *Przedsiębiorczość w warunkach globalizacji* połączona z III Ogólnopolskim Zjazdem Nauczycieli Przedsiębiorczości, Kraków, 4-5 października 2010 r.

8. Międzynarodowa Konferencja Naukowa nt. *Rola przedsiębiorczości w edukacji* (8th International Scientific Conference on *The Role of Entrepreneurship in Education*) połączona z 4. Ogólnopolskim Zjazdem Nauczycieli Przedsiębiorczości, Kraków, 3-4 października (October) 2011 r.

9. Międzynarodowa Konferencja Naukowa nt. *Przedsiębiorczość w warunkach kryzysu gospodarczego* (9th International Scientific Conference on *Entrepreneurship in the Conditions of Economic Crisis*) połączona z 5. Ogólnopolskim Zjazdem Nauczycieli Przedsiębiorczości, Kraków, 8-9 października (October) 2012 r.

10. Jubileuszowa Międzynarodowa Konferencja Naukowa nt. *Rola przedsiębiorczości w rozwoju firm i układów przestrzennych* (10th Jubilee International Scientific Conference on *The Role of Entrepreneurship in the Development of Enterprises and Spatial Systems*) połączona z 6. Ogólnopolskim Zjazdem Nauczycieli Przedsiębiorczości, Kraków, 7-8 października (October) 2012 r.

11. Międzynarodowa Konferencja Naukowa nt. *Rola przedsiębiorczości w rozwoju społeczno-gospodarczym układów przestrzennych* (11th International Scientific Conference on *The Role of Entrepreneurship in Socio-Economic Development of Spatial Systems*), połączona z 7. Ogólnopolskim Zjazdem Nauczycieli Przedsiębiorczości, Kraków, 6-7 października (October) 2014 r.

12. Międzynarodowa Konferencja Naukowa nt. *Przedsiębiorczość jako czynnik rozwoju układów lokalnych* (12th International Scientific Conference on *Entrepreneurship as a Factor in the Development of Local Systems*), połączona z 8. Ogólnopolskim Zjazdem Nauczycieli Przedsiębiorczości, Kraków, 5-6 października (October) 2015 r.

13. Międzynarodowa Konferencja Naukowa nt. *Międzynarodowe i krajowe uwarunkowania rozwoju przedsiębiorczości w układach przestrzennych* połączona z 13th Scientific Conference on *International and Domestic Conditions for the Development of Entrepreneurship in Spatial Systems*) połączona z 9. Zjazdem Nauczycieli Przedsiębiorczości, Kraków, 10-11 października (October) 2016 r.

14. Międzynarodowa Konferencja Naukowa nt. *Przedsiębiorczość w rozwoju układów regionalnych* (14th International Scientific Conference on *Entrepreneurship in the Development of Regional Systems*), połączona z 10. Jubileuszowym Zjazdem Nauczycieli Przedsiębiorczości, Kraków, 9-10 października (October) 2017 r.

15. Jubileuszowa Międzynarodowa Konferencja Naukowa nt. Problematyka badawcza funkcji przedsiębiorczości w rozwoju układów przestrzennych (15th Jubilee International Scientific Conference on The Functions of Entrepreneurship in the Development of Spatial Systems – Research-related Issues), połączoną z 11. Zjazdem Nauczycieli Przedsiębiorczości, Kraków, 8-9 października (October) 2018 r.

16. Międzynarodowa Konferencja Naukowa nt. „Rola edukacji w zakresie przedsiębiorczości w rozwoju społeczno-ekonomicznym i kulturowym” (16th International Scientific Conference on The Role of Entrepreneurship Education In the Socio-Economic and Cultural Development), połączoną 12. Zjazdem Nauczycieli Przedsiębiorczości, Kraków, 7-8 października (October) 2019 r.

17. Międzynarodowa Konferencja Naukowa nt. „Przedsiębiorczość jako czynnik rozwoju regionalnego i lokalnego” (17th International Scientific Conference on Entrepreneurship as a Stimulant of regional and Local Development), połączoną 13. Zjazdem Nauczycieli Przedsiębiorczości, Kraków, 5-6 października (October) 2020 r.

18. Międzynarodowa Konferencja Naukowa nt. „Rola przedsiębiorczości w rozwoju podmiotów gospodarczych” (18th International Scientific Conference on The Role of Entrepreneurship in the Development of Businesses), połączoną 14. Zjazdem Nauczycieli Przedsiębiorczości, Kraków, 11-12 października (October) 2021 r.

oprac. Wioletta Kilar, Monika Płaziak, Karolina Smętkiewicz

WYKAZ TOMÓW „PRAC KOMISJI GEOGRAFII PRZEMYSŁU
POLSKIEGO TOWARZYSTWA GEOGRAFICZNEGO” ORAZ WCZEŚNIEJ WYDA-
WANYCH PRAC ZBIOROWYCH Z CYKLU POŚWIĘCONEGO PROBLEMATYCE
GEOGRAFII PRZEMYSŁU

LIST OF VOLUMES "STUDIES OF THE INDUSTRIAL GEOGRAPHY COMMISSION
OF THE POLISH GEOGRAPHICAL SOCIETY"
AND EARLIER COLLECTIVE WORKS PUBLISHED IN THE INDUSTRIAL GEOGRA-
PHY SERIES

„Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego” to czasopismo wydawane od 2000 roku (początkowo jako seria wydawnicza o charakterze monograficznym) przez Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie oraz Komisję Geografii Przemysłu PTG. Poszczególne tomy zawierają prace wpisujące się w problematykę określoną tytułem danego numeru. Od 2013 r. wydawane są cztery tomy w roku. Czasopismo jest indeksowane od 2018 r. w bazie Web of Science Core Collection – Emerging Sources Citation Index, a także w innych bazach czasopism i bibliotekach cyfrowych m.in. BazEkon, BazHum, CEJSH – The Central European Journal of Social Sciences and Humanities, ERIH PLUS – The European Reference Index for the Humanities and the Social Sciences, Google Scholar, Pedagogicznej Bibliotece Cyfrowej, POL-Index oraz Repozytorium Uniwersytetu Pedagogicznego.

Zapraszamy serdecznie do lektury i składania artykułów.

Strona internetowa czasopisma w języku polskim i angielskim z otwartym (bezpłatnym) dostępem do archiwalnych numerów: <https://p-e.up.krakow.pl/>

“Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society” is a scientific journal published since 2000 (initially as monograph-type publishing series) by the Institute of Geography of the Pedagogical University of Cracow and the Industrial Geography Commission of PGS. It is a continuation of earlier collective works, presenting the outcome of debates held at conferences devoted to industrial geography. Each volume of the series presents works tackling the topic described by the title of the volume. Since 2013, 4 volumes are published per year. The journal is indexed from 2018 in Web of Science Core Collection – Emerging Sources Citation Index and other

journal databases, including: BazEkon, BazHum, ERIH PLUS – The European Reference Index for the Humanities and the Social Sciences, CEJSH – The Central European Journal of Social Sciences and Humanities, Google Scholar, Pedagogical Digital Library, POL-Index and Pedagogical University Repository.

We invite you to read and submit your articles.

Website of the journal in Polish and English, including open access to archive volumes: <https://p-e.up.krakow.pl/>

e-mail: pracekgp@up.krakow.pl

Prace zbiorowe z cyklu poświęconego problematyce geografii przemysłu / Collective works published in the industrial geography series:

Zioło Z. (red.), 1987, *Geografia przemysłu w akademickim kształceniu nauczycieli*, Materiały i Sprawozdania, z. 14, Centralny Ośrodek Metodyczny Studiów Nauczycielskich, Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Krakowie, Wydaw. Naukowe WSP, Kraków.

Zioło Z. (red.), 1988, *Zakład przemysłowy w akademickim kształceniu nauczycieli geografii*, Materiały i Sprawozdania, z. 16, Centralny Ośrodek Metodyczny Studiów Nauczycielskich, Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Krakowie, Wydaw. Naukowe WSP, Kraków.

Zioło Z. (red.), 1990, *Problematyka ośrodka przemysłowego w akademickim kształceniu nauczycieli geografii*, Materiały i Sprawozdania, z. 19, Centralny Ośrodek Metodyczny Studiów Nauczycielskich, Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Krakowie, Wydaw. Naukowe WSP, Kraków.

Zioło Z. (red.), 1991, *Problemy przemysłu rolno-spożywczego w badaniach geograficznych*, Centralny Ośrodek Metodyczny Studiów Nauczycielskich, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Kraków-Warszawa.

Zioło Z. (red.), 1992, *Geografia przemysłu w warunkach nowego systemu gospodarowania – problemy badawcze i odzwierciedlenie ich w kształceniu nauczycieli*, Centralny Ośrodek Metodyczny Studiów Nauczycielskich, Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Krakowie, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Kraków-Warszawa.

Zioło Z. (red.), 1993, *Problematyka okręgu przemysłowego w akademickim kształceniu nauczycieli geografii*, Materiały i Sprawozdania, z. 26, Centralny Ośrodek Metodyczny Studiów Nauczycielskich, Wyższa Szkoła Pedagogiczna

w Krakowie, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Wydaw. Naukowe WSP, Kraków.

Zioło Z. (red.), 1993, *Regionalne problemy uprzemysłowienia*, red. Z. Zioło, Materiały i Sprawozdania, z. 27, Centralny Ośrodek Metodyczny Studiów Nauczycielskich, Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Krakowie, Komisja Geografii Przemysłu PTG, , Wydaw. Naukowe WSP, Kraków.

Zioło Z. (red.), 1994, *Funkcjonowanie przedsiębiorstw przemysłowych w zmieniających się warunkach gospodarowania*, Materiały i Sprawozdania, z. 28, Centralny Ośrodek Metodyczny Studiów Nauczycielskich, Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Krakowie, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Wydaw. Naukowe WSP, Kraków-Warszawa.

Zioło Z. (red.), 1994, *Zachowania przestrzenne przemysłu w zmieniających się warunkach gospodarowania*, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Kraków-Warszawa.

Zioło Z. (red.), 1996, *Wpływ procesów transformacji gospodarki narodowej na funkcjonowanie jednostek gospodarczych i układów przestrzennych*, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z. (red.), 1997, *Problemy transformacji struktur przemysłowych w procesie przechodzenia do gospodarki rynkowej*, red. Z. Zioło, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Misztal S., Zioło Z. (red.), 1998, *Dorobek polskiej geografii przemysłu w badaniach ośrodków akademickich*, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Krakowie, Wydawnictwo Krakowskiego Oddziału PAN, Warszawa-Kraków.

Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego / Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society:

Zioło Z. (red.), 2000, *Problemy transformacji struktur przemysłowych w procesie przechodzenia do gospodarki rynkowej*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego, 1, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Akademii Pedagogicznej w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z. (red.), 2001, *Problemy przemian struktur przestrzennych przemysłu*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego, 2,

Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Akademii Pedagogicznej w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z. (red.), 2001, *Problemy przemian struktur przemysłowych w procesie wdrażania reguł gospodarki rynkowej*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego, 3, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Wydział Ekonomiczny UMCS w Lublinie-Filia w Rzeszowie, Warszawa-Kraków-Rzeszów.

Zioło Z. (red.), 2002, *Problemy transformacji struktur przemysłowych*, red. Z. Zioło, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego, 4, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Uniwersytet Rzeszowski-Wydział Ekonomii, Warszawa-Kraków-Rzeszów.

Zioło Z., Makiela Z. (red.), 2003, *Kształtowanie się struktur przemysłowych*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego, 5, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Akademii Pedagogicznej w Krakowie, Wydaw. Naukowe AP w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z., Makiela Z. (red.), 2003, *Przemysł w procesie globalizacji*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego, 6, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Zakład Przedsiębiorczości Instytutu Geografii Akademii Pedagogicznej w Krakowie, Wydaw. Naukowe AP w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z., Makiela Z. (red.), 2004, *Przemiany struktur przemysłowych*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego, 7, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Akademii Pedagogicznej w Krakowie, Wydaw. Naukowe AP w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2006, *Międzynarodowe uwarunkowania rozwoju przemysłu*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego, 8, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Akademii Pedagogicznej w Krakowie, Wydaw. Naukowe AP w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2006, *Efekty restrukturyzacji polskiej przestrzeni przemysłowej*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego, 9, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Zakład Przedsiębiorczości Instytutu Geografii Akademii Pedagogicznej w Krakowie, Wydaw. Naukowe AP w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2008, *Procesy transformacji układów przestrzennych przemysłu na tle zmieniającego się otoczenia*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego, 10, Komisja Geografii

Przemysłu PTG, Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Akademii Pedagogicznej w Krakowie, Wydaw. Naukowe AP w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2008, *Problematyka badawcza geografii przemysłu*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego, 11, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Akademii Pedagogicznej w Krakowie, Wydaw. Naukowe AP w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2009, *Wpływ procesów globalizacji i integracji europejskiej na transformację struktur przemysłowych*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego, 12, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Akademii Pedagogicznej w Krakowie, Wydaw. Naukowe AP w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2009, *Funkcje przemysłu w kształtowaniu społeczeństwa informacyjnego / Functions of industry in the developing of an information society*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego, 13, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2009, *Problemy kształtowania się przestrzennych struktur przemysłowych i ich otoczenia / Problems in the formation of industrial spatial structures and their surrounding*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego, 14, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2010, *Procesy transformacji przemysłu i usług w regionalnych i krajowych układach przestrzennych / Processes of Transformation of Industry and Services in Regional and National Spatial Systems*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego, 15, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2010, *Procesy przemian przemysłu i usług w wybranych krajach / Processes of Transformation of Industry and Services in Selected Countries*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego, 16, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2011, *Wpływ kryzysu na zachowania przedsiębiorstw oraz przemiany struktur regionalnych / The impact of the crisis on the behavior of enterprises and regional structure changes*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego, 17, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2011, *Przemiany struktur lokalnych i regionalnych sektora usług w latach kryzysu gospodarczego / Changes in local and regional structures of the service sector during economic crisis*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego, 18, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2012, *Wpływ innowacyjności na zmiany gospodarki w układach przestrzennych / Effect of innovativeness on the economic changes in spatial systems*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego, 19, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2012, *Wpływ innowacyjności na rozwój przedsiębiorstw / The influence of innovativeness on enterprises development*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego, 20, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2013, *Funkcje przemysłu i usług w rozwoju gospodarki opartej na wiedzy / Functions of industry and services in development of knowledge-based economy*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego / Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society, 21, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2013, *Uwarunkowania rozwoju społeczno-gospodarczego układów przestrzennych / Conditions of socio-economic development of spatial systems*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego / Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society, 22, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2013, *Rola innowacyjności w rozwoju społeczno-gospodarczego układów przestrzennych / Role of innovativeness in socio-*

economic development of spatial systems, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego / Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society, 23, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2013, ***Wybrane problemy rozwoju usług turystycznych / Selected problems of tourism industry development***, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego / Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society, 24, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2014, ***Contemporary issues in Polish industrial geography***, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego / Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society, 25, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2014, ***Przemiany struktur regionalnych w warunkach kryzysu gospodarczego / Transformation of regional structures under economic crisis conditions***, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego / Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society, 26, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2014, ***Wpływ kryzysu gospodarczego na przemiany struktur przemysłowych / Impact of economic crisis on the transformation of industrial structures***, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego / Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society, 27, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2014, ***Przemiany sektora usług i instytucji / Transformation of the service sector and institutions***, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego / Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society, 28, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2015, ***Rozwój przemysłu w wybranych krajach / Development of industry in selected countries***, Prace Komisji Geografii

Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego / Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society, 29(1), Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2015, *Przemiany struktur przemysłu i usług w układach regionalnych / Changes of the industry and services structures in regional systems*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego / Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society, 29(2), Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2015, *Przemiany sektora energetycznego i usług / Changes in the energy sector and services*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego / Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society, 29(3), Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2015, *Problematyka badawcza przemian strukturalnych przemysłu i usług w układach przestrzennych / Structural transformations of industry and services in spatial systems – research-related issues*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego / Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society, 29(4), Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2016, *Międzynarodowe i krajowe uwarunkowania rozwoju przedsiębiorstw / International and national conditions of enterprises development*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego / Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society, vol 30, no 1, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2016, *Międzynarodowe uwarunkowania rozwoju układów lokalnych i regionalnych / International Determinants for the Development of Local and Regional Systems*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego / Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society, vol 30, no 2, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2016, ***Międzynarodowe uwarunkowania rozwoju przemysłu / International Conditions for the Development of Industry***, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego / Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society, vol 30, no 3, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2016, ***Przemiany sektora usług transportowych i turystycznych / The Transformation of Transport and Tourism Industry***, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego / Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society, vol 30, no 4, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2017, ***Przemiany strukturalne wybranych sektorów gospodarki / Structural changes in selected sectors of the economy***, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego / Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society, vol 31, no 1, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2017, ***Rozwój układów lokalnych i regionalnych w procesie przemian gospodarczych / Development of local and regional systems in the process of economic transformation***, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego / Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society, vol 31, no 2, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2017, ***Rozwój wybranych działów sektora usług / The development of selected branches of the services sector***, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego / Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society, vol 31, no 3, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2017, ***Rozwój przemysłu w krajowych i regionalnych strukturach gospodarczych / The development of industry in national and regional economic structures***, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego / Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society, vol 31, no 4, Komisja Geografii Przemysłu

PTG, Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2018, *Wybrane problemy rozwoju usług transportowych i turystycznych / Selected issues in the development of transport and tourism industry*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego / Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society, vol 32, no 1, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2018, *Uwarunkowania rozwoju przedsiębiorstw oraz wybranych sektorów gospodarki / Conditions for the development of enterprises and selected sectors of the economy*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego / Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society, vol 32, no 2, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2018, *Czynniki rozwoju gospodarczego układów regionalnych i lokalnych / Conditions for economic development of regional and local systems*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego / Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society, vol 32, no 3, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2018, *Research issues in Polish geography of industry*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego / Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society, vol 32, no 4, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2019, *Wybrane problemy rozwoju gospodarczego układów przestrzennych / Selected issues of economic development of spatial systems*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego / Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society, vol 33, no 1, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Kraków.

Zioło Z., Kilar W. (red.), 2019, **Uwarunkowania rozwoju regionalnego i lokalnego / Conditions for regional and local development**, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego / Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society, vol 33, no 2, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Kraków.

Zioło Z., Kilar W. (red.), 2019, **Przemiany sektora usług transportowych i turystycznych / Transformations in the sector of transport and tourism services**, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego / Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society, vol 33, no 3, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2019, **Przemiany przemysłu i jego otoczenia w układach przestrzennych / Changes in industry and its environment in spatial systems**, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego / Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society, vol 33, no 4, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2020, **Usługi w rozwoju społeczno-gospodarczym – wybrane przykłady / Services in social and economic development – selected examples**, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego / Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society, vol 34, no 1, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Katedra Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Kraków.

Zioło Z., Kilar W. (red.), 2020, **Wybrane problemy rozwoju regionalnego i lokalnego w Polsce i Europie / Selected problems of regional and local development in Poland and Europe**, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego / Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society, vol 34, no 2, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Katedra Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Kraków.

Zioło Z., Kilar W. (red.), 2020, **Usługi turystyczne w układach regionalnych i lokalnych / Tourism industry in regional and local systems**, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego / Studies of the

Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society, vol 34, no 3, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Katedra Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2020, *Rola przemysłu w rozwoju układów przestrzennych / The role of industry in the development of spatial systems*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego / Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society, vol 34, no 4, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Katedra Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2021, *Wybrane problemy funkcjonowania przedsiębiorstw przemysłowych i sektora usług / Functioning of industrial enterprises and the service sector – selected issues*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego / Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society, vol 35, no 1, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Katedra Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Kraków.

Zioło Z., Kilar W. (red.), 2021, *Uwarunkowania przemian struktur społeczno-gospodarczych w układach przestrzennych – wybrane przykłady / Conditions for Transformations of Socio-Economic Structures in Spatial Systems – Selected Examples*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego / Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society, vol 35, no 2, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Katedra Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2021, *Wybrane metody badań usług turystycznych / Selected methods of tourism industry research*, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego / Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society, vol 35, no 3, Komisja Geografii Przemysłu PTG, Katedra Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Kraków.

oprac. Wioletta Kilar, Monika Płaziak

WYKAZ TOMÓW „PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ – EDUKACJA”

LIST OF VOLUMES "ENTREPRENEURSHIP – EDUCATION"

„Przedsiębiorczość – Edukacja” to czasopismo wydawane corocznie od 2005 r. (początkowo jako seria wydawnicza o charakterze monograficznym) przez Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie. Poszczególne tomy zawierają prace wpisujące się w problematykę określoną tytułem danego numeru. Część prac każdego tomu poświęcona jest zagadnieniom edukacji w zakresie przedsiębiorczości. Czasopismo jest indeksowane w bazach czasopism i bibliotekach cyfrowych m.in. w BazEkon, BazHum, CEJSH – The Central European Journal of Social Sciences and Humanities, ERIH PLUS – The European Reference Index for the Humanities and the Social Sciences, Google Scholar, Pedagogicznej Bibliotece Cyfrowej, POL-Index oraz Repozytorium Uniwersytetu Pedagogicznego.

Zapraszamy do lektury i składania artykułów.

Strona internetowa czasopisma w języku polskim i angielskim z dostępem do archiwalnych numerów: www.p-e.up.krakow.pl

“Entrepreneurship – Education” is a scientific journal published since 2005 (initially as monograph-type publishing series) by the Department of Entrepreneurship and Spatial Management of Institute of Geography of the Pedagogical University of Cracow. Each volume of the series presents works tackling the topic described by the title of the volume. Some articles of each volume is dedicated to entrepreneurship education. The journal is indexed in the journal databases, including: BazEkon, BazHum, CEJSH – The Central European Journal of Social Sciences and Humanities, ERIH PLUS – The European Reference Index for the Humanities and the Social Sciences, Google Scholar, Pedagogical Digital Library, POL-Index and Pedagogical University Repository.

We invite you to read and submit your article.

Website of the journal in Polish and English, including open access to archive volumes: www.p-e.up.krakow.pl

e-mail: pe@up.krakow.pl

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2005, ***Przedsiębiorczość a współczesne wyzwania cywilizacyjne***, Przedsiębiorczość - Edukacja, 1, Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Akademii Pedagogicznej w Krakowie, Wydawnictwo „MiWa”, Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2006, ***Rola przedsiębiorczości w podnoszeniu konkurencyjności społeczeństwa i gospodarki***, Przedsiębiorczość - Edukacja, 2, Wydawnictwo Nowa Era, Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Akademii Pedagogicznej w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2007, ***Rola przedsiębiorczości w aktywizacji gospodarczej***, Przedsiębiorczość - Edukacja, 3, Wydawnictwo Nowa Era, Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Akademii Pedagogicznej w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2008, ***Rola przedsiębiorczości w gospodarce opartej na wiedzy***, Przedsiębiorczość - Edukacja, 4, Wydawnictwo Nowa Era, Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2009, ***Rola przedsiębiorczości w kształtowaniu społeczeństwa informacyjnego***, Przedsiębiorczość - Edukacja, 5, Wydawnictwo Nowa Era, Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2010, ***Przedsiębiorczość w warunkach integracji europejskiej***, Przedsiębiorczość - Edukacja, 6, Wydawnictwo Nowa Era, Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2011, ***Przedsiębiorczość w warunkach globalizacji/ Entrepreneurship in the Conditions of Globalization***, Przedsiębiorczość - Edukacja / Entrepreneurship - Education, 7, Wydawnictwo Nowa Era, Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2012, ***Rola przedsiębiorczości w edukacji / The Role of Entrepreneurship in Education***, Przedsiębiorczość - Edukacja / Entrepreneurship - Education, 8, Wydawnictwo Nowa Era, Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2013, ***Przedsiębiorczość w warunkach kryzysu gospodarczego / Entrepreneurship in the Conditions of Economic Crisis***,

Przedsiębiorczość - Edukacja / Entrepreneurship - Education, 9, Wydawnictwo Nowa Era, Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2014, ***Rola przedsiębiorczości w rozwoju firm i układów przestrzennych / The Role of Entrepreneurship in the Development of Enterprises and Spatial Systems***, Przedsiębiorczość - Edukacja / Entrepreneurship - Education, 10, Wydawnictwo Nowa Era, Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2015, ***Rola przedsiębiorczości w rozwoju społeczno-gospodarczym układów przestrzennych / The Role of Entrepreneurship in the Socio-economic Development of Spatial Systems***, Przedsiębiorczość - Edukacja / Entrepreneurship - Education, 11, Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Warszawa-Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2016, ***Przedsiębiorczość jako czynnik rozwoju układów lokalnych / Entrepreneurship as a Factor in the Development of Local Systems***, Przedsiębiorczość - Edukacja / Entrepreneurship - Education, nr 12, Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2017, ***Uwarunkowania rozwoju przedsiębiorczości / Conditions for Development of Entrepreneurship***, Przedsiębiorczość - Edukacja / Entrepreneurship - Education, nr 13, Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2018, ***Rola przedsiębiorczości w rozwoju społeczno-gospodarczym / The Role of Entrepreneurship in Socio-economic Development***, Przedsiębiorczość - Edukacja / Entrepreneurship - Education, nr 14, Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2019, ***Rola przedsiębiorczości w edukacji i rozwoju społeczno-gospodarczym układów lokalnych / The role of entrepreneurship in education and socio-economic development of local systems***, Przedsiębiorczość - Edukacja / Entrepreneurship - Education, nr 15(1), Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2019, ***Rola edukacji w rozwoju przedsiębiorczości / The role of education in entrepreneurship development***, Przedsiębiorczość -

Edukacja / Entrepreneurship - Education, nr 15(2), Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2020, **Rola przedsiębiorczości w edukacji oraz w rozwoju organizacji i układów przestrzennych** / *The role of entrepreneurship in education and in the development of organisations and spatial systems*, Przedsiębiorczość - Edukacja / Entrepreneurship - Education, nr 16(1), Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2020, **Wybrane zagadnienia edukacji i rozwoju przedsiębiorczości** / *Selected issues of education and entrepreneurship development*, Przedsiębiorczość - Edukacja / Entrepreneurship - Education, nr 16(2), Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Kraków.

Zioło Z., Rachwał T. (red.), 2021, **Rola instytucji edukacyjnych w pobudzaniu rozwoju przedsiębiorczości** / *The role of educational institutions in fostering the development of entrepreneurship*, Przedsiębiorczość - Edukacja / Entrepreneurship - Education, nr 17(1), Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, Kraków.

oprac. Wioletta Kilar, Monika Plaziak

SPIS TREŚCI / CONTENTS

Wprowadzenie / Introduction	5
EWA BATKO	
Zastosowanie merchandisingu w handlu na przykładzie sieci sklepów Delikatesy Centrum.....	8
ISAAC ANTWI-BOASIAKO	
Wpływy pandemii na działalności afrykańskich misji dyplomatycznych na przykładzie wybranych krajów.....	9
TADEUSZ BOCHEŃSKI, MIKOŁAJ PAŚKO	
Powiązania kolei z zakładami przemysłowymi i obiektami przeładunkowo-składowymi w Szczecińskim Obszarze Metropolitalnym.....	11
EMILIA BOGACKA, JAN HAUKE, ANNA TOBOLSKA, JUSTYNA WELTROWSKA	
Studenci wielkopolskich uczelni publicznych i niepublicznych wobec wyzwań kształcenia zdalnego podczas pandemii COVID-19	13
MONIKA BOROWIEC-GABRYŚ	
Wpływ pandemii na funkcjonowanie parkingów P&R w Krakowie	14
MARTA BOROWSKA-STEFANŚKA, SZYMON WIŚNIEWSKI	
Ocena wpływu ograniczeń handlu w niedzielę i COVID-19 na usługi świadczone przez miejski transport publiczny – przykład Łodzi	15
KAROL BOŻEK	
Dziedzictwo starożytnego Rzymu w wybranych miastach zachodnioeuropejskich jako motyw turystyki kulturowej	16
PAWEŁ BREZDEŃ	
Działalność przemysłowa i zmiana jej struktury przestrzennej w Polsce w okresie pandemii SARS-CoV2.....	18
AGATA BUCZAK	
Usługi w czasach COVID-19 – portret przedsiębiorczych kobiet w miastach na prawach powiatu województwa dolnośląskiego.....	20
MARIUSZ CEMBRUCH-NOWAKOWSKI	
Wpływ pandemii COVID-19 na działalność przedsiębiorstw hotelarskich	21

JANUSZ CEREK	
Autorski Szlak Militariów i Dziedzictwa Kulturowego Południowo-Wschodniej Polski jako motyw turystyki militarnej we wschodniej Małopolsce.....	22
JOANNA DOMINIAK	
Wpływ pandemii COVID-19 na zmiany w sektorze usług w Polsce....	24
WOJCIECH DYBA	
Transformacja cyfrowa przedsiębiorstw w Europie podczas pandemii COVID-19 jako wyraz odporności organizacyjnej	25
MAŁGORZATA GASZ	
Wpływ pandemii na zmiany modelu świadczenia pracy	27
BEATA GIERCZAK-KORZENIOWSKA, MATEUSZ STOPA, KRZYSZTOF SZPARA	
Zmiany w ruchu turystycznym w czasie pandemii COVID-19 – na przykładzie województwa podkarpackiego	28
ALEKSANDRA GŁAŻAŁA	
Rola platformy DHL Resilience360 w zapewnianiu ciągłości łańcuchów dostaw w czasie pandemii COVID-19.....	30
SŁAWOMIR GOLISZEK	
Znaczenie komponentów dostępności transportowej w Szczecinie ze szczególnym uwzględnieniem transportu zbiorowego w latach 2009–2018 – wyniki projektu	31
MAGDALENA GORZELANY-DZIADKOWIEC, HALINA SMUTEK, MAŁGORZATA KOSAŁA, SEBASTIAN KUBAŁA	
Profil kompetencji pracowników a rewolucja 4.0.....	32
RÉKA HORECZKI	
The centre of the periphery or the periphery of the centre. Pécs case study.....	33
ANATOL JAKOBSON, MARIA VIKHOREVA	
New geo-products during the COVID-19 pandemic.....	34
JUSTYNA KANIA	
Zrównoważony rozwój a strategia biznesowa sektora mody i designu po pandemii	35
ZOFIA KAWCZYŃSKA-BUTRYM, VIKTORIYA PANTYLEY, MAREK BUTRYM, GANNA KISLA, LUDMILA FAKEYEVA	
Analiza porównawcza zmian w życiu studentów na wybranych uczelniach w Polsce, Białorusi i Ukrainie w pierwszym etapie pandemii COVID-19.....	36
WIOLETTA KILAR	
Wpływ pandemii na działalność korporacji ponadnarodowych.....	38

MONIKA MURZYN-KUPISZ, ARKADIUSZ KOCAJ	
Przemiany przemysłu modowego w Polsce z perspektywy różnych skal przestrzennych	40
ANNA KOLASIŃSKA, MATYŁDA SIWEK	
Wpływ pandemii COVID-19 na rozwój usług cyfrowych w działalności krakowskich muzeów	41
MONIKA KORDOWSKA, ANNA POREDA	
Wpływ pandemii COVID-19 na działalność obiektów gastronomicznych na przykładzie bulwarów wiślanych w Warszawie	43
MICHAŁ KOWALSKI, MARTA BOROWSKA-STEFAŃSKA, PAULINA KURZYK, SZYMON WIŚNIEWSKI	
Czasowa i przestrzenna zmienność obciążenia miejskiego systemu transportu drogowego wobec stałych i okresowych prawno- administracyjnych ograniczeń w handlu detalicznym	44
KINGA KRZESIWO	
Stan obecny i współczesne kierunki rozwoju turystyki narciarskiej w Polsce	45
JOANNA KUDELKO, DARIUSZ ŻMIJA, MONIKA LIPÍŃSKA-FRYDRYCH, MAŁGORZATA MAJEWSKA-MADURA	
Praca dorywcza jako jedna z elastycznych form zatrudnienia – studium przypadku agencji pracy tymczasowej HR Navigator	46
JOANNA KUDELKO, KAROL WAŁACHOWSKI, DARIUSZ ŻMIJA	
Koncepcja badania społeczno-ekonomicznych konsekwencji i wyzwań pandemii	47
ROBERT KUDŁAK, BARTOSZ DOSZCZECZKO	
Trzy dekady przemian motoryzacyjnych w Polsce oraz ich uwarunkowania	48
ANITA KULAWIAK	
Przemiany społeczno-gospodarcze w gminie Kleszczów po uruchomieniu KWB Bełchatów	49
SIMON KUŠAR	
Structural and spatial transformation of Slovenian economy under the COVID-19 pandemic: first insight	51
ANDRII KUZUSHYN	
The influence of social environment on sustainable development on the example of post-soviet countries: risks and modern trends	52
LESZEK KWIECIŃSKI	
W kierunku nowej polityki przemysłowej Unii Europejskiej. Rola mechanizmu IPCEI	54

BARTŁOMIEJ LISICKI	
Wpływ pandemii COVID-19 na reakcję inwestorów z GPW na Warszawie na sprawozdawanie odpisów z tytułu utraty wartości aktywów.....	56
MAGDALENA MADEJA, KAROLINA SMĘTKIEWICZ	
Rewitalizacja Zabłocia w Krakowie ze szczególnym uwzględnieniem obszaru przemysłowego.....	57
MAŁGORZATA MARKOWSKA, DANUTA STRAHL	
Wpływ pandemii COVID-19 na rynek pracy w krajach UE – różnice w zatrudnieniu kobiet i mężczyzn.....	59
KATARZYNA MICHALCZUK	
Pandemia COVID-19 a światowy przemysł usług turystycznych	60
KINGA NAWRACAJ-GRYGIEL	
Rozwiązania Przemysłu 4.0 warunkiem dalszego rozwoju produkcji przemysłowej krajów członkowskich UE w świetle doświadczeń pandemii COVID-19.....	61
AGNIESZKA NIEZGODA, EWA MARKIEWICZ	
Produkt turystyczny w parkach narodowych – skutki pandemii COVID-19	63
PAWEŁ NOWAK	
Wpływ pandemii COVID-19 na rynek kredytów mieszkaniowych w Polsce	64
MONIKA NOVELLO	
Wpływ pandemii COVID-19 na sytuację społeczno-ekonomiczną we Włoszech w ujęciu regionalnym	65
MARCIN OLSZEWSKI	
Szansa czy zagrożenie? Turystyczne start-upy wobec wyzwań wynikających z pandemii COVID-19.....	66
JOANNA PETRONIEC, KATARZYNA ROKOSZ-LEMPART, AGNIESZKA KWIATEK-SOŁTYS	
Wpływ pandemii na funkcjonowanie wybranych instytucji kultury w Krakowie i Katowicach.....	68
ADAM PŁOSZAJ, PIOTR MISZCZUK, ALEKSANDRA ĆWIK, MAGDALENA GRABOWSKA	
Latać czy nie latać? Postawy naukowców wobec środowiskowych aspektów transportu lotniczego.....	70

ADAM PŁOSZAJ, MAGDALENA KOŻŁUK, KAROLINA SKOMOROWSKA, AGNIESZKA PONICHTERA, PIOTR MISZCZUK, ALEKSANDRA ĆWIK, MAGDA GRABOWSKA Wpływ pandemii na mobilność naukową – implikacje dla sektora turystyki biznesowej.....	71
ELŻBIETA POHULAK-ŻOŁĘDOWSKA Changes in innovation in times of pandemic	72
INNA POPLAWSKA Conceptual features of the service sector organization	73
ŁUKASZ QUIRINI-POPLAWSKI, MARCIN SEMCZUK Zarządzanie obiektami turystycznymi z wykorzystaniem GIS podczas pandemii COVID-19: Implikacje dla decydentów	75
TOMASZ RACHWAŁ Wpływ pandemii COVID-19 na produkcję przemysłową w Polsce na tle innych krajów Unii Europejskiej	77
DARIA RAPACZ, ANNA WOLSKA, MARIUSZ SZUBERT Atrakcje turystyczne powiatu będzińskiego (województwo śląskie) – preferencje mieszkańców w czasie pandemii (wiosna-lato 2021 r.) ..	79
MEHMET SAIT ŞAHINALP Do crises offer opportunities? An evaluation on Şanlıurfa manufacturing industry under the conditions of the COVID-19 pandemic	81
KRZYSZTOF SALA, WOJCIECH SADKOWSKI Wpływ pandemii COVID-19 na jakość zarządzania w historycznych obiektach hotelarskich w Polsce.....	82
DOMINIK SIKORSKI Zmiany funkcjonalne terenów przemysłowych i poprzemysłowych ziemi kłodzkiej	83
ANDRZEJ SOKOŁOWSKI, MAŁGORZATA MARKOWSKA Wpływ pandemii COVID-19 na zatrudnienie w krajach UE – metody analizy i ujęcie globalne	84
ANNA STANKOWSKA Cybernetyczny model oporu społecznego w kontekście rozwoju infrastruktury liniowej	85
BEATA STELMACH-FITA Znaczenie i rola harmonizacji zbiorów danych zagospodarowania przestrzennego w kształtowaniu rozwoju przemysłu i usług	86

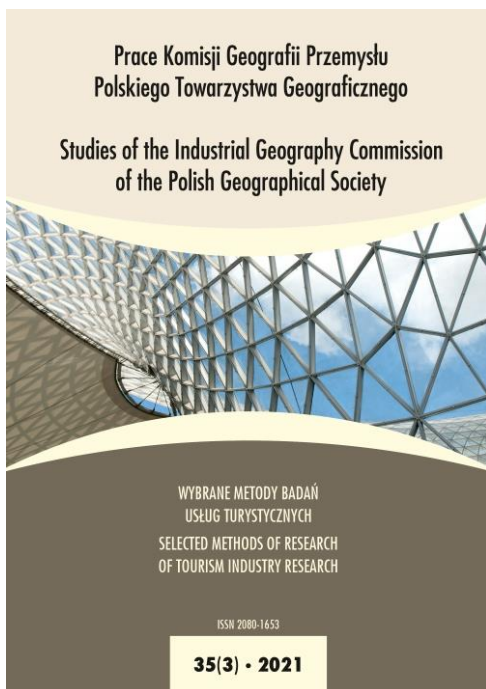
ANATOLY STEPANOV, ALEXANDER BURNASOV, MARIA ILYUSHKINA, YURY KOVALEV, VADIM KUZMIN	
Stages of interaction of China and the Sverdlovsk Region under conditions of transformation in economic development models.....	88
TADEUSZ STRYKIEWICZ, BARTŁOMIEJ KOLSUT	
Zmiany na rynku samochodowym w okresie pandemii COVID-19	89
PAULINA SZYJA, DOROTA MICHALAK	
Energetyka jądrowa – bariery i szanse rozwoju na przykładzie Polski	91
ANNA IRENA SZYMAŃSKA	
Wpływ pandemii COVID-19 na zachowania rynkowe młodych dorosłych w obszarze sharing economy.....	92
AGNIESZKA ŚWIĘTEK	
Usługi edukacyjne w Polsce w dobie pandemii COVID-19	94
MARTA ULBRYCH, JAKUB KWAŚNY, ARKADIUSZ MROCZEK	
Efekty zewnętrzne w miastach po pandemii	96
MARIA URBANIEC	
Czynniki determinujące innowacyjność sektora biogospodarki	97
SEMYON VLASOV	
Funkcje inwestycji regionalnej	98
KAROL WAŁACHOWSKI	
Miasto sprężyste. Determinanty, wymiary i polityka publiczna	99
JUSTYNA WELTROWSKA, EMILIA BOGACKA, JAN HAUKE, ANNA TOBOLSKA	
Zalety i wady nauczania zdalnego w czasie pandemii COVID-19 w opinii dyrektorów i nauczycieli szkół w województwie wielkopolskim.....	100
AGNIESZKA WOLSKA, ANNA WOLSKA, AGNIESZKA CIUREJ	
Wpływ pandemii na działalność ośrodka rekreacyjno-turystycznego na Górze Wdźar w Kluszkowcach koło Nowego Targu (województwo małopolskie).....	102
PAWEŁ MAREK WORONIECKI	
Przykładowe instrumenty prawne ukierunkowane na pomoc dla przedsiębiorców w okresie pandemii	104
BOŻENA WÓJTOWICZ	
Zmiany zachodzące w sektorze usług turystycznych na świecie wywołane pandemią COVID-19 a podejmowane działania na rzecz jego odbudowy.....	105

MAGDALENA ZDUN	
Pandemia wirusa SARS-CoV2 jako stymulator innowacyjności	107
ZBIGNIEW ZIOŁO	
Wpływ pandemii na zmiany zachowań przemysłu i usług.....	108
MICHAŁ ŻEMŁA, ANGELIKA BOŁOZ	
Motywy wyboru jazdy na nartach przy sztucznym oświetleniu przez nabywców krajowych	110
WYKAZ OGÓLNOPOLSKICH I MIĘDZYNARODOWYCH KONFERENCJI NAUKOWYCH Z CYKLU POŚWIĘCONEGO PROBLEMATYCE GEOGRAFII PRZEMYSŁU I USŁUG / LIST OF NATIONAL AND INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCES IN THE SERIES FOCUSED ON INDUSTRIAL AND SERVICE GEOGRAPHY	111
WYKAZ OGÓLNOPOLSKICH I MIĘDZYNARODOWYCH KONFERENCJI NAUKOWYCH Z CYKLU POŚWIĘCONEGO PROBLEMATYCE PRZEDSIĘBIORCZOŚCI / LIST OF NATIONAL AND INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCES FOCUSED ON ENTREPRENEURSHIP	115
WYKAZ TOMÓW „PRAC KOMISJI GEOGRAFII PRZEMYSŁU POLSKIEGO TOWARZYSTWA GEOGRAFICZNEGO” ORAZ WCZEŚNIEJ WYDAWANYCH PRAC ZBIOROWYCH Z CYKLU POŚWIĘCONEGO PROBLEMATYCE GEOGRAFII PRZEMYSŁU / LIST OF VOLUMES "STUDIES OF THE INDUSTRIAL GEOGRAPHY COMMISSION OF THE POLISH GEOGRAPHICAL SOCIETY" AND EARLIER COLLECTIVE WORKS PUBLISHED IN THE INDUSTRIAL GEOGRAPHY SERIES	118
WYKAZ TOMÓW „PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ – EDUKACJA” / LIST OF VOLUMES "ENTREPRENEURSHIP – EDUCATION”	130

**PRACE KOMISJI GEOGRAFII PRZEMYSŁU
POLSKIEGO TOWARZYSTWA GEOGRAFICZNEGO**
kwartalnik naukowy

**STUDIES OF THE INDUSTRIAL GEOGRAPHY COMMISSION
OF THE POLISH GEOGRAPHICAL SOCIETY**
a scientific quarterly

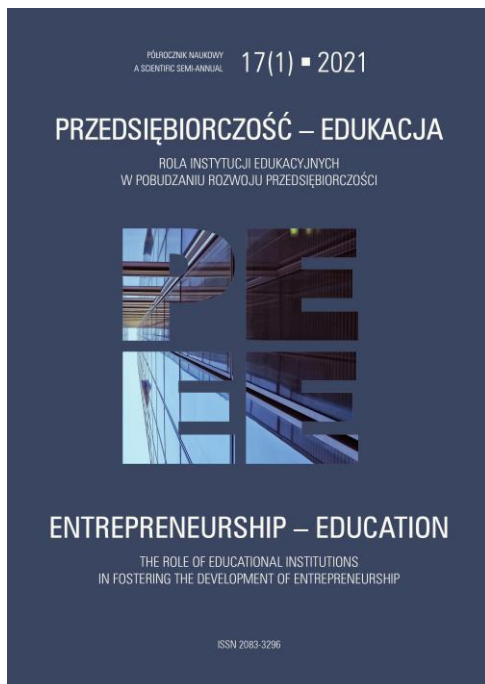
Indexed in
Web of Science Core Collection – Emerging Sources Citation Index (ESCI)

www.prace-kgp.up.krakow.pl

e-mail: pracekgp@up.krakow.pl

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ – EDUKACJA
półrocznik naukowy

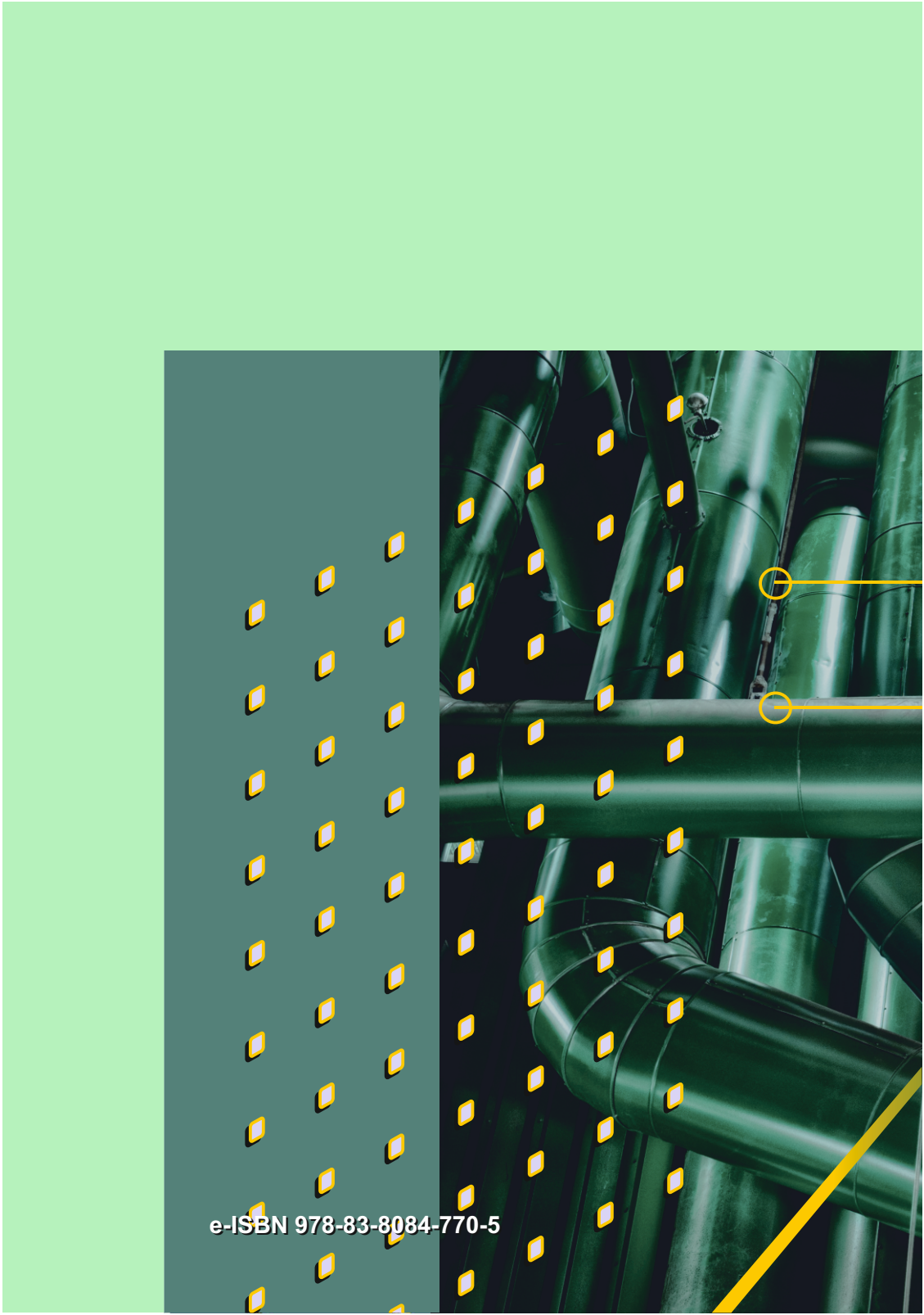
ENTREPRENEURSHIP – EDUCATION
a scientific semi-annual

Indexed in
**The European Reference Index for the Humanities and the Social Sciences
(ERIH PLUS)**

<https://p-e.up.krakow.pl/>

e-mail: pe@up.krakow.pl

e-ISBN 978-83-8084-770-5